

Dönem : 1
Toplantı : 4

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 831

Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve görevleri hakkındaki kanun tasarısı ile Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Ömer Lûtfi Bozcalı ve 26 arkadaşının, Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Ahmet Yıldız ve 24 arkadaşının, Konya Milletvekili İhsan Kabadayı ve 10 arkadaşının ve Erzurum Milletvekili Tahsin Telli'nin, Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve görevleri hakkında kanun teklifleri ve Geçici Komisyon raporu (1/670, 2/101, 2/105, 2/146, 2/643)

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 71 - 867/969

23 . 3 . 1964

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Devlet Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 20 . 3 . 1964 tarihinde kararlaştırılan «Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki kanun tasarısı» gerekçesi ve ilişkileriyle birlikte bağlı olarak sunulmuştur.
Gereğinin yapılmasını rica ederim.

İsmet İnönü
Başbakan

Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki kanun tasarısını takdim

İslâm dininin itikat ve ibadetleri ile ilgili işleri Anayasa hükümleri düzeni içinde yürütmek ve yönetmek üzere Başbakanlığa bağlı olarak kurulacak yeni Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki kanun tasarısını takdim ediyoruz.

Bilindiği üzere Cumhuriyetin kuruluşundan sonra 1924 yılında 429 sayılı Kanunla Diyanet İşleri Reisliği kurulmuş, 1935 yılında 2800 sayılı Kanunla bu kuruluşun görev ve yetkileri tâyin edilmiştir. Sonraları yeni ihtiyaçlar karşısında bu kanuna tamamlayıcı ve değiştirici hükümler eklenmiş ise de, bugünün ihtiyaçlarına cevap veremeyecek bir halde bulunmaktadır. Bugün gerçek şudur ki, İslâm dininin yüksek mânevi kudreti ile orantılı, geniş ve esaslı bilgilere sahip yetkili din görevlileri azalmıştır. Bu ihtiyacı karşılamak bir zaruret haline gelmiştir. Öte yandan din hizmetlerini bir düzen altına almak, gelişi güzel davranışları önlemek gerçeği meydandadır.

Aynı zamanda lâik ve demokratik Türkiye Cumhuriyetinin yeni Anayasa düzeni içerisinde, özellikle vicdan ve din hürriyetini ifade eden 19 ncu maddesinin ışığı altında Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluşunu Anayasa düzenine intibak ettirmek zarureti hâsıl olmuştur. Nitekim Anayasamızın 154 ncu maddesinde, genel idare içerisinde yer alan Diyanet İşleri Başkanlığının, özel kanununda gösterilen görevleri yerine getireceği belirtilmiştir.

İşte bu sebeplerle, imkân ölçüsünde kusursuz diyebileceğimiz, bu yeni kuruluş kanunu tasarısını hazırlamış bulunuyoruz.

Tasarının dayandığı temel ilkeleri şöylece özetlemek mümkündür :

1. Anayasamızın lâiklik; din ve vicdan hürriyeti anlayışına uygun olarak genel idare içinde yer alan Diyanet İşleri Başkanlığının görev ve yetkilerini belirtmek.
2. Kuruluşundan bu yana çeşitli ekler ve birçok değişiklikler görmüş olan Diyanet İşleri Başkanlığı mevzuatını ihtiyaçları karşılayacak tek bir kanunda toplamak.
3. Devlet memurları seviyesinde kadro ve malî imkânlar sağlamak suretiyle Diyanet İşleri görevlilerini bir taraftan bugünkü sıkıntılı durumlardan kurtarmak, diğer taraftan da her türlü mânevi ve müspet ilimlerle mücehhez olarak yetişen gençler için bu teşkilâtı cazip bir hale getirmek.
4. Dinî konuların çeşitli dallarında bilimsel inceleme ve araştırma yeterliğine sahip din işleri görevlilerini artırarak bunların çalışmaları sonuçlarını halkın aydınlatılmasına ve hizmetine arz etmek ve böylece İslâm dininin asla tevziz etmediği taassup ve hurafeleri bertaraf etmek suretiyle halkımızın inanç ve ahlâk ilkelerindeki birlik ve bütünlüğü sağlamlaştırmak.

Kanun tasarısı 6 bölüme ayrılmış bulunmaktadır. Bu bölümler 40 madde ile 7 geçici maddeyi ihtiva etmektedir.

Kuruluş ve görevlere ait hükümler ihtiva eden birinci bölümde; Diyanet İşleri Başkanlığının merkez ve iller kuruluşu ile bunların görev ve yetkileri belirtilmiş bulunmaktadır.

Diyanet İşleri Başkanlığı, bir Başkanın yönetimi altında bir Başkan Yardımcısı ile şu birimlerden kurulmaktadır.

Merkez kuruluşunda :

1. İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu
2. Teftiş Kurulu
3. Hukuk Müşavirliği
4. Özlük İşleri Müdürlüğü
5. Cami Hizmetleri ve Levazım İşleri Müdürlüğü
6. Derleme ve Yayın Müdürlüğü
7. İdari İşler Müdürlüğü

İller kuruluşunda :

1. İl müftülükleri
2. İlçe müftülükleri

İller kuruluşu müftülüklere bağlı vâiz, imam - hatip ve müezzinlerle birlikte bucak ve köylere kadar yayılmaktadır.

Kuruluş bünyesinde İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu din konusunda ilmî çalışma ve istişareler yapacak üstün bir kurul olarak kabul edilmiştir. Merkez kuruluşunda yer alan diğer birimler Diyanet İşleri Başkanlığının görevlerini yerine getirebilmesi için gerekli olan daire ve kurullardır. Bu birimler için gerekli personel tasarıya ekli kadro cetvellerinde gösterilmiştir.

Tasarının ikinci bölümü özlük işlerine ait hükümleri, üçüncü bölümü malî hususlara ait hükümleri; dördüncü bölümü, çeşitli hükümleri, geçici hükümler başlığı altındaki beşinci bölümü yeni kanuna geçişi sağlayan hükümleri; son bölüm olan altıncı bölüm ise yürürlük ve yürütme hükümlerini ihtiva etmektedir.

Bu itibarla tasarı, Diyanet İşleri Başkanlığına gelişen ihtiyaçları karşılayacak bir şekil vermektedir.

Merkez dışı kuruluşu merkezin yönetim ve denetimi altında il ve ilçe müftülüklerinden teşekkül etmektedir. İl ve ilçe müftülükleri buldukları yerin Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluşunun üstü olup genel idare içerisinde yer almışlardır.

Diyanet İşleri Başkanlığı görevlilerin atanmalarında eşit seviyedeki Devlet memurlarının atanma usulleri örnek alınmıştır. Diyanet İşleri Başkanının, Başbakanın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ve Cumhurbaşkanının tasdiki ile atanması kabul edilmiştir. En yüksek yürütme organı olan Bakanlar Kurulu Başbakanın veya yetkili Devlet Bakanının göstereceği

adayı kabul edip etmemekle bu mevkie lâıyk bir kimseyi bulacaktır. Başkan kuruluşun idari ve ilmi işlerini düzenleyip yürütecektir. Başkanın işlerinde kendisine görevler verebileceği bir Başkan yardımcısı vardır. Din ilimlerinde ise İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu yetkili kılınmıştır. Merkezdeki kurul ve müdürlerin müftü, vâiz ve imam - hatiplerin atanmalarında eşit seviyedeki Devlet memurlarının atanma usulleri örnek alınmıştır, ancak il ve ilçe merkezleriyle belediye teşkilâtı olan yerlerin imam - hatiplerinin, il müftülüğünün inhası üzerine valilerce atanması kabul edilmiştir.

Görevlilerin atanma, seçme ve sınav usullerinin Devlet Personel Heyetinin tetkikinden geçecek bir yönetmelikle belirtileceği hükme bağlanmıştır.

Gayemiz, Diyanet İşleri Başkanlığında görev alanların yüksek nitelikte olmalarını temin etmektir. Bu sebeple görevlilerde aranılacak nitelikler etraflı bir şekilde belirtilmiştir. Bu hususta meslekî görevin ehemmiyet sırasına göre konulan ölçüler şunlardır :

Yüksek öğrenim müesseselerinden mezun ve din konusunda bilgi, tecrübe ve ihtisas sahibi olmak,

Dini tedrisatta bulunan yüksek tahsil müesseselerinden mezun olmak,

İmam - Hatip okulları ikinci ve birinci devre mezunu olmak,

Yeterli din bilgisi olan lise ve ortaokul mezunu bulunmak,

Köy imam - hatipleri için din bilgisine sahip en az ilkokul mezunu olmak şartı konulmuştur. Beş senelik bir intikal devresi tanınarak ilkokul diploması alanlara maaşlı kadroya geçme imkânı verilmiştir. Ayrıca lise bitirme diploması olmayan müftü, vâiz, imam - hatiplerden beş yıl içinde lise diploması alanlara beşyüz lira ikramiye verilmesi kabul edilerek bu kimseleri öğrenime teşvik amacı güdülmüştür.

Fakat halihazır durumda kanunda aranılan nitelikte personel bulunmaması gerçeği karşısında imam - hatipliklere ağıktan vekil tâyin edilmesi hususunda bir madde konulmuştur. Aranılan nitelikte tâlip çıktığında vekiller yerine bu kimseler asil olarak atanabileceklerdir. Ayrıca halihazır durumda müftü ve vâiz olarak görevli bulunanlardan bu kanunda aranılan niteliklere sahibolmayanların yerlerine bu niteliklere sahip fakülte ve yüksek okul mezunları atanabilecektir. Ancak eskilerin maaşları müktesep hak olarak tanınacak ve bunlar eşit barem derecesinde ve kendilerinden daha fazla faydalanılacak başka görevlerde çalıştırılabileceklerdir. Böylece görevlilerin üstün nitelikte kimseler olması sağlanacaktır. Bu kanun bir tasfiye kanunu olmayacaktır. Tasarıya kazanılmış hakların mahfuz tutulması için özel hükümler konulmuştur.

Diyanet İşleri görevlilerinin mensubu buldukları kuruluş hizmetlerinin mahiyeti icabı bâzı disiplin kurallarına riayet etmeleri zaruri görülmüş ve bu haller sayılarak Memur Kanununa atıf yapılmıştır.

Tasarı Diyanet İşleri görevlilerinin malî durumları ile ilgili olarak şu hususları ihtiva etmektedir :

a) Üniversite ve yüksek okul mezunu olanlardan müftü ve vazırlıklara atanacaklara tahsil durumlarına göre ilk defa girebilecekleri barem derecesinin iki üst derecesi ile atanma ve aradaki farkı tazminat olarak verme imkânı sağlanmaktadır.

b) Diyanet İşleri Başkanı, Başkan Yardımcısı, İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu Başkan ve üyeleri, il ve ilçe müftüleri makam ödeneği alacaklardır.

c) Başkanlık, İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu Başkan ve üyelikleri istisnai görevler haline getirilerek buralara atanacaklara işgal ettikleri kadro maaşını alma hakkı tanınmaktadır.

ç) Coğrafi bakımdan buldukları bölgelerin merkezi durumunda olan oniki adet büyük vilâyet müftülükleri için muhassas kadrolar alınmıştır. Buralara atanan müftüler müktesep derece kadrolarıyla işgal ettikleri kadro arasındaki farkı Bakanlar Kurulu kararı ile tazminat olarak alabileceklerdir. Bu yolda 3656 sayılı Kanunda mevcut imkânlardan faydalanma yoluna gidilmiştir.

d) Ücretli ve maaşlı imam - hatipler arasındaki farklı durumlar kaldırılacak ve gerekli şartları haiz olanlar aylıklı kadrolara geçirileceklerdir. Ücretli kadrolarda kalan görevlilerin bütçe imkânları çerçevesinde kendi ücret kadrolarından terfi ve terfihleri sağlanacaktır.

e) Bugüne kadar Devlet Hazinesinden para almamış olan köy ve bucak imam - hatiplerine ayda 75 lira tazminat verilme esası tasarıda yer almıştır. Bu tazminatın varilmesinin esasları Bakanlar Kurulunca tesbit edilecektir. Tazminat vermeye geri kalmış bölgelerde bulunan köylerle nüfusu çok olan büyük köylerden başlamayı uygun görmekteyiz. Bu suretle köylerimizde kendi kaderlerine bırakılmış ve ekseriya köy yardımı, zekât ve fitre ile geçinen köy imam - hatiplerine Devlet eli uzatılmış olacaktır.

Halen yürürlükte olan Dinî Yayınlar Döner Sermayesinin miktarı üç milyon liraya çıkarılmış ve bu hususta mevcut 5806 sayılı Kanun, tasarı içine alınarak ihya edilmiştir. Bu üç milyon liralık sermaye için bütçeden hiçbir talepte bulunulmayacaktır. Elde edilen kârların ilâvesi suretiyle bu miktara ulaşılacaktır. Böylece eski kanunda ikiyüz ellibin lira olarak kabul edilen kâr haddi kaldırılarak sermaye tahdidedilmiş ve böylece döner sermayenin dinî yayın ihtiyaçlarını tam olarak karşılayabilmesi temin edilmiştir.

Kurul dışındaki uzmanlardan, üniversite ve yüksek okul öğretim üyelerinden faydalanılmayı mümkün kılan hükümler tasarıya konulmuştur.

Ayrıca va'zetmeyi, cami ve mescit yapmayı bugünkü başıboş halinden kurtarıp bir nizam altına almayı temin edecek maddelere tasarıda yer verilmiştir.

Hulâsa, tasarının gayesi din hizmetlerini bir düzen altına alma, Diyanet İşleri Başkanlığını memlekette lâîk olduğu mevki ve imkânlarla kavuşturmadır. Bunun için evvelâ kuruluşu derleyip toplamak, onun mensuplarına dinin ana esaslarına uygun yeni bir şekil ve hüviyet vermek; onları dinî ilimlerle donattıktan sonra, günümüzün müspet ilimlerinde de gereken yeterliği kazandırmak ve böylece Diyanet İşlerinin çalışmalarını memleket kültür ve ahlâkına yararlı bir hale getirmektir. Kısacası Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluşu ile din işleri lâîk ve demokratik Cumhuriyet düzeni içinde ve yeni Anayasamızın getirdiği ruh ve idare sistemi ışığında ve genel idare içerisinde huzurla yönetilecek, görevlilere daha iyi yetiştirme ve daha rahat çalışma yolları açılacaktır.

Memleket için hayırlı ve uğurlu olmasını dilerim.

Saygılarımla,

Devlet Bakanı
İbrahim Saffet Ömür

GEREKÇE

Cumhuriyetin kuruluşundan sonra 1924 yılında 429 sayılı Kanunla Diyanet İşleri Reisliği kurulmuş, 1935 yılında da 2800 sayılı Kanunla görev ve yetkileri tâyin edilmiştir. Sonraları yeni ihtiyaçlar karşısında bu kanuna tamamlayıcı ve değiştirici hükümler eklenmiş ise de kanun bu ek ve değişiklikleriyle birlikte bugün tatminkâr olmaktan uzaktır.

Öte yandan, lâîk ve demokratik cumhuriyetimizin vücut ve din hürriyetini 19 ncu maddesinde ifade eden yeni Anayasamız, 154 ncu maddesiyle, Diyanet İşleri Başkanlığının görev ve yetkilerinin özel bir kanunla gösterileceğini emretmiş bulunmaktadır.

Bu sebeplere dayanılarak hazırlanan tasarının temel ilkelerini şöylece özetlemek mümkündür :

1. Anayasamızın lâîklik, din ve vücut hürriyeti anlayışına uygun olarak genel idare içinde yer alan Diyanet İşleri Başkanlığının görev ve yetkilerini belirtmek,
2. Kuruluşundan bu yana çeşitli eklerle birçok değişiklikler görmüş olan Diyanet İşleri Başkanlığı mevzuatını ihtiyaçları karşılayacak bir tek kanunda toplamak.

3. Devlet memurları seviyesinde kadro ve malî imkânlar sağlamak suretiyle din işleri görevlilerini bir taraftan bugünkü sıkıntılı durumlarından kurtarmak, diğer taraftan da her türlü bilgilerle mücehhez olarak yetişen ve yetişmekte bulunan gençler için bu teşkilâtı cazip bir hale getirmek.

4. Dinî konuların çeşitli dallarında bilimsel inceleme ve araştırma yeterliğine sahip din işleri görevlilerini artırarak bunların çalışmaları sonuçlarını halkın aydınlatılmasına ve hizmetine arz etmek ve böylece dinimizin asla tecviz etmediği taassup ve hurafeleri bertaraf etmek suretiyle inanç ve ahlâk ilkelerindeki birlik ve bütünlüğü sağlamlaştırmak.

Bu amaçlara ulaşılması için kanun tasarısına gerekli hükümler konulmuştur. Kanun tasarısı altı bölüm, 40 madde ve 7 geçici maddeden ibaret bulunmaktadır.

Kuruluş ve görevlere ait hükümler ihtiva eden birinci bölümde, Diyanet İşleri Başkanlığının merkez ve iller kuruluşu ile bunların görev ve yetkileri belirtilmiştir. Diyanet İşleri Başkanlığı, bir Başkanın yönetimi altında bir Başkan Yardımcısı ile aşağıdaki birimlerden kurulmaktadır.

Merkez kuruluşunda :

1. İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu
2. Teftiş Kurulu
3. Hukuk Müşavirliği
4. Özlük İşleri Müdürlüğü
5. Cami Hizmetleri ve Levazım İşleri Müdürlüğü
6. Derleme ve Yayın Müdürlüğü
7. İdari İşler Müdürlüğü

İller kuruluşunda :

1. İl Müftülükleri
  2. İlçe Müftülükleri,
- Vardır.

Diyanet İşleri Başkanlığı iller kuruluşu bucak ve köylere kadar yayılmaktadır.

Kuruluş bünyesinde İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu ilmi çalışmalar yapabilme bakımından üstün bir kurul olarak kabul edilmiştir. Kurul Başkan ve üyeliklerine yüksek öğrenim müesseselerinden mezun ve din konusunda ihtisas, bilgi ve tecrübe sahibi kimseler atanacaktır.

Tasarının ikinci bölümü özlük işlerini, üçüncü bölümü malî hususları, dördüncü bölümü çeşitli hükümleri, geçici hükümler başlığı altındaki beşinci bölüm yeni kanuna intikali sağlayıcı hükümleri içine almakta, son bölüm olan altıncı bölüm ise yürürlük ve yürütme hükümlerini ihtiva etmektedir.

Bu tasarı ile din işleri görevlilerinin malî durumlarına bir ferahlık getirilmektedir. Tasarının bu bakımdan getireceği hususlar şöylece özetlenebilir.

a) Üniversite ve yüksek okul mezunu olanlardan müftü ve vâziliklere atanacaklara barem derecesine göre girebilecekleri derecenin iki üstü ile vazifeye başlamak hakkı tanınmaktadır.

b) Diyanet İşleri Başkanı, Başkan Yardımcısı, İnceleme Araştırma ve Danışma Kurulu Başkan ve üyeleri, il ve ilçe müftüleri ödenek alacaklardır.

c) Ücretli ve maaşlı imam - hatipler arasındaki farklı durum kaldırılacak ve gerekli şartları haiz olanlar aylıklı kadrolara geçirileceklerdir. Ücretli kadrolarda kalan müezzin - kayyımların bütçe imkânları çerçevesinde kendi ücret kadrolarında terfi ve terfiileri sağlanacaktır.

ç) Bugüne kadar Devlet Hazinesinden para almamış olan köy ve bucak imam - hatiplerine tazminat verilme esası tasarıda yer almıştır. Bu suretle bucak ve köylerimizde kendi kaderlerine bırakılmış ve ekseriya köy yardımı, zekât ve fitra ile geçinen köy imam - hatiplerine Devlet eli uzatılmış olacaktır. Bu tatbikat bütçe imkânlarına göre genişletilecek ve bu kimseler muhtaç durumunda bırakılmıyacaklardır.

d) Bu kanun bir tasfiye kanunu olmayacaktır. Tasarıda kazanılmış hakların mahfuz tutulmaları için özel hükümler konulmuştur.

e) Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte ilkökul mezunu olmıyan imam - hatiplerden beş yıl içerisinde ilkökul diploması alanlar maaşlı kadrolara alınabileceklerdir. Ayrıca, aynı müddet içinde lise diploması alan müftü, vâiz ve imam - hatiplere beşyüz lira ikramiye verilecektir.

Bugün gerçek şudur ki; dinimizin yüksek mânevi kudreti ile orantılı; geniş ve esaslı bilgilere sahip yetkili bilim adamları azalmıştır. Bu ihtiyacı karşılamak bir zaruret haline gelmiştir. Tasarıda alınmış olan tedbirler bu gayeye mâtuf bulunmaktadır. Bu suretle din işleri görevlilerimiz bir taraftan memlekette lâıyk oldukları mevki ve imkânlarla kavuşacaklar, diğer taraftan da din hizmetlerini gerekli düzen altında tam bir şekilde ifa edeceklerdir.

Tasarının ana hatları ve bölümleri :

Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluşu hakkındaki kanun tasarısı altı bölüm, 40 madde ve 7 geçici maddeden ibarettir.

Birinci bölüm: Kuruluş ve görevleri,

Merkez ve iller kuruluşu ile bunların görev ve yetkileri.

İkinci bölüm: Özlük işleri,

Atanma usulleri, görevlilerde aranacak nitelikler ve disiplin kurulları; disiplin cezaları;

Üçüncü bölüm: Malî hükümler,

İstisnai görevler, iki üst derece verilmesi, ödenek ve tazminat verilmesi, mazbut vakıflara ait cami giderleri ve döner sermaye;

Dördüncü bölüm: Çeşitli hükümler,

Başka görevlerde çalıştırma; uzmanlardan faydalanma; cami ve mescit yapılması, vaaz edecekler, vekil imam ve hatipler, teberrükât eşyası ve bağışların idaresi, aylıklı ve ücretli kadrolar ile kaldırılan hükümler;

Beşinci bölüm: Geçici hükümler,

Mevcut durumu yeni hükümlere intikal ettiren hususlar;

Altıncı bölüm: Yürürlük ve yürütme,

Yürürlük ve yürütmeye ait hükümleri ihtiva etmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kuruluş ve görevler

Kanun tasarısının 1 nci maddesinde kuruluşun görevi, «İslâm Dininin itikat ve ibadetleri ile ilgili işleri Anayasa düzeni içinde yürütmek ve yönetmek» şeklinde ifade edilmiştir. Bilindiği üzere İslâm Dininin itikat, ibadet ve muamelât ile ilgili işleri vardır. Muamelât işleri mer'î kanunlarla düzenlendiğinden, Diyanet İşleri Başkanlığı sadece ibadet ve ittikat ile ilgili işleri yürütüp yönetecektir. Anayasa düzeninden maksat yeni Anayasamızın getirdiği Devlet ve idare sistemi ve bilhassa Türkiye Cumhuriyetinin lâiklik ilkesine dayanan bir Devlet olduğunu belirten 2 nci maddesi, vicdan ve din hürriyetini tetminat altına alan 19 ncu maddesi, Devletin lâiklik niteliğini koruyucu huzur ihtiva eden 153 ncu maddesi ile Diyanet İşleri Başkanlığının kuruluşuna cevaz veren 154 ncu maddeleri hükümlerinin gerekleridir.

Diyanet İşleri Başkanlığı esas olarak genel idarenin başı olan Başbakanlığa bağlanmakla beraber, Başbakanın işlerinin çokluğu ve halihazır tatbikat göz önünde tutularak, Başbakanın, kuruluşun yönetimi ile ilgili yetki ve görevlerini bir Devlet Bakanına devredebileceği 1 nci maddenin 2 nci fıkrası ile kabul edilmiştir.

Tasarının 2 nci maddesi Diyanet İşleri Başkanlığının merkez ve iller kuruluşunu göstermektedir. Merkez kuruluşu, görevlerin çeşitli genişlik ve önemleri göz önünde tutularak kurul ve dairelere bölünmüş ve buralarda çalışması icabeden personel kadro cetvellerinde gösterilmiştir. Böylece organizasyon icaplarına uygun iş plânı yapılması kuruluşu bırakılmıştır.

Merkez dışı kuruluşu, merkezin yönetim ve denetimi altında il ve ilçe müftülükleri ile bunlara bağlı vâiz, imam - hatip; müezzin ve diğer görevliler ile il, ilçe, kasaba ve köylere kadar yayılmaktadır.

Bu itibarla tasarı, Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluşuna, gelişen ihtiyaçları karşılayacak bir şekil vermektedir.

Tasarının 3 ncü maddesinde başkann görev ve yetkileri belirtilmektedir.

Tasarının 4 ncü maddesinde başkan yardımcısının, başkan tarafından verilen görevleri düzenleyip yürüteceği ifade edilmiştir.

Tasarının 5 nci maddesinde (İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu) nun kuruluş ve görevleri gösterilmektedir. Bu kurul bir başkan ile 9 üye ve 5 müşavir üyeden meydana gelmektedir. Görevleri maddede sayılmıştır. Diyanet İşleri Başkanlığı çalışmalarının bilimsel tarafını üzerine alacak olan bu kurul, başkanlık bünyesinde din konusunda inceleme, araştırma ve danışma bakımından üstün bir uzuv olarak kabul edilmiştir. Kurulun çalışmalarının usul ve esasları yönetmelikte belirtilecektir.

6 ncı madde, Teftiş Kurulunun kuruluş, görev ve yetkilerini belirtmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı görevlilerinin çok geniş halk tabakalarını ilgilendiren çalışmalarını teftiş ve murakabe edecek, icabında soruşturma yapacak olan bu kurulun üyeleri olan müfettişlerin nitelik, yetki ve çalışma usulleri ayrı bir tüzükle düzenlenecektir. Kuruluşun mahiyeti icabı mesleki ve dini bilgileri de sahibolması zaruri olan müfettişler için bu hususu temin edici hükümlerin de tüzükte yer alacağı tabiidir.

Tasarının 7 nci maddesi hukuk müşavirliğine yer vermekte ve bu müşavirliğin görevlerini ifade etmektedir.

8 nci maddede yer alan Özlük İşleri Müdürlüğü, personel konusunda teknik bir müdürlük olup, kuruluş memur ve hizmetlilerinin özlük işlerini yönetecektir.

9 ncü maddede Cami Hizmetleri ve Levazım İşleri Müdürlüğünün görevleri sayılmıştır. Bu Müdürlük cami hizmetleri olarak, halkın ibadet hizmetlerini karşılamak amacı ile cami ve mescitlerin, buralardaki eşya ve demirbaşların bakımı ve korunması ile ilişkin her türlü işleri yapacak; levazım işleri olarak, mütat levazım işlerini düzenleyip yürütecek, ayniyat hesaplarının tutulmasını sağlayacaktır.

10 ncü maddede yer alan Derleme ve Yayın Müdürlüğü iki kol halinde derleme ve yayın hizmetlerini yönetecektir.

11 nci maddede İdare İşleri Müdürlüğünün görevleri açıklanmıştır. Bu müdürlük genel evrak işleri ile kuruluşa ait her türlü idari işleri ve daire hizmetlerini düzenleyip yürütecektir. Tasarının 12 nci maddesi Diyanet İşleri Başkanlığının iller kuruluşunu göstermektedir.

Tasarının 13 ncü maddesi il, 14 ncü maddesi ilçe müftülerinin görevlerini, 15 nci madde vâizlerin ve 16 ncı madde ise imam - hatiplerin görevlerini göstermektedir. 15 nci maddeye göre vâizler Başkanlık emrinde olup bunların görev alacakları mahal ve bölgeler Başkanlıkça tesbit edilecektir. Böylece halkın aydınlatılmasında büyük önemi olan bu müessesenin ihtiyaçlara en uygun bir şekilde kullanılmasına imkân verilmiştir.

Tasarıda il, ilçe, bucak ve köy imam - hatiplerin çalışmaları müftülüklerin kontrolüne tabi tutulmuştur. Görevleri Yönetmelikte belirtilecektir. Maddede imam - hatip tâbiri kullanılmakta hem imamlık ve hem de hatiplik görevi bir şahısta toplanmıştır. Böylece haftanın muayyen gün ve saatlerinde görev yapan hatipler için ayrı kadro ihdasından kaçınılarak malî yönden de tasarrufa riayet edilmiştir. Esasen bu görevlere eleman olarak imam - hatip okulları imam - hatip yetiştirmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

Özlük işleri

Tasarının 17 nci maddesinde Diyanet İşleri Başkanlığı görevlilerinin atanma usulleri gösterilmiştir.

Diyanet İşleri Başkanının, Başbakanın teklifi üzerine Cumhurbaşkanının imza edeceği Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile atanması kabul edilmiştir. En yüksek icrai organ olan Bakanlar

Kurulu Başbakanın veya yetkili Devlet Bakanının gösterdiği adayı kabul edip etmemekle, bu mevkiye lâyık bir kimseyi bulacaktır.

Başkan yardımcısı, İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu başkan ve üyeleri ile il müftülerinin ve diğer görevlilerin atanmasında eşit seviyedeki Devlet memurlarının atanmalarındaki mutad usul ve esaslar örnek alınmıştır. Bu arada il müftülerinin müşterek kararlar, ilçe müftüleri ile vâizlerin başkanlığın inhası üzerine Başbakan veya yetkili Devlet Bakanınca atanma esası konulmuştur. İl, ilçe merkezleri ile belediye teşkilâtı olan yerlerin imam - hatiplerinin atanması il müftülerinin inhası üzerine valilikçe yapılması kabul edilmiştir. Köy imam - hatiplerinin, köy derneğinin teklifi ve ilgili müftülüğün inhası üzerine vali ve kaymakamlarca atanması usulü konularak bu yolda mevcut usul göz önünde tutulmuştur.

Tasarının 18 nci maddesinde Diyanet İşleri görevlerine atanacaklarda aranılacak nitelikler etraflıca sayılmıştır. Dinî bir bilgiyi gerektiren görevliler için, dinî tedrisat yapan yüksek öğrenim müesseselerinden mezun olmak, imam - hatip okulları 2 nci ve 1 nci devre mezunu veya yeterli din bilgisi olan lise ve ortaokul mezunu bulunmak gibi nitelikler şart koşulmuştur. Diyanet İşleri Başkanı ile İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu başkan ve üyelerinin yüksek öğrenim müesseselerinden mezun ve din konusunda bilgi, tecrübe ve ihtisas sahibi olmaları aranmıştır.

İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu müşavir üyelerinden üçünün üniversite ve yüksek okul öğretim üyesi olmaları, ikisinin ise tahsil şartı aranmaksızın İslâm Dininin özel dallarında bilgi, tecrübe ve ihtisas sahibi kimseler olmaları şartı konulmuştur. Böylece hem yüksek öğretim üyelerinden, hem de kendi kendini yetiştirmiş kıymetlerden faydalanmak amacı güdülmüştür.

Dinî bir bilgiyi gerektirmiyen görevlere atanacaklarda eşit seviyedeki Devlet memurlarında olması gereken nitelikler aranmıştır. Köy imam - hatipleri için din bilgisine sahip en az ilkokul mezunu olmak şartı konulmuştur. Maddenin son fıkrası ile seçme ve sınav usulleri ile ilgili hususların Devlet Personel Heyetinin tetkikinden geçecek bir yönetmelikte belirtileceği hükme bağlanmıştır.

Görevlilerde bu nitelikleri aramakla İslâm Dininin çeşitli dallarında inceleme ve araştırma yeterliğine sahip Diyanet İşleri görevlilerini çoğaltmak, hurafelerden ve taassuptan kurtulmuş kuruluş mensupları vasıtası ile halkın dinî konularda aydınlatılmasına hizmet etmek, dinin asıl kaynağındaki temel fikirleri ve yol gösterici ilkeleri tanıtmak ve yaymak istenilmiştir.

Tasarının 19 ncu maddesi disiplin kurullarının kuruluşu gösterilmiştir. Disiplin kurulları merkez, Başbakanlık, il ve ilçe disiplin kurulları olarak derecelendirilmiş her kurulun görev ve yetkileri belirtilmiş ve il ve ilçe disiplin kurulları için Memurin Kanununa atıf yapılmıştır.

Tasarının 20 nci maddesinde Diyanet İşleri Başkanlığı meslekî görevlilerinin vazifeleri icabı Memurin Kanununda gösterilenlerden başka diğer bazı disiplin kurallarına da riayet etmeleri zaruri görülmüş ve bu haller maddede sayılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Mali hükümler

Tasarının 21 nci maddesinde Diyanet İşleri Başkanlığına, İnceleme Araştırma ve Danışma Kurulu Başkan ve üyeliklerine atanacaklar hakkında 3656 sayılı Kanunun 6 nci maddesi hükmü uygulanacağı ifade edilerek bu makamların istisnai mevki olduğu belirtilmiştir. Ancak 3656 sayılı Kanunun 6 nci maddesi bu görevlere kuruluş ile kuruluşu bağı daireler dışındakilerin atanılacağı şart koştuğundan, bu madde mevzuubahis mâni kaldıracak şekilde yazılmış ve bu görevlere Başbakanlık ve buna bağlı kuruluşlardan da atanma yapılması sağlanmıştır. Çünkü Diyanet İşleri Başkanlığı ile bu kuruluşun bağı olduğu Başbakanlık ve Başbakanlığa bağı kuruluşlar içinde aranılan nitelikte birinin bulunması mümkün olabilir. Bu halde böyle birinin atanması faydalı mütalâa edilmiştir.

22 nci madde ile yüksek öğrenim görmüş olanların müftülük ve vâzliklere 3656 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi hükümleri dâhilinde tahsil durumlarına göre girebilecekleri baremi derecesinin iki üst derecesi ile atanması ve aradaki farkın tazminat olarak verilmesi Başbakan veya yetkili Devlet Bakanının salâhiyeti ile sağlanmış bulunmaktadır. Maddenin yazılış şekli ile halen görevli olan yüksek tahsilli müftü ve vâzilerden ilk defa girdikleri derece ile bunun bir üstünde bulunanların da faydalanmaları imkânı sağlanmıştır.

23 ncü madde Diyanet İşleri Başkanlığı, başkan yardımcılığı, inceleme, araştırma ve danışma Kurulu başkan ve üyelerine ve müftülük makamlarını işgal edenlere ödenek verilmesini kabul etmiştir. Bu ödeneğin verilmesinde 5027 sayılı Kanunun ilgili hükümleri uygulanacaktır.

24 ncü madde üniversite ve yüksek öğrenim müesseseleri öğretim üyelerinden Diyanet İşleri Başkanlığı inceleme, araştırma ve danışma Kurulu üyeliklerine atanacaklara verilecek ödenek ve özlük haklarına ait hükümleri ihtiva etmektedir.

25 nci madde ile tekâmül kurslarında başarısı tesbit edilen ve kadroya alınmamış bulunan bucak ve köy imam - hatiplerine Bakanlar Kurulunca tâyin olunacak esaslar dairesinde tazminat verilmesi kabul edilmiştir. Bu hükümle köy imam - hatiplerini sadaka toplamaktan kurtarmak ve bunları köye yararlı bir niteliğe sahip kılmak gayesi güdülmüştür. Ancak bunun uygulanması bütçe imkânlarına göre gerçekleştirilecektir.

26 nci madde mazbut vakıflara ait cami ve mescitlerin aydınlatma ısıtma ve bakım giderleri karşılığı Vakıflar Genel Müdürlüğü bütçesinden Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesine Maliye Bakanlığınca ödenek kayıt ve naklini mümkün kılmaktadır.

27 nci madde dinî yayınlar döner sermayesi ile ilgili olup, bu hususta mevcut 5806 sayılı Kanun ilga edilerek, bu kanunda yer alan hükümler bu maddede düzenli bir şekilde toplanmış ve döner sermaye miktarı üç milyon liraya çıkarılmıştır. Ancak bunun için bütçeye ayrıca ödenek konulmayıp, elde edilecek kârlar ilâve edilmek suretiyle bu miktara ulaşılabacaktır. Döner sermaye müessesesi aynı ve nakdî bağış ve yardımları kabul edecek ve bu bağış ve yardımlar sermaye tahdidine bakılmaksızın döner sermayeye eklenecektir. Ayrıca döner sermaye ile ilgili diğer teknik hususlar maddede belirtilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli hükümler

Tasarının 28 nci maddesinde başkanlığın merkez ve iller kuruluşunda çalışan ve bu kanunda aranan nitelikleri olmyan her hangi bir görevliyi, almakta olduğu maaşına bir hâle gelmeksizin başka bir görevde Diyanet İşleri Başkanının çalıştırabileceği ifade edilmiştir. Maddenin tatbiki, bu kanunun görevlilerde aranan nitelikler maddesindeki şartları haiz olmyanlar hakkında mümkündür. Bu hükmün konulmasından maksat aranan nitelikte personelin bulunması halinde, bunların bu görevlere getirilmesi, fakat bu görevlerde çalışanların maaşlarını müktesep hak tanıyarak aylık veya ücretiyle başka bir görevde çalıştırılmasına imkân sağlamaktır. Böylece teşkilât üstün nitelikli personelle donatılabilecektir.

Tasarının 29 ncü maddesi, Diyanet İşleri kuruluşunun dışında dinî kültür, tecrübe ve ihtisasla riyle tanınmış kimselerden mütalâa almak, vaaz ve konferans verdirmek suretiyle faydalanmayı sağlayan bir hüküm ihtiva etmektedir.

30 ncü madde kimlerin vaaz edeceklerini belirtmek suretiyle vaaz etmeyi bir esasa bağlamıştır. Böylece din bilgisi yetersiz olanların veya başka maksat güdenlerin vaaz etmelerine mâni olunmak istenilmiştir.

31 nci madde hükmüyle, halen başı boş bir hal almış bulunan cami ve mescit yapılması önlenmek istenilmiş ve cami ve mescitlerin yer ve şekilleri ile diğer hususların Diyanet İşleri Başkanlığınca yönetmelikte belirtilecek esaslara göre tesbit ve müsaadesi şart koşulmuştur.

32 nci madde, bu kanunla konulan nitelikte imam - hatip bulunmaması ihtimali karşısında, hariçten vekil olarak imam - hatip atanmasına cevaz vermekte ve vekillere çalıştıkları müddetçe maaş

alma imkânını bahşetmektedir. Halihazır şartlar böyle bir hükmün konulmasını zaruri kılmış, fakat bununla beraber bu görevlilerin vekâleten atanması yapılarak icabında aranılan nitelikte imam - hatiplerin asil olarak getirilmeleri temin edilmiştir.

33 nci madde, mazbut ve mülhak vakıflardan bulunan cami ve mescitlerdeki teberrukat eşyası ve bağışların idaresini, Vakıflar Genel Müdürlüğü ile Diyanet İşleri Başkanlığınca hazırlanacak bir yönetmeliğe tabi tutmuştur.

34 nci madde, mülhak vakıflar cami görevlilerine atanacaklarda da bu kanunda belirtilen niteliklerin aranması mecburiyetini koymakla, bütün görevlilerin niteliklerini birleştirmektedir.

35 nei madde, mazbut vakıflar arasına alınan cami görevlilerinden imam - hatip ve müezzinlerin kuruluş kadrolarına alınmalarına imkân vermektedir.

36 nei maddede, başkanlığın 3656 sayılı Kanuna bağlı 1 sayılı cetveldeki kadroların yerine 2 sayılı kadro cetvelinin eklendiğini ifade etmektedir.

37 nei madde, cami görevlilerinden ücretli olanların kadrolarının her yıl bütçe Kanununa bağlı ayrı bir cetvelde gösterileceğini belirtmektedir.

Tasarının 38 nei maddesi bu kanunun yürürlüğe girmesi ile yürürlükten kalkacak olan kanunların tarih ve numaralarını göstermektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Geçici hükümler

Geçici madde 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görevli bulunanların kazanılmış hakları saklı tutularak yapılacak atanmalar ile D cetveli kadrolarındaki aylıklı vazırlarla, İstanbul Cuma ve Kürsü vazırlarının 2 sayılı cetveldeki vâzlik kadrolarına müktesep derece aylıklarıyla alınacakları hükme bağlanmıştır.

Geçici madde 2. — Dersîâmlarla ilgili olup bunların öteden beri kazanılmış haklarını saklı tutmaktadır.

Geçici madde 3. — Hayrat hademesi unvanı ile görevli imam - hatip, hatip ve imamların bu kanuna intikalini sağlamaktadır.

Geçici madde 4. — Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 5 yıl içerisinde lise bitirme diploması alacak olan müftü, vâiz, imam - hatiplere 500 lira ikramiye vermeyi kabul ederek bu görevlileri öğrenime teşvik etmektedir.

Geçici madde 6. — Tefsir ve kanunlarda yer alan ve hayrat hademesi unvanı altında toplanan imam - hatip, hatip, imam, müezzin - kayyımların yerine cami görevlileri; Müşavere ve Dinî Eserler İnceleme Kurulu yerine, İnceleme Araştırma ve Danışma Kurulu tâbirlerinin konulduğunu belirtmekte ve bu adlar altında tanınmış olan hakları korumak amacı güdülmektedir.

Geçici madde 7. — Geçici madde 3 e göre intikali yapılacak olanların kadro ve ödeneklerinin ertesi yıl bütçesinden düşüleceğini ifade etmektedir.

ALTINCI BÖLÜM

Yürürlük ve yürütme hükümleri

Tasarının 39 neu maddesi kanunun hangi tarihte yürürlüğe gireceğini, 40 nei maddesi ise bu kanunu Bakanlar Kurulunun yürüteceğini hükme bağlamaktadır.

Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Ömer Lûtfi Bozcalı ve 126 arkadaşının Diyanet Reisliği teşkilât ve vazifeleri kanun teklifi (2/101)

*Cumhuriyet Senatosu
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 296-3713*

20 . 1 . 1962

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Ömer Lûtfi Bozcalı ve arkadaşlarının, Diyanet İşleri Reisliği Teşkilât ve vazifeleri hakkındaki kanun teklifi ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gerekli işlemin yapılmasını arz ederim.

S. H. Ürgüplü

Cumhuriyet Senatosu Başkanı

Cumhuriyet Senatosu Reisliği vasıtasıyla T. C. Büyük Millet Meclisi Y. Reisliğine

Diyanet İşleri Reisliği Teşkilât ve vazifeleri hakkındaki kanun teklifimizi eshabı mücebbesiyle takdim ediyoruz.

Gereken muamelenin yapılmasına emir ve müsaadelerinizi saygularımızla arz ederiz.

11 . 1 . 1962

İzmir Senatörü <i>Ö. L. Bozcalı</i>	Kayseri Senatörü <i>H. Dikeçligil</i>	Konya Milletvekili <i>S. S. Yücesoy</i>	Adana Milletvekili <i>H. Aksay</i>
Antalya Milletvekili <i>H. F. Boztepe</i>	Konya Milletvekili <i>A. Gürkan</i>	İzmir Senatörü <i>İ. Birand</i>	Balıkesir Senatörü <i>H. Oğuzbeyoğlu</i>
Balıkesir Senatörü <i>K. Öztas</i>	Kayseri Milletvekili <i>V. A. Özkan</i>	Kayseri Milletvekili <i>A. Aras</i>	Kayseri Milletvekili <i>M. Yüceler</i>
İzmir Milletvekili <i>Ş. Akkan</i>	Balıkesir Milletvekili <i>A. İ. Kıvrımlı</i>	Balıkesir Milletvekili <i>C. Bilgehan</i>	Balıkesir Milletvekili <i>C. Turgut</i>
Bursa Milletvekili <i>Z. Uğur</i>	Ordu Milletvekili <i>Ş. Pehlivanoğlu</i>	Ağrı Senatörü <i>V. Yardımcı</i>	Balıkesir Senatörü <i>H. A. Türker</i>
İsparta Milletvekili <i>S. Bilgin</i>	Konya Milletvekili <i>F. Sükan</i>	Adana Milletvekili <i>İ. Tekin</i>	İçel Milletvekili <i>C. Kılıç</i>
İsparta Milletvekili <i>A. İ. Balım</i>	Manisa Senatörü <i>E. Açar</i>	Artvin Senatörü <i>F. Alpaslan</i>	Sivas Senatörü <i>H. Söylemezoğlu</i>
Afyon Senatörü <i>R. Hancıoğlu</i>	İstanbul Senatörü <i>R. Öztürkçine</i>	Bilecik Senatörü <i>T. Oran</i>	Sakarya Senatörü <i>T. Kapanlı</i>
Bolu Senatörü <i>S. Uzunhasanoğlu</i>	Yozgat Senatörü <i>N. Çetintaş</i>	Antalya Senatörü <i>M. Özer</i>	Çorum Senatörü <i>A. Çetin</i>
Rize Milletvekili <i>A. H. Güven</i>	Adana Senatörü <i>S. Önal</i>	Adana Milletvekili <i>M. Geçioğlu</i>	Balıkesir Milletvekili <i>G. Evliyaoğlu</i>
Diyarbakır Milletvekili <i>A. D. Şen</i>	İçel Milletvekili <i>İ. Önal</i>	Samsun Milletvekili <i>O. Şahinoğlu</i>	İzmir Milletvekili <i>M. A. Aytas</i>
Antalya Senatörü <i>M. İlkuçan</i>	Trabzon Senatörü <i>R. Zaloğlu</i>	Eskişehir Milletvekili <i>A. Zeytinoğlu</i>	İstanbul Milletvekili <i>M. R. Bertan</i>

Elâzığ Senatörü <i>R. Giray</i>	Çanakkale Milletvekili <i>S. Endik</i>	Çanakkale Milletvekili <i>A. N. Akay</i>	İçel Senatörü <i>T. Özdoğay</i>
Manisa Milletvekili <i>N. Köklü</i>	Manisa Milletvekili <i>H. Okçu</i>	Hakkâri Milletvekili <i>A. Zeydan</i>	Rize Milletvekili <i>C. Yalçın</i>
Sinop Milletvekili <i>M. Kaptan</i>	Denizli Milletvekili <i>R. Şenel</i>	Çorum Milletvekili <i>İ. Tombuş</i>	İstanbul Milletvekili <i>N. Öktem</i>
İstanbul Milletvekili <i>Z. Altınoğlu</i>	İstanbul Milletvekili <i>İ. Abak</i>	Zonguldak Milletvekili <i>F. Fırat</i>	Erzurum Milletvekili <i>M. N. Diler</i>
İzmir Milletvekili <i>S. Kayağan</i>	Denizli Milletvekili <i>M. Çobanoğlu</i>	Burdur Milletvekili <i>M. Özbey</i>	Kars Milletvekili <i>L. Aküzüm</i>
Mardin Milletvekili <i>T. Oğuz</i>	Ağrı Milletvekili <i>K. Özcan</i>	Gümüşane Milletvekili <i>S. Savacı</i>	Adana Senatörü <i>M. Ünalda</i>
Aydın Senatörü <i>F. Turhangül</i>	Aydın Senatörü <i>O. S. Sarıgöllü</i>	Amasya Milletvekili <i>N. Şener</i>	İçel Senatörü <i>C. T. Okyayuz</i>
İçel Milletvekili <i>B. Bozdoğan</i>	Denizli Milletvekili <i>S. Bosna</i>	Afyon Milletvekili <i>H. N. Bâki</i>	Afyon Milletvekili <i>M. Turgut</i>
Elâzığ Milletvekili <i>N. Güray</i>	İzmir Senatörü <i>M. H. Onat</i>	Maraş Senatörü <i>C. Aksu</i>	Diyarbakır Milletvekili <i>A. Aral</i>
Niğde Milletvekili <i>O. Tüzün</i>	Konya Milletvekili <i>K. Ataman</i>	Kastamonu Senatörü <i>M. Çamlıca</i>	Muş Senatörü <i>İ. Akpolat</i>
Kastamonu Senatörü <i>A. N. Tuna</i>	Erzurum Milletvekili <i>C. Önder</i>	Bitlis Senatörü <i>C. Geboloğlu</i>	Antalya Milletvekili <i>İ. Ataöv</i>
Kastamonu Milletvekili <i>İ. H. Yılanhoğlu</i>	Erzincan Senatörü <i>F. Baysoy</i>	Aydın Milletvekili <i>İ. Sezgin</i>	Çorum Senatörü <i>Z. Arsan</i>
Kocaeli Senatörü <i>L. Tokoğlu</i>	Bilecik Milletvekili <i>O. Tuğrul</i>	Balıkesir Milletvekili <i>S. Koç</i>	Yozgat Milletvekili <i>C. Sungur</i>
Aydın Milletvekili <i>R. Özarda</i>	Denizli Milletvekili <i>İ. Kocatürk</i>	İstanbul Senatörü <i>Ş. Akyürek</i>	Erzurum Senatörü <i>N. Pasinli</i>
Kayseri Milletvekili <i>M. Yüceler</i>	Bursa Milletvekili <i>A. Türkel</i>	Bursa Milletvekili <i>H. Akalın</i>	Çorum Milletvekili <i>M. DüNDAR</i>
Muğla Milletvekili <i>C. Oskay</i>	İstanbul Milletvekili <i>F. Bozbeyli</i>	Afyon K. Senatörü <i>M. Y. İnceoğlu</i>	Eskişehir Senatörü <i>N. Toros</i>
Eskişehir Senatörü <i>G. Uçagök</i>	Tokat Senatörü <i>O. Hacıbaloğlu</i>	Kayseri Senatörü <i>H. Kalpaklıoğlu</i>	Bursa Senatörü <i>C. Ortaç</i>
Çorum Milletvekili <i>F. Küreli</i>	Niğde Senatörü <i>K. Bayhan</i>	Balıkesir Milletvekili <i>C. Turgut</i>	Bursa Milletvekili <i>İ. Yılmaz</i>
Bursa Milletvekili <i>E. Paksoy</i>	Balıkesir Milletvekili <i>C. Kanpulat</i>	Gaziantep Milletvekili <i>S. Ünlü</i>	Balıkesir Milletvekili <i>K. Bulut</i>
	Antalya Milletvekili <i>N. Kerimoğlu</i>		

MUCİP SEBEPLER

Din Hürriyeti : Anayasamızın 19 ncu maddesiyle; (Herkes, vidadan ve dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir.) denilmek suretiyle teminat altına alınmış ve aynı maddenin ikinci fıkrasında : (Kimse, dinî inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz.) Hükümü ile de teyidolunmuştur.

Din hürriyeti, dindar vatandaşların din bahsinde haliz oldukları haklardan her birini serbestçe, korkusuz ve endişesizce kullanmalarını ve herbirinden serbestçe faydalanmalarını gerektirir. Din müessesesinin dayandığı hakların, ehemmiyeti itibariyle, başta geleni hiç şüphe edilmez ki, itikat, ibadet, ahlâk, öğrenme ve öğretme hakkıdır. Bu gün bir memlekette din hürriyeti olup olmadığını anlamak için göz önünde tutulacak ölçü budur.

Anayasamızın 154 ncu maddesiyle; Diyanet İşleri Başkanlığının genel idare içinde, özel kanunu çevresinde vazifesini yapması kabul edilmiştir.

Cumhuriyetin kuruluşundan sonra 429 sayılı Kanunla Diyanet İşleri Reisliği teşkil olunmuş ve 2800 sayılı Kanunla da salâhiyet ve vazifeleri tayin olunmuştur. Her geçen gün, bu teşkilâtın artan hizmetleri karşısında, ufak tefek tadiller ve çıkarılan tüzükler tatminkâr olmamıştır.

Diyanet teşkilâtımızı, mevzuat hükümleri dairesinde; dinî mevzularda, salâhiyet sahibi ve müspet ilimlerle mücehhez, İslâm itikadına mâlik bir müessese haline ifrag etmek, görevlerini artırarak halkın dinî sahada, İslâm Dininin asla tecviz etmediği hurafeleri bertaraf etmek suretiyle, halkımızın aydınlatılmasını itikat ve ibadetlerinde birliğin sağlanması ve iyi ahlâkın temin ve tesisine hadim kılmasıdır.

Bu kanunla, Devlet memurları seviyesinde kadro ve malî imkânlar temin suretiyle, teşkilâtı bugünkü sıkıntılı durumlardan kurtarmak ve bir taraftan da her türlü mânevî ve müspet ilimlerle mücehhez olarak yetişen gençler için cazip bir hale getirilmek istenilmiştir.

Diyanet Reisliğinin, her türlü siyasi tesirlerden uzak tutulması için de mümkün olduğu kadar bağımsız bir hale getirilmesi düşünülmüş ve bu sebeple birinci maddesine; (Diyanet Reisliği, Başbakanlığa bağlı ve kanun çerçevesi içinde bağımsız bir teşkilâttir.) hükümü vaz'olunmuştur. Kanunumuzun hazırlanmasında, bu teşkilâta girecek kimselerin, İslâm ilimlerine vukufu sabit, itikat ve amelce İslâm akidesine bağlı ve aynı zamanda müspet ilimlerle de mücehhez kimseler olması istenilmiştir.

Maddelerin sarahati sebebiyle izahına lüzum görülmemiş ve günün ihtiyaçları ve teşkilâtın intibakını temin edecek hükümlerin konulmasına çalışılmıştır.

C. SENATOSU İZMİR ÜYESİ ÖMER LÜTFİ BOZCALI VE 127 ARKADAŞININ TEKLİFİ

Diyanet Reisliği Teşkilât ve vazifeleri kanunu tasarı

UMUMİ HÜKÜMLER

MADDE 1. — Diyanet Reisliği, Başbakanlığa bağlı ve bu kanunun çerçevesi içinde bağımsız bir teşkilâttır.

MADDE 2. — İslâm Dininin ibadetleri ve İslâmi talim ve terbiye ile ilgili teşkilât ve müesseseler Diyanet Reisliğine bağlıdır.

MADDE 3. — Diyanet Reisliği ile ona bağlı teşkilât ve müesseselerde vazife görenler siyasi partilere giremez ve siyasetle uğraşamaz.

MADDE 4. — Diyanet Reisliğine bağlı teşkilât ve müesseselerde ve diğer devairde dinî vazife görenler, bu sıfat ve vazifeleri itibariyle, Diyanet Reisliği emrindedir. Ancak; Diyanet Reisliğine bağlı olmayan müesseselerde vazife görenler, bağlı olduğu müessese ve deireden maaş ve ücretlerini alırlar.

MADDE 5. — Bu kimseler Devlet memurlarına tanınan haklardan istifade etmek hakkını haiz olup, Devlet memurları maaş ve ücret baremine muvazi bir şekilde Diyanet Reisliğince tanzim ve bu kanuna bağlı barem üzerinden maaş ve ücret alırlar.

MADDE 6. — Diyanet Reisliğine bağlı teşkilât ve müesseselerde vazife görenlerin tayin ve terfileri ile, vazifelerine son verilmesi, ve Diyanet Reisliği emrine alınması, emekliye ayrılması ve emeklilik maaş ve keyfiyeti, bu hususlarda Devlet memurları hakkında tatbik olunan kanun hükümlerine bağlıdır.

MADDE 7. — Diyanet Reisliğine bağlı teşkilât ve müesseselerde vazife görenler arasında, yahut bunlardan biri veya birkaçı arasında çıkan ihtilâflardan dinî ve meslekî mahiyette olanlar hakkında Diyanet Reisliğince verilen kararlar son ve kesindir.

MERKEZ TEŞKİLATI

MADDE 8. — Diyanet Reisliği merkez teşkilâtı; Reis, İlmî Tetkik ve Müsavere Heyeti, Tefiş ve Murakabe Heyeti, Tedris ve Neşriyat Müdürlüğü, Zatişleri ve Muhasebe Müdürlüğü, İmar ve Fen İşleri Müdürlüğü, Hukuk Müşavirliği, Evrak Müdürlüğü ve inzibat meclisini ihtiva eder.

MADDE 9. — Diyanet Reisi, yüksek tahsil yapmış, İslâm ilimlerinde vukufu sabit, itikat ve amelce İslâm akidesine bağlılığı ile mâruf kimseler arasından, Diyanet Reisliği ilmî heyetinin ten-sibiyle Bakanlar Kurulunca tayin olunur.

İdare işlerini tedvire memur, islâm ilimlerine vâkıf ayrıca bir reis yardımcısı bulunur. Bu yardımcı, Diyanet Reisi tarafından tayin olunur.

MADDE 10. — İlmî Tetkik ve Müsavere Heyeti onaltı kişiden teşekkül eder. İslâm ilimlerine vukufu sabit ve ehli sünnet akidesine bağlı Medresettül - mütehassisin mezunlarından icazetli veya İslâm akademileri mezunu veya ilmî salâhiyetleri haiz kimseler arasından ilk teşekkülde sekizi re'sen Diyanet Reisi tarafından tayin olunur. Diğer sekiz kişi bu tayin edilen kimselerin teklif ve ten-sibiyle yine riyasetçe tayin olunur. Kendi aralarından bir reis seçerler.

MADDE 11. — İlmî Tetkik ve Müsavere Heyeti; (Talim ve Terbiye), (Plân ve program ve talimat), (Telif, tetkik ve terüme) olmak üzere beşer kişilik komisyonlar halinde çalışır. İlmî Tetkik ve Müsavere Heyeti Reisi bu komisyonların reislerini aralarından tayin eder.

İnhilâl halinde her üç komisyon tek meclis halinde toplanarak alâkalı komisyoneca gösterilen adaylar arasında gizli rey ve ekseriyet usulü ile, birisini seçer ve Diyanet Reisinin tasdiğiyle tâ-yin yapılır.

İlmî tetkik ve müşavere heyeti, Diyanet Reisinin baş müşaviri ve onun bulunmadığı zamanlar-da vekilidir.

MADDE 12. — İlmî tetkik ve müşavere heyeti, Diyanet teşkilât ve müesseselerinin tanzim ve idaresinde Diyanet Reisinin yardımcı olup reisliğe havale olunan hususlar hakkında istişari kararlar verir. Bu kararlar Diyanet Reisinin tasdiği ile kesinleşir.

Ayrıca; İslâm itikat, amel ve ahlâk esaslarını korumak ve İslâmiyete yapılan her türlü tecavüz ve hücumlara cevap vermekle görevlidir.

MADDE 13. — Dinî talim ve terbiye kurulu; vilâyet ve kazaların ve imkân nisbetinde nahiye ve köylerin, müftülüklerce tesbit olunan camilerinde veya müstemilâtında açılan diyanet okul ve kurslarının müfredat programlarını hazırlamak, her türlü malzeme ve levazımını temin ile vazifeli-dir.

Bu kurs ve okullarda, dersler ehliyetli din adamları tarafından okutulur.

Kurs ve okul öğretmenlerine muayyen bir ders ücreti verilebilir.

Bu okul ve kurslarda hafız da yetiştirilir.

Şehir ve kasabalarda ve imkân nisbetinde köylerde haftanın muayyen günleri ile bilhassa Cuma namazından evvel veya sonra camilerde ve İslâmiyetin akide esaslarına ve amel ahkâmına ve İslâm büyüklerinin hâl ve hayatına dair mevzeler ve din dersleri verilmesini sağlar.

MADDE 14. — Plân, Program ve Talimat Kurulu; Diyanet teşkilâtına bağlı daire ve müesse-selerinin idari ve dinî vazifelerini bir plân ve Diyanet Reisliğince tâyin olunan iş sahası dairesin-de tedvire çalışır.

MADDE 15. — Telif, Tetkik ve Tercüme Kurulu; Diyanet teşkilâtının ilgili bulunduğu bil-cümle İslâm ilimlerine ait telif ve tercümeleri yaptırır ve yazılmış eserleri tetkik ile vazifelidir.

MADDE 16. — Teftiş ve Murakabe Heyeti; Bir başmüfettişin riyasetinde lüzumu kadar mü-teftiş ve murakıplardan teşekkül eder. Teftiş ve Murakabe Heyeti Diyanet teşkilât ve müessese-lerinin idari, malî işleriyle tedris faaliyetlerinde teftiş ve murakabeyi temin eder.

Müfettiş ve murakıplar, başmüfettişin inhası üzerine, başmüfettiş de ilmî tetkik ve müşavere heyetince gösterilen adaylar arasından Diyanet Reisi tarafından tâyin olunur.

MADDE 17. — Yayın Müdürlüğü; Diyanet Reisliğinin her çeşit yayın işlerini yürütmek ve Türkiye'de basılacak mushafların doğru olduğu ve düzgün bir şekilde tabii ve hariçte basılmış mushafların da tetkikiyle doğruluğunu temin ile vazifelidir.

Ayrıca, İstanbul'da müdürlüğe bağlı dört kişilik bir Mushaflar Tetkik Heyeti bulunur.

MADDE 18. — Zatişleri ve Muhasebe Müdürlüğü; Diyanet teşkilâtına dâhil bileümle memur ve müstahdemlerin vazifeye alınma, vazifeden çıkarma, nakil, terfi, izin verme, emeklilik ve yetim aylıkları bağlama gibi her çeşit zatişlerini yapmak, sicillâtı tutmak, kıdem ve terfi tablolarını düzenleyip yayınlamak, reisliğin merkez, vilâyet ve kaza teşkilâtına ait kadro ihtiyaçlarına, alınan kadroların dağıtımına ait teklifleri hazırlamak, aylık, ücret ve her türlü istihkak ve işlerini yü-rütmek ve bileümle akçalı işlerin yapılmasıyla vazifelidir.

Dairde müdürlüklerince hazırlanan bütçe, muhasebe müdürlüğünce tekemmül ettirilir.

MADDE 19. — İmar ve Fen İşleri Müdürlüğü; Bir yüksek mühendis veya mimar ile lüzumu kadar mühendis ve fen memurlarından teşekkül eder.

Diyanet Teşkilâtına ait cami ve müstemilâtı ile diğer lüzumlu binaların inşa ve tamir işlerini tedvir ile vazifelidir.

MADDE 20. — Hukuk Müşaviri; Diyanet teşkilâtının bilcümle hukukî işlerini tedvir ile vazifelidir.

MADDE 21. — Evrak Müdürlüğü; Diyanet teşkilâtına bağlı bilcümle daire ve müesseselerin levazım ve ayniyatıyla alâkalı işlerini tedvir etmek, masraf hesaplarını tutmak, hizmetlilerin düzenli ve disiplinli çalışmalarını temin, riyaset binasının temizlik ve tertibine nezaret, Diyanet Reisliğine gelen ve giden bütün evrak ve dileklerin kayıt ve havaleleriyle, bunlar ile alâkalı işleri yürütmek, takip ve müracaat sahiplerine işlerinin durumu hakkında bilgi vermekle vazifelidir.

MADDE 22. — Daire Müdürleri ile Hukuk Müşaviri bu işlerde ehil kanunen salâhiyetli kimseler arasından Reislikçe tâyin edilir.

Hukuk Müşaviri ile daire müdürlerinden herbirinin vazife ve salâhiyetleri ve bu kanunun tabiatında lüzumlu görülen açıklamalar bir nizamname ile tâyin ve tesbit olunur.

MADDE 23. — Diyanet İşleri İnzibat Meclisi; Başmüfettişin reisliği altında Hukuk Müşaviri ve Zatişleri Müdürü ile İlmî Tetkik ve Müşavere Heyetince seçilen üç âza ve işin mahiyetine göre, alâkalı müdür veya vekilinden teşekkül eder.

İnzibat Meclisi, Diyanet teşkilât ve müesseselerinde vazife görenlerin kanuna, usul ve talimata uymıyan hareketlerinden dolayı haklarında inzibatî cezalar vermeye salâhiyetlidir. İmam, hatip vâiz ve müftü gibi dinî vazife görenlerin din, itikât ve amelîne, edep ve ahlâkına, Diyanet Reisliği emir ve tebliğlerine uymadığı iddia olunan hareketleri hakkında inzibat meclisi, evveleminde İlmî Tetkik ve Müşavere Heyetinden mütalâa sorar.

Diyanet Reisliği İnzibat Meclisinin, vermeye salâhiyetli olduğu cezalarına mer'i ve dereceleriyle, bu cezaların tatbik yerleri ayrı bir nizamname ile açıklanır.

İnzibat Meclisi kararları, Diyanet İşleri Reisinin tasdikiyle kesinleşir.

VİLÂYET VE KAZA TEŞKİLÂTI

MADDE 24. — Vilâyetlerde, Diyanet İşleri başında müftü, diyanet meclisi, dinî hizmetler idare meclisi ve bir müftü yardımcısı - müsevvit - bulunur.

Kazalarda, diyanet işlerinin başında müftü ve mümkün olan yerlerde diyanet meclisi ve dinî hizmetler idare meclisi bulunur.

MADDE 25. — Vilâyet müftüsü; vilâyette Diyanet Reisinin mümessili ve bu sıfatla Diyanet teşkilât ve müesseselerinin başı ve kaza müftülerinin ilk merciidir.

Vilâyet ve kaza müftüleri, İslâm akademi veya lisesi mezunlarından seçim ile tâyin edilir. Seçim işi mahallî diyanet meclisi ile dinî hizmetler idare meclisi tarafından ekseriyet usulüne göre yapılır.

Kanunun aradığı vasıfta talip bulunmadığı takdirde, İslâm ilimlerinde ehliyeti sabit ve İslâm Akidesine bağlılığı ile bilinen kimseler arasından Diyanet Reisliğince tâyin olunur.

MADDE 26. — Müftü yardımcısı; Müftünün yardımcısı olup, onun inhası üzerine Diyanet Reisliğince tâyin olunur.

Müftü yardımcısı, müftü tarafından verilen işleri görür ve müftü bulunmadığı zamanlarda müftüye vekâlet eder.

Vilâyet müftülüklerinde lüzumu kadar kâtip ve memur bulunur.

MADDE 27. — Müftüler ve vâizler, birinci sınıf, ikinci sınıf ve üçüncü sınıf olmak üzere üç sınıftır.

Birinci sınıf vâiz ve müftülüklere İslâm akademisi mezunu olup İslâm ilimlerinde ehliyeti sabit ve itikât ve amelce İslâm Akidesine bağlı olan kimseler tâyin edilir.

İkinci sınıf müftü ve vâizliklere, lise ve muadili okul mezunu olup İslâm ilimlerinde ehliyeti sabit ve itikat ve amelce İslâm akidesine bağlı kimselerden tâyin edilir.

Üçüncü sınıf müftü ve vâizliklere ise; ortaokul ve muadili okullardan mezun olup, İslâm ilimlerinde ehliyeti sabit ve itikat ve amelce İslâm Akidesine bağlılığı bilinen kimselerden tâyin olunur.

MADDE 28 -- Bu kanunun kabulü tarihinden evvel tâyinleri yapılmış olan müftü ve vâizler, müktesep hakları olarak vazifelerini muhafaza edip, durumu, bu kanunda belirtilen hangi sınıfa uyuyor ise o, sınıfın unvanını alır. Durumları, bunlardan hiçbirisine uymayan müftü ve vâizler üçüncü sınıf müftü ve vâiz unvanını alırlar.

MADDE 29. — Vazifesinde muvaffakiyet gösterip, kadro cetvelinde belirtilen üçüncü sınıf müftü ve vâiz bareminin son haddinde terfi süresini dolduran üçüncü sınıf müftü ve vâizler ikinci sınıfa, ve ikinci sınıf müftü ve vâiz bareminin son haddinde terfi süresini dolduran ikinci sınıf müftü ve vâizler ise, birinci sınıf müftü ve vâizliklere terfi ederler.

MADDE 30. — Diyanet meclisi; vilâyet ve kaza merkezlerinde, nahiye ve köylerde vazife gören, müderris, vâiz, hatip ve imamlar arasından ve taraflarından üç sene için seçilen vilâyetlerde dört ve kazalarda üç kişiden teşekkül eder.

Diyanet meclisi mütadolarak her ayın ilk Cuma günü müftülükte müftü veya vekilinin reisliğinde toplanır. Âzadan biri meclisin kâtiplik vazifesini görür.

Diyanet meclisi, müftü tarafından vaz'olunan meseleler ile mahallî bilûmum Diyanet İşleri hakkında müzakereler yapıp kararlar verir.

Diyanet meclisi, inzibat meclisi vazife ve salâhiyetlerini de haizdir.

Meclisçe verilen kararlardan Diyanet Reisliğinden istizana muhtacolmıyanları müftülüklerce infaz olunur.

MADDE 31. — Vilâyetlerde ve mümkün olan kazalardaki dinî hizmetler idare meclisi; Mahallî ihtiyaç ve imkânâ göre, lüzumu kadar dinî gayret sahibi, hayırsever âza ve murakıptan teşekkül eder. Ve üç senede bir, her sene üçte bir nisbetinde, yenilenir. Müddeti biten âza ve murakıplar, yeniden seçilebilir. Meclis kendi âzasından birini Reisliğe, birini kâtipliğe ve birini de muhasip ve mutemetliğe seçer. İdare Meclisi seçiminden bir hafta evvel, müftülükte toplanarak senelik faaliyet ve hesap raporlarını tanzim edip müftüye tevdi ederler. Muhasebe ve vezne durumu murakıplarca tetkik olunur.

MADDE 32. — Dinî hizmetler idare meclisi seçimleri; her sene Ramazan ayının ilk Cuma namazını mütaakıp, bir cami veya mescitte yahut müftülükte yapılır.

Bu meclis, mahallî halkın dinî ihtiyaçlarını maddi bakımdan temine çalışmak, dinî hayratın iyi bakımına ve temiz tutulmasına nezaret etmek, tesis, para yardımı ve bağışları teşvik etmek suretiyle dinî hayrat ve müesseselerin imar ve ihyasına gayret etmek, yetim ve kimsesiz çocuklara, hasta ve ihtiyar, mâlûl ve fakir kimselere yardım elini uzatmak, müftülükçe yapılması kararlaştırılan işlerin başarılmasına çalışmak, ilk ve ortaokullardaki din derslerinin en faydalı bir surette yapılması için gereken tedbirleri almak, Diyanet okul ve kurslarına yardımcı olmak, dinî bayram günlerinde yetim, fakir ve kimsesiz çocukları hediyeler ile sevindirmek gibi işlerle vazifelidir.

Dinî hizmetler idare meclisinin, çalışma şekli; bir iç yönetmenlik ile açıklanır.

MADDE 33. — Dinî hizmetler idare meclisi makbuz mukabili bağış, para yardımı, ve diğer aynı yardımları alır.

Cami ve mescitler içerisinde, hiçbir ferdin zekât, fitra ve sadaka gibi bir yardım isteme ve toplamasına müsaade edilemez. Ancak, sadaka verişlerini kolaylaştırmak için cami ve mescitlerin münasip yerlerine lüzumu kadar yardım kutuları konur. Yardım kutuları her hafta, Cuma nama-

zından sonra meclisçe kararlaştırılacak usul dairesinde açılarak muhteviyatı sayılıp yardım defterine kaydedildikten sonra dinî hizmetler meclisi hesabına makbuz mukabili yatırılır.

MADDE 34. — Nahiye ve köylerde, hatiplik ve imamet vazifeleri mensubolduğu vilâyet veya kaza müftülüklerince, vazifeye ehliyetli itikat ve amelce İslâm akidesine bağlı kimselere tevcih olunur. İmam ve hatiplik vesikası alamayan kimse, bu vazifelerde istihdam olunamaz.

Diyanet Reisliği, nahiye ve köylerin imam ve hatiplerini nüfus kesafeti nazara alınmak suretiyle programlı şekilde maaşlı kadroya ithal edecektir.

MADDE 35. — Diyanet Reisliğince, açılacak tekâmül kurslarınca veya imtihanla ehliyeti tesbit olunan ortaokul veya muadili derecedeki bir okuldan mezun olmuş köy imamlarına Bakanlar Kurulunca tâyin olunacak esas ve miktarlar dairesinde ayda (250) liraya kadar yardım yapmaya Diyanet Reisliği salâhiyetlidir.

ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

MADDE 36. — Diyanet teşkilât ve müesseselerinde vazife gören kimseler mâbet içinde ve vazifesi başında giydikleri elbiseden başka, dışarıda islâmî ananeye ve sağlık kaideleriyle, göz zevkine ve uygun olarak kabul edilecek şekilde elbise giyebilirler. İlimiyle kıyafet ve elbisesiyle kahve, gazino, sinema ve tiyatro gibi eğlence yerlerine girilemez.

MADDE 37. — Diyanet Reisliği, dinî eğitim ve öğretim işlerinde Millî Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapar ve dinî dersler ve dinî okul ve kurslarının müfredat programlarının düzenlenmesine iştirak eder.

MADDE 38. — Bu kanunda tâyinleri tasrih olunmayan memur ve müstahdemler Diyanet Reisliğince tâyin olunur.

MADDE 39. — Kadrolu imam ve hatiplikler ile müezzineliklere, itikat ve amelce İslâm akidesine bağlı kimselerden Diyanet Meclisi tarafından açılan müsabaka veya ehliyet imtihanında muvaffak olanlar tâyin olunur.

Ehliyet ve müsabaka imtihanı, özel bir talimatname ile açıklanır.

MADDE 40. — İlahiyat Fakültesi mezunları ile Yüksek İslâmî Enstitüsü mezunları, hakkın haizdir.

MADDE 41. — Diyanet Reisliğinin daveti ile yılda bir defa, İslâm ilimlerine vukufu ve itikat ve amelce İslâm akidesine bağlılığı bilinen kimselerden Diyanet Şûrası teşkil olunur.

Diyanet Şûrasının toplanma zamanı ile davet olunacak şahısların tesbiti, çalışma mevzuları, hariçten gelecek âzaya verilecek ödenek ve yolluk miktarı Diyanet Reisliğince hazırlanacak talimatname ile tâyin ve tesbit olunur.

Hariçten davet olunacak âza adedi elli kişiyi geçemez.

Şûraya iştirak etmek isteyen ve davet olunmayan vâiz ve müftüler Reisliğin izni ile reyce iştirak etmemek üzere Şûra müzakerelerine katılabilirler.

MADDE 42. — Diyanet Reisliği, teşkilâta dâhil maaşlı memurların memleket içinde veya dışında Reisliğin kuruluş gayelerine uygun meslekî tahsillerini ilerletmeleri için aylıkları ödenmek veya kesilmek ve memuriyetleriyle buna ait her türlü hak ve mükellefiyetleri baki kalmak üzere mecburi hizmet karşılığında beş yıla kadar tamamen veya kısmen izin vermeye salâhiyetlidir.

GEÇİCİ HÜKÜMLER

MADDE 1. — Diyanet Reisliği bu kanunun intibakı zaruretiyle kadrolar ve bütçedeki tahsisatları üzerinde münakale yapmaya selâhiyetlidir.

Gelecek yıldan itibaren kadro karşılıklarını bu kanuna uygun surette hazırlarlar.

MADDE 2. — Bu kanunun kabulü tarihinden evvel, imam ve hatip olarak vazife görenler, vazifelerini müktesep hak olarak muhafaza edip tahsil derecelerine göre maaşlı kadrolara intibakları yapılır. Hiçbir tahsil belgesine sahip bulunmayan imam ve hatipler ise aldıkları ücret karşılığında intibakları yapılır.

Bu intibakta, hizmet müddetlerinin her dört senesi bir terfi müddeti olarak hesab edilir. Ancak, kendilerine son almakta oldukları ücretin üç üst derecesindeki kadrodan yukarı verilemez.

Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihte Diyanet Teşkilâtında vazifeli müezzinler vazifelerini muhafaza ederler. Almakta oldukları ücret ve hizmet müddetleri nazara alınmak suretiyle intibakları yapılır, ve üçyüz liradan aşağı ücret verilemez.

MADDE 3. — Bu kanunla kadroları kaldırılanlar, almakta oldukları maaş veya ücretleriyle vazifelerine münasip yerlere tâyin olunabilir.

SON HÜKÜMLER

MADDE 43. — Bu kanunun kabulü ile 22 . 6 . 1935 tarihinde meriyete giren 2800 sayılı Diyanet İşleri Reisliği Teşkilât ve vazifeleri hakkındaki Kanun ile bu kanun hükümlerine mugayir hükümler yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 44. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 45. — Bu kanun hükümlerini Başbakan ve Diyanet Reisi yürütür.

*Cumhuriyet Senatosu İzmir Uyesi Ömer Lütüfi
Bozcalı ve 127 arkadaşının teklifine bağlı
cetveller*

D.	Vazifenin nev'i	Aded	Maaş	D.	Vazifenin nev'i	Aded	Maaş
MERKEZ TEŞKİLÂTI				<i>İmar ve Fen İşleri Müdürlüğü</i>			
1	Diyanet Reisi	1	2 000	3	İmar ve Fen Müdürü	1	1 500
3	Diyanet Reis Yardımcısı	1	1 500	4	Mühendis ve mimar	2	1 250
6	Büro Şefi	1	950	6	Fen Memuru	2	950
10	Kâtip	1	500	12	Memur	2	400
<i>İlmî Tetkik ve Müşavere Heyeti</i>				<i>Hukuk müşavirliği</i>			
1	İlmî Tetkik ve Müşavere İhtisas Heyeti Reisi	1	1 750	4	Hukuk Müşaviri	1	1 250
3	» » âzası	3	1 500	12	Memur	1	400
4	» » »	4	1 250	<i>Evrak Müdürlüğü</i>			
5	» » »	8	1 100	5	Evrak Müdürü	1	1 100
9	Memur	2	600	7	Ayniyat Muhasibi	1	800
10	»	3	500	9	Büro Şefi	2	600
<i>Teftiş ve Murakabe Heyeti</i>				10	Memur (Ambar M.)	1	500
4	Başmüfettiş	1	1 250	12	Memur	4	400
5	Müfettiş	3	1 100	<i>Merkez Ödeneği</i>			
6	»	2	950	Reis	1	1 000	
7	»	2	800	Reis Yardımcısı	1	500	
8	»	3	700	İl Müşa. Heyet Âzası	16	500	
8	Murakıp	5	700	Daire Müdürü	4	400	
<i>Yayın Müdürlüğü</i>				Hukuk Müşaviri	1	400	
5	Yayın Müdürü	1	1 100	İmar ve Fen Md.	1	400	
8	Büro Şefi	1	700	VİLÂYET VE KAZA TEŞKİLÂTI			
9	Muvakkit ihtisas	1	600	4	1 nci sınıf müftü	5	1 250
7	Musaflar Tetkik Âzası ihtisas	3	800	5	» »	8	1 100
9	» »	2	600	6	» »	8	950
10	» »	1	500	7	» »	8	800
12	Memur	5	400	8	» »	8	700
<i>Zatîşleri ve Muhasebe Müdürlüğü</i>				9	» »	10	600
5	Zatîşleri ve Muhasebe Müdürü	1	1 100	10	» »	13	500
6	» » Yardımcısı	1	950	8	2 nci sınıf müftü	20	700
6	Şube Müdürü	3	950	9	» »	40	600
8	Tahakkuk Şefi	1	700	10	» »	50	500
10	Memur	12	500	11	» »	50	450
12	»	12	400	12	» »	65	400
13	Kâtip	6	350				

D.	Vazifenin nev'i	Aded	Maaş
10	3 ncü sınıf müftü	40	500
11	»	50	450
12	»	60	400
13	»	100	350
14	»	135	300
10	Müftü yardımcısı	30	500
12	»	40	400
4	1 nei sınıf vaiz	10	1 250
5	»	10	1 100
6	»	10	950
7	»	10	800
8	»	10	700
9	»	10	600
10	»	15	500
8	2 nei sınıf vâiz	20	700
9	»	40	600
10	»	55	500
11	»	60	450
12	»	65	400
10	3 ncü sınıf vâiz	40	500
11	»	55	450
12	»	70	400
13	»	100	350
14	»	150	300
8	İmam - Hatip	100	700
9	»	500	600
10	»	750	500
11	»	750	450
12	»	750	400
13	»	1 250	350
14	»	2 500	300
10	Memur	50	500
11	»	60	450
12	»	40	400

D.	Vazifenin nev'i	Aded	Maaş
<i>Vilâyet ve kaza ödenekleri</i>			
	1 nei sınıf müftü	60	300
	2 nei sınıf müftü	225	200
	3 ncü sınıf müftü	385	150
<i>Ücretliler</i>			
<i>Merkez teşkilâtı</i>			
	Bahçıvan	1	300
	Şoför	1	500
	Daktilo	2	400
	Daktilo	8	300
	Daktilo (Yabancı dil bilen)	1	500
	Mizanpazıcı ve musahhah	1	600
	Doktor	1	600
	Musahhah	1	500
	Memur	8	400
	Dağıtıcı	1	350
	Bekçi	1	250
	Başhademe	1	300
	Hademe	4	250
	»	4	200
<i>Vilâyet ve kaza ücretliler</i>			
	Müezzin	1 200	300
	»	750	350
	»	750	400
	Kuran öğreticisi	750	250
	Hademe	90	300
	»	200	250
	»	400	200
	Elektrikçi	1	500
	Daktilo	3	300
	Memur	10	300
	Bekçi	1	250
	Ciltçi	1	600
	Ciltçi yardımcısı	1	250

Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Ahmet Yıldız ve 24 arkadaşının, Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluş ve görevleri hakkında kanun teklifi (2/105)

Cumhuriyet Senatosu
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı: 318

22. 1. 1962

MİLLETT MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Ahmet Yıldız ve arkadaşlarının, Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki kanun teklifi ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gerekli işlemin yapılmasını arz ederim.

Suad Hayri Ürgüplü
Cumhuriyet Senatosu Başkanı

20 Ocak 1962

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞI

Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki kanun teklifi ile gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğine müsaadelerinizi arz ederim.

A. Yıldız	H. Mumcuoğlu	M. Ataklı	V. Ersü
K. Kaplan	M. Şükran Özkaya	S. Küçük	S. Gürsoytrak
C. Sungur	S. O'Kan	S. Karaman	M. Yurdakuler
E. Çağa	F. Kuytak	F. Özdilek	S. Özgür
K. Karavelioğlu	S. Ulay	R. Aksoyoğlu	E. Çelebi
H. Tunçkanat	T. Kapanlı	S. Artukmaç	O. Köksal

N. Sengel

GEREKÇE

Diyanet İşleri Başkanlığının 1935 tarihinde çıkarılmış bulunan Teşkilât ve vazifeleri hakkındaki Kanununun bugünkü cemiyetimizin icaplarına cevap veremediği; diğer müteferrik kanunlar ve tüzüklerle idare edilmeye çalışılan vazifelerin istenilen nitelikte olmadığı; kadroların, bütün vatan sathında bu teşkilâtın kurulmasında gözetilen gayeyi gerçekleştirmeye elverişli bulunmadığı cüzi olan ücret ve maaşların, dinî kültür bakımından kifayeti olmayan ve noksan bulunan elemanlarla, İslâm Dininin ulvî esaslarına ve bugünkü dünya kültürüne tam bir vukufu sağlamaya mâni olduğu buna mukabil, işbu teşkilâtın lâik ve demokratik Devlet bünyemizde bütün din ve mezhep mensuplarının ihtiyaç duydukları takdirde müracaat yeri olması gerektiği dinle ilgili işlerin aynı zamanda ilmi etüdünü yapacak halkı hurafelerden ve bâtil inanç-

lardan kurtaracak bir kudret ve seviyeye gelmesinin zaruri olduğu; bunun için Batı ülkelerindeki emsallerine uygun şekilde, bu vazifeyi başaracak din adamlarına ihtiyaç bulunduğu malûmlardır;

Memleketimizde bir kaç yüz yıldan beri git gide seviyesi düşen din kültürünün, ve onu temsil edenlerin arzu edilen seviyeye ulaşmasını sağlayacak esasları içine alan bu tasarı; Kurucu Meclis zamanında, İşleri Komisyonunda görüşülerek kabul edilmişse de Bütçe ve Maliye Komisyonlarına, Meclisin tatile girmesinden bir gün önce intikal etmiş olması, o gün de ekseriyet temin olunup Karma Komisyonun toplanamaması yüzünden görüşülüp kanunlaşmamıştır.

Bu kanun tasarısının getirdiği yenilikler bilhassa şu noktalarda toplanmaktadır.

Diyanet İşleri Başkanlığının merkez kuruluşuna ait maddelerde teşkilâta ilâve edilen (Genel Sekreterlik, Merkez kurulu, Hukuk müşavirliği, Teftiş Kurulu, ilmî ve idari İşler Daire Başkanlıkları) ile, bu dairelere bağlı (Din ve mezhep işleri, Eğitim işleri, dinî müesseseler ve Turizm kütüphane müdürlükleri) ve ayrıca istişari bir organ olarak Başbakanlık bünyesinde yer alan (Yüksek Din Kurulu) dur.

Bunlardan (Merkez Kurulu) din ve dünya kültürlerinden her ikisini hakkiyle kavramış memleket çapında tanınmış kimler varsa, ancak bu gibi ehliyetli zatlar arasından seçilmek suretiyle vücuda getirilmekte olup teşkilâtın genelkurmay heyeti mesabesinde bulunmaktadır.

Diyanet İşlerine ait bütün anadâvalar, prensipler, kararlar, mütalâalar, kanun, tüzük ve yönetmelik mevzuları bu kurul tarafından ele alınacak, hazırlanması sağlanacak, ıera dairelerince gereği yapılacak ve tatbik olunacaktır. Böyle bir teşekkülün yer alması ile Diyanet İşleri anadâvalar üzerinde ve ilmî esaslara bağlı olarak yürüyen, din istismarlarına veya dar düşünelere alet edilmesi mümkün olmıyan bir organ haline gelecektir.

Bundan başka, Başkanlığın diğer bakanlıklar ve sair teşekküllerle iş birliği yapmasını gerektirecek hususlar ve anadâvalar üzerinde istişari mütalâa mercii olarak bir (Yüksek Din Kurulu) nazarı dikkate alınmıştır. Daimî olarak vazife görecek olan Merkez Kurulu ve yılda bir defa veya gerektiği zamanlarda toplanacak olan Yüksek Din Kurulunun mesaisiyle dinî hizmetlerin ifade ve idare tarzlarının en iyi ve medeni bir çehre altında yüksek bir nitelik arz edeceği şüphesizdir.

Şimdiye kadar (Hukuk Müşavirliği) ve (Teftiş Kurulu) na malik bulunmıyan Başkanlık, gördükleri hizmetler malûm olan bu unsurların sağlayacakları faydadan mahrum kalarak hukukî işleri gereği veçhile yürütmediği gibi merkez ve bilhassa taşra teşkilâtının kusursuz işlemesini sağlayacak ve onlara rehberlik edecek bir büyük teftiş kurulunun olmaması da bütün Türkiye sahnında Diyanet İşleri teşkilâtının gözden uzak, kontrolden âzade ve başıboş bir şekilde, mühmel bir halde kalmasını mucibolmuştur.

Teşkilâta ilâve edilen bu iki daireden başka; dinî turizmin memleketimizde inkişafı için ilgili bakanlıklar ve bilhassa Dışişleri, Basın - Yayın ve Turizm bakanlıkları ile, diğer resmî ve özel teşekküllerle işbirliği yapmak, dinî müesseselerin daha iyi idaresini sağlamak, dinle ilgili eğitim işlerinin yönetininde Millî Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapmak, yurt içindeki muhtelif din ve mezhep mensuplarının millî ülkülere bağlılıklarını koruyucu ve inanç ayrılıklarından doğan ihtilâfların çeşitli yönlerden istismarını önleyici tedbirleri ilgili mercilere aksettirmek ve din perdesi altında yapılan menfi propagandaları ve gizli cereyanları incelemek; icabı halinde halkın ayağına kadar gidip sabit ve sey-yar kütüphanelerle onların müspet istikamette din bilgisini edinmelerine hizmet etmek gibi vazifelerle mükellef (Dinî Müesseseler ve Turizm, Eğitim İşleri, Din ve Mezhep İşleri, Kütüphane) müdürlükleri kurulmuştur.

Keza: Bu tasarı ile kaldırılan (Müşavere ve Dinî Eserler İnceleme Kurulu) nun görevlerinden ibadet ve itikada ve Medeni Kanunun yürürlüğe konmasından önceki zamana ait vasiyet ve miras gibi hususlarla ilgili soruları inceleyip cevaplandırmakla vazifeli üç üyeden mürekkep (Şer'i Meseleler Danışma kurulu) ihdas olunmuş; yine bu tasarıyla kaldırılan (Zatîşleri, Sicil ve Levazım ve hayrat hademesi işleri ve evrak,) müdürlüklerine ait vazifeler ilgilerine göre diğer dairelere ve bilhassa yeni teşkil olunan (Zatîşleri), (Levazım ve Evrak) müdürlüklerine (Mushafklar İnceleme Kurulu) nun vazifesi de (Yayın Müdürlüğü) ne intikal ettirilmiştir.

Yukarıda adları geçen daireler, görecekları işin mahiyetlerine göre, yeni ihdas olunan (İlmî ve İdari İşler Daire Başkanlıkları) na bağlanmış ve bugünkü teşkilâtta mevcut (Başkan Yardımcılığı) kadrosu da kaldırılarak bu vazife her iki daire başkanına verilmiştir.

Bundan başka; Diyanet İşleri Başkanlık makamının arz ettiği hususiyet göz önüne alınarak Başkanlığın yazışmalarını, protokol ve basın işlerini ve dairelerle ilgili diğer işlerini yönetmek ve aynı zamanda Yüksek Din Kurulunun yazı işlerini yürütmek üzere bir (Genel Sekreterlik) bürosu ile, tâyinleri Başkanlığa ait görevlilerin tâyin, nakil, terfi, teşkilât emrine alma, disiplin cezası verme gibi zatî işlerinde karar mercii olmak ve kadroların ihtiyaca göre tevziyatını yapmak üzere bir kısım daire başkan ve müdürleriyle hukuk müşavirinden mürekkep bir (Seçim ve Disiplin Komisyonu) kurulmuştur.

Bu tasarı ile; Devletin genel idare teşkilâtına paralel olarak, kuvvetli bir merkez teşkilâtının idare ve murakabesinde, bütün memleket sathına yayılacak şekilde ayarlanmış olan merkez dışı teşkilât da halk ile doğrudan doğruya temasta olan ve onları irşat ile görevli bulunan müftülük ve vâizlik hizmetleri bugünkü geri görünüşünden kurtarılarak ilmî bir hüviyet iktisabetmekte ve en ehliyetli elemanların ifa edebileceği bir mahiyet almaktadır. Bu vasfı iktisabedenler ilmî bir unvan olarak bu isimleri taşımak hakkını kazanmaktadırlar.

Köy imamları, müftülerin kontroluna tabi kılınmakta, bu hizmetin köylüye daha yararlı bir hale getirilmesi için gereken şeyler düşünülmekte, bunu başaramıyacak olanların tedricen uzaklaştırılmasını mümkün kılacak bir mekanizma kurulmaktadır.

Bu tasarının kadro bakımından getirdiği yeniliklerden birisi de, hem ücretli hem maaşlı olarak iki ayrı statü içinde aynı görevi yapmakta olan vâiz ve imam - hatiplerin ücret kadrolarının tamamen kaldırılarak yerine maaşlı kadroların konulması suretiyle aynı statüye tabi tutulmalarıdır.

Yürürlükte olan teşkilât kanununun ilgasıyla mevcut personelin yeni kuruluşa intibakları ayrıca bu kanun tasarısında derpiş edilmiş bulunmaktadır. Kurulması istenilen bu teşkilâtın memleketle sağlayacağı büyük faydalar yanında bütçeye tahmil olunan cüzi bir meblağın benimsenecek bir rakam olmadığı meydandadır.

Kaldı ki, iller teşkilâtının bu tasarıda düşünülen şekilde yürütülmesi ve mevcut personelin yeni duruma intibakları her şeyden önce merkez teşkilâtının yeni şekli ile çalışmaya başlamasına ve bit-tabi belirli bir zaman fâsılasına ihtiyaç göstereceğinden, merkez teşkilâtına ait hükümler 28.2.1962 tarihinde, iller teşkilâtına ve bununla ilgili geçici maddelere göre yapılacak intibaklara ait hükümler ise 31.8.1962 tarihinde yürürlüğe girecek ve bu itibarla tasarının bütçeye tesiri bilhassa önümüzdeki malî yılla aidolacaktır.

Maddeler hakkındaki izahata gelince :

Tasarının birinci maddesi Diyanet İşleri Başkanlığının merkez ve illerdeki kuruluşunu; 2 - 5 nei maddeleri Genel Sekreterlik Bürosu ile Hukuk Müşavirliği, Teftiş Kurulu ve Merkez Kurulunun görevlerini; 6 nei maddesiyle Merkez Kuruluna seçilecek zevatın nitelikleriyle bu kurulun asli ve müşavir üyelerinin adedini ve oya iştirak durumlarını tesbit etmektedir. Merkez Kurulunun çalışma usul ve esasları, toplantı ve karar nısapları bir yönetmelikle belirtilecektir.

Tasarının 7 - 9 neu maddeleri; Yüksek Din Kurulunun görevlerini, kimlerden teşekkül edeceğini ve toplantı zamanını göstermektedir.

Tasarının 10 - 20 nei maddeleri; merkez teşkilâtının ilmî ve idarî yönlerden icra dairelerini teşkil eden kurul ve müdürlüklerle bunların bağlı buldukları ilmî ve idarî işler daire başkanlıklarının görevlerini belirtmektedir.

Tasarının 21 nei maddesi ile kurulan (Seçim ve Disiplin Komisyonu); İdari İşler Daire Başkanının başkanlığı altında Teftiş Kurulu Başkanı, Hukuk Müşaviri ve Eğitim İşleri ile Zati İşleri müdürlüklerinden mürekkep beş kişilik bir komisyon olup, bir taraftan tâyinleri Başkanlığa ait personelin göreve alınmalarına, terfi, nakil gibi sair zatî işlerine dair idari kararları objektif ölçülere göre vererek Başkanın tasvibine sunacak ve ayrıca iller teşkilâtına ait kadroların memleket ihtiyacına ve işin icabına göre dağıtımını yapacak bir idari merci olacak, diğer taraftan tâyinleri baş-

kanlığa ait (Dini müesseseler memur ve hizmetlilerinden gayri) memurların disiplin işleri hakkın da karar ittihazına yetkili bir disiplin komisyonu vazifesini görecektir. Bu suretle, Diyanet İşleri Başkanlığına ait personel ve kadro işleri bir kurulun süzgecinden geçirilmiş olacaktır.

Tasarının 22 nci maddesi; Diyanet Teşkilâtının üst kademelerinde vazife alacak zevatın ehliyetli kimselerden seçilmesine imkân sağlıyan ve esasen vazifelerinin mahiyeti icabı olarak istisna mevki-lerinden sayılması gereken memuriyetleri tesbit etmektedir.

Tasarının 23 ncü maddesi; Diyanet İşleri Teşkilâtının beyni mesabesinde olan merkez kurulu- nun kendisine tahmil olunan önemli görevlerini gereği gibi ifa edebilmesi için memleketin seçkin ve ihtisas sahibi zevatından müşavir üye sıfatıyla faydalanmaları esası kabul edilmiş olduğundan, bu üyelere mesailerine karşılık olarak verilecek ücret hükme bağlanmaktadır. Bu ücretler hak- kında 7244 sayılı Kanunun tahdit hükmünün uygulanmaması ve üniversiteler ve akademiler öğ- retmen üyelerine verilen tazminata da hanel getirmemesi mutlak bir zarurettir. Bu suretle, ehliyetli kimselerin, şahsi durumlarını bozmadan, teşkilât içerisinde görev almalarına imkân verilmiş ola- caktır.

Aynı mülâhazalar sebebiyle tasarının 24 ncü maddesi Yüksek Din Kuruluna iştirak edecek üyelere huzur hakkı 25 nci maddesi ise üst kademelerde çalışacak bir kısım zevata ödenek veril- mesini derpiş etmektedir. Bilhassa, üniversiteler ve akademilerde olduğu gibi doktora yapmış ol- mak ve üstelik her terfi süresinde bir eser vermek mecburiyetine tabi tutulmuş olan birinci sınıf müftü ve vaizlere de bir miktar ödenek verilmesi bu meslek müntesiplerinin istenilen seviyeye ulaşmasında önemli bir âmil olacaktır.

Tasarının 26 ve 27 nci maddeleri Diyanet İşleri Teşkilâtında çalışacak personelin tâyin şekil- lerini hükme bağlamaktadır.

Tasarının iller kuruluşuna ait 28 - 30 ncü maddeleri; il ve ilçe müftülerinin ve bunlara bağlı olan vâizlerin görevlerini ve tâyin şekillerini göstermektedir.

Müftü ve vâizleri sınıflandıran ve her sınıf için aranacak ehliyet şartlarını tesbit eden tasarı- nın 31 nci maddesi; meslekin yükselmesi ve bu meslekte çalışacak personelin ilmi ve idari yön- lardan en ehliyetli ve bilgili kimselerden olması amacını istihdaf eden yeni ve önemli bir hüküm getirmektedir. Tasarının 32 ve 33 ncü maddeleri de bu esasın muhafaza ve terfi esaslarını tesbit eden hükümleri içine almaktadır.

Tasarının 35 ve 36 nci maddeleri; şiddetle ihtiyaç duyulan ehliyetli vaiz noksanlığını - teşkilât dışında mevcut bu kabil ehliyetli zevatın esas iş durumlarına hanel vermeden va- izlikte görevlendirilmeleri suretiyle - giderecek bir imkân vermektedir.

Tasarının 37 - 40 ncü maddeleri; il ve ilçelerde müftülüklere bağlı olan (Dini Müessese memur ve hizmetlilerinin) durumlarını düzenlemekte ve 41 nci maddesi de kanun, tüzük ve yönetmeliklerde hanel (Hayrat Hademesi) diye adlandırılan bu kabil personelin unvanı- nı değiştirmektedir. Bu suretle 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun- da ayrıca değişiklik yapmağa mahal kalmıyacaktır.

Tasarının 43 ncü maddesi; vaizlerin boş saatlerini sosyal hizmetlerle ilgili işlerde de- ğerlendirmeye valileri yetkili kılmak suretiyle bu elemanlardan halk hizmetinde daha çok fay- dalanmak imkânını sağlamaktadır.

Tasarının 44 ncü maddesi; her İl ve İlçede, mahallin dini hizmet bakımından her tür- lü ihtiyaçlarını tesbit etmek ve bunlardan mahallen temini mümkün olanlarını sağlamak ve bu işler için yapılacak bağışları kabul ederek gereğine göre sarf ve tevzi etmekle va- zifeli (Dini Hizmetler Kurulu) adıyla yeni bir organ kurmaktadır. Bir taraftan, dini hizmet- ler bakımından mahalli ihtiyaçlar hakkında Diyanet İşleri Başkanlığına bilgi verecek olan bu kurul, diğer taraftan bu ihtiyaçların mahallen giderilmesine çalışacak ve bilhassa başıboş ve kontrolden âzade bulunan teberru işlerini bir düzene koyacaktır.

Tasarının 45 - 48 nci maddeleri; halen yalnızca köy kanunu hükümlerine bağlı olup hemen tamamı ile ihmal edilmiş durumda bulunan (köy imamlığı) işini ele almakta, onları müftülerin kontroluna tabi tutmakta, gerek Millî Eğitim Bakanlığı ile müştereken yapılacak yönetmenliğine göre köy imamı yetiştirilmesine ve gerekse Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından açılacak tekâmül kursları ile istenilen seviyeye ulaşmalarına imkân vermekte ve bu gibilerden İmam - Hatip Okulu 1 nci devre mezunu veya muadili okullar mezunu olanlara bir yardım olmak üzere Bakanlar Kurulunca tâyin olunacak esas ve miktarlar dâhilinde en az 100 lira ödenek verilmesi esasını vaz'etmek suretiyle bu vazifeyi görecek olanların ehliyetlerini artırma arzularını desteklemektedir.

Tasarının 49 ncu maddesi Diyanet İşleri Başkanlığının dinî eğitim ve öğretim işlerinde ve din dersleri ve dinî meslek okulları programlarının düzenlenmesinde Millî Eğitim Bakanlığına yardımcı olmasını hükme bağlamaktadır. Bu hükmün tatbiki ile meydana gelecek faydaların izahıtan vâreste bulunduğu şüphesizdir.

Tasarının 50 nci maddesi, Diyanet İşleri Başkanlığı meslekî personelinin vazife hususiyetlerine göre Memurin Kanununda yer alan disiplin hükümlerinden başka disiplin cezalarını icabettiren hallerin bir tüzükle belirtilmesini âmir bulunmaktadır.

Tasarının 51 nci maddesi, Diyanet İşleri Teşkilâtı personelinin Başkanlığın görevi ile ilgili olarak kendilerine verilecek diğer işleri de görmeye mecbur olduklarını, 52 nci maddesi Memurin Kanununa ek 5439 sayılı Kanundaki hükme mütenazır bir esası ihtiva etmektedir. 53 ncü maddesi müftü, vâiz ve dinî müesseseler memurlarının meslek ve derecelerini gösteren bir işaret taşıyacaklarını belirtmektedir.

Tasarının geçici 1 nci maddesi, 4489 sayılı Kanundaki esaslarda mülhem olan yeni bir usulü, Diyanet İşleri Teşkilâtında çalışan personelin memleket içinde veya dışında tahsillerini ilerletmeleri gayesiyle, mecburi hizmeti kabul etmek suretiyle halen mevcut veya bundan sonra teşkilâta intisabedecek memurların istenilen ehliyet ve kifayete erismelerine yol açmak imkânını vermekte ve bu şekilde ehliyetli elemanlara süratle kavuşulmasını derpiş etmektedir. On yıl sonunda yeter sayıda ehil elemana sahibolunacağı ümidiyle, on yıllık süre sonunda bu yetkiye ihtiyaç kalmıyacağı düşünölmektedir.

Tasarının geçici 2 nci maddesi, halen teşkilâta maaşlı müftü veya vâiz olarak, 3 ncü maddesi (D) cetveli kadrolarında vâiz ve İstanbul Cuma ve kürsü vâizi olarak, 4 ncü maddesi gerek maaşlı, gerekse ücretli imam - hatip olarak vazife görmekte bulunan personelden durumları uygun olanların muayyen dereceyi aşmamak şartıyla hizmet müddetlerine göre daha yüksek maaşlara terfihlerini sağlamaktadır. Bu madde bu gibiler hakkında intibak yapılmaya kadar, eski kadrolarında, müezzin ve müezzin kayyımların da kadrolarında ipkaen istihdamlarını sağlamaktadır.

Tasarının geçici 5 nci maddesi, (Dersiâm) lara aid olup, bu tasarı ile kaldırılması istenilen 3092 sayılı Kanundaki esasları aynen muhafaza etmekte; tasarının geçici 6 ve 7 nci maddeleri mülhak vakıflara bağlı cami personelinin, geçici 8 nci maddesi kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görevi başında bulunmayanların işe başlama durumlarını, geçici 9 ncu maddesi açılacak tekâmül kurslarında başarı gösteremiyen müftü ve vâizlerin durumlarını düzenlemektedir.

54 ncü madde, Diyanet İşleri Teşkilâtında yeni kadrolar konulmasına ve mevcut kadroların kaldırılmasına, tasarının 55 nci maddesi yürürlükten kaldırılan kanunlara, tasarının 56 ve 57 nci maddeleri de kanunun yürürlüğüne ve icrasına dairdir.

C. Senatosu Tabii Üyesi Ahmet Yıldız ve 24 arkadaşının teklifi

Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluş ve görevleri hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Başbakanlığa bağlı Diyanet İşleri Başkanlığı Teşkilâtı, bir Başkanın idaresi altında,

Merkezde :

Genel Sekreterlik,

Hukuk Müşavirliği,

Teftiş Kurulu,

Merkez Kurulu,

İlmî ve İdari İşler Daire Başkanlıklarından,

İllerde :

Müftülük ve bunlara bağlı teşekküllerden kurulmuştur.

Ayrıca Yüksek Din Kurulu, istişari bir organ olarak Başkanlık bünyesinde yer alır.

MADDE 2. — Genel Sekreterlik, Başkanlığın yazışmalarını ve protokol işlerini yönetmek, istediği bilgileri ilgili dairelerle temas ederek hazırlamak, mevkuteleri incelemek ve bunları ilgili dairelere vermek, Yüksek Din Kurulunun yazı işlerini yürütmekle görevlidir.

MADDE 3. — Hukuk Müşavirliği, Merkez Kurulu veya İlmî ve İdari Daire Başkanlıkları tarafından hazırlanan kanun, tüzük ve yönetmelik tasarıları hakkında mütalâa bildirmek; Başkanlığı ilgilendiren sözleşme ve şartlaşma tasarılarını incelemek; Başkanlık kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler arasındaki her türlü anlaşmazlıklara ve memurların görevlerinden doğan kanun kovuşturmalarına ilişkin işlemleri yapmak, 4353 sayılı Kanun hükümlerine göre idare ve adalet dâvalarında gerekli bilgileri hazırlamak ve Hazineyi ilgilendirmiyen idare dâvalarında Başkanlığı temsil etmek; Başkanlık Merkez Kurulu, İlmî ve İdari Daire Başkanlıklarınca havale edilecek her türlü işler hakkında hukukî düşüncelerini bildirmekle görevlidir.

MADDE 4. — Teftiş Kurulu, Başkanlığa bağlı bütün kuruluşları, Başkan adına denetlemekle görevlidir.

Müfettiş ve Müfettiş yardımcılarının görev, yetki ve seçilme nitelikleri bir tüzük ile belirtilir.

MADDE 5. — Merkez Kurulu, dinî konular üzerinde araştırma ve incelemeler yapmak; din ile ilgili her çeşit bilgiyi toplayıp değerlendirmek ve Başkanlığın çalışmalarını ilgilendiren prensipleri tesbit etmek; Başkanlıkça havale edilecek meseleler hakkında mütalâa bildirmek veya karar vermek; kanun, tüzük ve yönetmelik tasarılarını hazırlamak veya dairelerce hazırlanmış olanları incelemek; Başkanlık kuruluşuna dâhil personelin bilgilerini artırmak için gerekli meslek kurslarının programlarını, hutbe ve mevzilerin esaslarını hazırlamak; memleket içi ve dışı dinî - ilmî çalışmaları takibetmek, gereğine göre bu konularda halkı aydınlatmak; Başkanlıkça yayınlanacak dinî eserlerin telif, tercüme ve tetkik işlerini düzenlemek; Yüksek Din Kurulunun tetkikine sunulacak meseleleri tesbit etmek ve bu kurulca verilecek kararları değerlendirmekle görevlidir.

MADDE 6. — Merkez Kurulu, dinî kültürün çeşitli yönleri ile ilgili konularda bilgi ihtisas ve tecrübeleri ile temayüz etmiş zevat arasından seçilen bir Başkan ile 8 aslî üye ve 12 müşavir üyeden teşekkül eder.

Merkez Kurulu aslî üyeleri, Merkez Kurulu Başkanının başkanlığı altında komisyonlar veya genel kurul halinde devamlı faaliyette bulunur. Merkez Kurulu müşavir üyeleri, ihtisasları ile ilgili konularda Kurul Başkanının çağrısı üzerine Kurul toplantılarına katılır ve oy verirler. Müşavir üyelerden gereğine göre, Merkez Kurulunun görevi ile ilgili hususlarda, yazılı mütalâa da alınabilir.

İlmî ve İdari İşler Daire Başkanları, Merkez Kurulunun genel kurul toplantılarına iştirak ederler ve oylamaya katılırlar.

Diyanet İşleri Başkanı, lüzum gördüğü hallerde Merkez Kuruluna başkanlık eder.

Merkez Kurulunun çalışma usul ve esasları, toplantı ve karar nısapları bir yönetmelikle belirlenir.

MADDE 7. — Yüksek Din Kurulu, Diyanet İşleri Başkanlığının ilmî ve idari çalışmalarının çeşitli kurumlarla işbirliğini gerektiren yönleriyle, Merkez Kurulunun görevlerini ilgilendiren diğer hususlarda, Merkez Kurulu tarafından ihzar ve tevdi olunacak meseleler ile kendi üyeleri tarafından yapılacak teklifleri tetkik ederek bir karara bağlamak ve Başkanlığın uzun süreli faaliyetlerine ait düşünce ve tavsiyelerde bulunmakla görevlidir.

MADDE 8. — Yüksek Din Kurulu, aşağıdaki üyelerden teşekkül eder :

1. Diyanet İşleri Başkanı,
2. İlmî ve İdari İşler Daire başkanları,
3. Merkez Kurulu Başkanı ve bu kurul tarafından gizli oyla seçilecek iki asli ve iki müşavir üye,
4. Hukuk Müşaviri,
5. İlahiyat Fakültesi dekanı veya tevkil edeceği bir profesör,
6. Yüksek İslâm Enstitüsü Müdürü veya tevkil edeceği bir öğretim üyesi,
7. Üniversitelerarası Kurul tarafından seçilecek bir mümessil,
8. Millî Eğitim Bakanı tarafından seçilecek bir temsilci ile Talim ve Terbiye Dairesi Başkanı veya bu daireden tevkil edeceği bir üye,
9. Millî Savunma Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığı teşkilâtından moral eğitim işleriyle ilgili birer mümessil,
10. Başbakanlık Personel Dairesi Başkanı, Devlet Plânlama Teşkilâtı Müsteşarı, Vakıflar Genel Müdürü veya tevkil edecekleri birer üye,
11. Yüksek Din Kurulu gündemindeki konularla ilgili bakanlıklar ile diğer Devlet daire ve kurumlar, özel idareler ve belediyeler, İktisadi Devlet Teşekkülleri, kamuya yararlı derneklerden Diyanet İşleri Başkanlığının daveti üzerine gönderilecek birer temsilci,
12. Uzmanlıklarından faydalanılmak üzere Diyanet İşleri Başkanlığınca davet edilecek olanlar.

Seçimli üyelerin süresi üç yıldır.

Yüksek Din Kurulunun Başkanı Diyanet İşleri Başkanıdır.

MADDE 9. — Yüksek Din Kurulu, yılda bir defa toplanır. Gerekliğinde Diyanet İşleri Başkanı Yüksek Din Kurulunu olağanüstü toplantıya çağırabilir.

MADDE 10. — İlmî ve İdari İşler Daire başkanları, Diyanet İşleri Başkanının ilmî ve idari işler bakımından müşavir ve yardımcıları ve kendilerine bağlı dairelerin âmirleri olup, Başkanın vereceği işler ile kendilerine bağlı dairelerin işlerini düzenleyip yürütmek ile görevlidirler.

Diyanet İşleri Başkanının hastalık, izin veya her hangi bir suretle görevinden ayrılması halinde yerine Merkez Kurulu Başkanı onun da bulunmaması halinde İlmî Daire Başkanı vekâlet eder.

MADDE 11. — İlmî İşler Daire Başkanlığı :

Şer'i Meseleler Danışma Kurulu ile,

Dinî kültür işleri,

Eğitim işleri,

Yayın müdürlüklerinden teşekkül eder.

MADDE 12. — Şer'i meseleler danışma kurulu :

İbadet, itikat ve Medeni Kanunun yürürlüğe konmasından önceki zamana ait vasiyet ve miras gibi hususları ilgilendiren soruları incelemek ve cevaplandırmakla görevlidir. Kurula en yüksek dereceli üyo başkanlık eder.

MADDE 13. — Dinî Kültür İşleri Müdürlüğü :

Yurt içindeki türlü din ve mezheplerle ilgili araştırmalar yapmak; bu din ve mezhep mensuplarının millî ülkülere bağlılıklarını koruyucu ve inanca ayrılıklarının istismarını önleyici tedbirlerin alınmasını sağlamak; kaynağı yurt içinde ve dışında olan tesirlerle din perdesi altında yapılan propaganda ve gizli cereyanları incelemek ve bu hususlarda resmî ve özel teşekküllerle temasta bulunmak, işleriyle görevlidir.

MADDE 14. — Eğitim İşleri Müdürlüğü :

Teşkilât ve bütçe kanunlarıyla Diyanet İşleri Başkanlığına verilmiş olan kadrolardaki memur ve hizmetlilerin görevlerini gereği gibi yapmalarını sağlamak için açılmış ve açılacak kursları yönetmek ve merkez kurulunca esasları hazırlanacak hutbe ve mevzelerle, halkın dinî bakımdan eğitimini sağlamakla görevlidir.

MADDE 15. — Yayın Müdürlüğü :

Başkanlığın her çeşit yayın işlerini yürütmek ve Türkiye'de basılacak Mushafların doğru ve düzgün bir şekilde basılmalarını sağlamak ile görevlidir.

MADDE 16. — İdari İşler Daire Başkanlığı :

Zatışleri,

Dinî müesseseler ve turizm,

Kütüphane,

Levazım ve Evrak müdürlüklerinden teşekkül eder.

MADDE 17. — Zatışleri Müdürlüğü :

Başkanlık kuruluşuna dâhil bütün personelin göreve alınma, görevden çıkarma, yükselme, görev değiştirme, değerlendirme, cezalandırma, izin verme, emeklilik ve yetim aylıkları bağlama gibi her çeşit zat işlerini yapmak; açık ve gizli kütükleri tutmak; kıdem ve yükselme tablolarını düzenleyip yayınlamak; Başkanlığın merkez ve iller teşkilâtına ait kadro ihtiyacına ve alınan kadroların dağıtımına ilişkin teklifleri hazırlamak; aylık ücret ve her türlü haketme işlerini yürütmek; seçim ve disiplin komisyonunun yazı işlerini yönetmekle görevlidir.

MADDE 18. — Dinî Müesseseler ve Turizm Müdürlüğü :

Camileri gerektiği şekilde idare etmek; turistik değeri olan dinî müesseselerin tanıtılması ve korunması hususunda özel ve resmî kurum ve kuruluşlarla ilgili iş birliği yapmak; dinî turizm konusunda halkı aydınlatmak ile görevlidir.

MADDE 19. — Kütüphane ve Arşiv Müdürlüğü :

Merkezde Başkanlığın her türlü çalışmalarında faydalı olabilecek bir ihtisas kütüphanesi, lüzum görülen yerlerde de dinî kültürün her yönü ile ilgili yayınları ihtiva eder sabit ve seyyar kütüphaneler kurmak, geliştirmek, yönetmek; arşiv malzemesini korumak ve değerlendirmek ve gereğine göre bu konularda Millî Eğitim Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü ile iş birliği yapmakla görevlidir.

Madde 20. — Levazım ve Evrak Müdürlüğü :

Başkanlığın levazım ve ayniyat ile ilgili işlerini yönetmek, masraf hesaplarını tutmak, hizmetlerin düzenli ve disiplinli çalışmalarını ve Başkanlık binasının temizlik ve tertibini gözetmek; Başkanlığa gelen ve giden bütün evrak ve dilekçelerin kayıt ve havalelerini yapmak, bunlarla ilgili işlemlerin sonuçlarını takibetmek, müracaat sahiplerine işlerinin durumu hakkında bilgi vermek ile görevlidir.

MADDE 21. — Seçim ve Disiplin Komisyonu :

İdari İşler Daire Başkanının başkanlığı altında Teftiş Kurulu Başkanının başkanlığı altında Teftiş Kurulu Başkanı, Hukuk Müşaviri, Eğitim İşleri ve Zatişleri müdürlerinden kurulur.

Seçim ve Disiplin Komisyonu :

- a) Tâyini Diyanet İşleri Başkanlığına ait aylıklı memurları vazifeye almak, yükseltmek, yerini veya işini değiştirmek, becayiş etmek, Başkanlık emrine almak, emekliye ayırmak gibi hususları inceleyip karara bağlamak ve bunları Başkanın tasviline arz etmek;
- b) İller teşkilâtına ait kadroların ihtiyaca göre dağıtımını yapmak;
- c) Tâyini Diyanet İşleri Başkanlığına ait memurlar hakkında, disiplin cezalarını vermek;
- d) Dinî müesseseler hizmetlilerine verilen disiplin cezalarına 15 gün içinde yapılacak itirazları incelemek ve karara bağlamakla görevlidir.

MADDE 22. — Diyanet İşleri Başkanlığına, İlmî ve İdari İşler Daire başkanlıklarına, Merkez Kurulu Başkanlık ve üyelikleri ile Şer'i Meseleler Danışma Kurulu üyeliklerine tâyin edilecekler hakkında 3656 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi uygulanır.

Başkanlık kuruluşuna dâhil uzmanlıklar ve uzman yardımcılıkları ile muvakkitliğe yapılacak tâyinlerde 3656 sayılı Kanunun 13 ncü maddesi hükmü uygulanır.

MADDE 23. — Merkez Kurulu müşavir üyeliklerinde çalıştırılacak üniversiteler mensupları ile aylıklı veya ücretli Devlet memurlarına ve memur olmayan mütehassıs şahıslara bu mesailerine karşılık olarak 500 lira ücret verilir.

Bu ücretler hakkında 7244 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi hükmü uygulanmaz ve, üniversiteler ve akademiler öğretim üyelerine verilen tazminata da hâlel getirmez.

Merkez Kurulu toplantılarına Ankara dışından gelecek müşavir üyelere geliş ve dönüşlerinde yalnız yol masrafı verilir.

MADDE 24. — Yüksek Din Kurulu üyelerine her toplantı günü için miktarı Bakanlar Kurulunca takdir edilecek bir huzur hakkı verilir.

Bu huzur haklarının ödenmesinde 7244 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi hükmü uygulanmaz; huzur hakları üniversiteler ve akademiler öğretim üyelerine verilen tazminata da hâlel getirmez.

Ankara dışından gelecek memur ve memur olmayan üyelere kanunî harcırahları verilir.

MADDE 25. — Diyanet İşleri Başkanı ile, Merkez Kurulu Başkan ve asli üyelerine, ilmî ve idari işler daire başkanlarına aylıkları ile birlikte bağlı (2) nolu cetvelde gösterilen miktarlarda ödenek verilir.

MADDE 26. — Dinayet İşleri Başkanı, Yüksek Din Kurulunun teklif edeceği üç aday arasından Başbakan'ın inhası ve Bakanlar Kurulunun kararı, üzerine Cumhurbaşkanı tarafından; ilmî ve idari işler daire başkanları, hukuk müşaviri, teftiş kurulu başkan ve üyeleri ile merkez kurulu başkan ve asli üyeleri Dinayet İşleri Başkanının teklifi ve Başbakanın inhası üzerine Cumhurbaşkanı tarafından; genel sekreter, merkez kurulu müşavir üyeleri ile ilmî ve idari işler daire başkanlıklarına bağlı kurul ve müdürlüklerin, üye ve müdürleri Diyanet İşleri Başkanının inhası üzerine Başkan tarafından; bunlar dışında kalanlar Diyanet İşleri Başkanı tarafından tâyin olunurlar.

MADDE 27. — Merkez kurulu başkanı ile asli üyelerinin tâyinleri; Diyanet İşleri Başkanının başkanlığı altında ilmî ve idari işler daire başkanları ile Millî Eğitim Bakanlığı talim ve terbiye dairesi başkanı veya bu daireden tevkil edeceği bir üye Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi dekanı veya tevkil edeceği bir profesör, Danıştay ve Yargıtay başkanlarının daire başkan ve üyeleri arasından intihabedeceği birer mümessil tarafından kurulan komisyonun münhal adedinin iki misli nisbetinde göstereceği namzetler arasından Diyanet İşleri Başkanının teklifi ile;

Merkez Kurulu müşavir üyelerinin tâyini; Merkez Kurulu Başkan ve asli üyelerinin bu maksat ile yapacakları toplantıda münhal adedinin iki misli nisbetinde göstereceği namzetler arasından Diyanet İşleri Başkanının inhası ile yapılır.

MADDE 28. — Diyanet İşleri Başkanlığının il ve ilçelerdeki kuruluşunun başında birer müftü bulunur.

İllerdeki müftüler Diyanet İşleri Başkanlığının vereceği emirler, ilçelerdeki müftüler ise Diyanet İşleri Başkanlığının ve illerdeki müftülerin vereceği emirler dâhilinde teşkilâtın il ve ilçelerdeki ilmî ve idarî işlerini yürütmek ve vaiz ve irşat işlerini düzenlemekle görevlidirler.

MADDE 29. — Müftülerin emrinde yeteri kadar vâiz bulunur. Vâizler, Diyanet İşleri Başkanlığına tesbit olunacak esaslar dâhilinde halka vâiz ve irşatta bulunmak ile görevlidirler.

MADDE 30. — İller kuruluşuna dâhil müftü ve yardımcısı (müseyvit) ile vâizlerin tâyinleri Diyanet İşleri Başkanı tarafından yapılır.

MADDE 31. — Müftü ve vaiz olarak görevlendirilecekler, menşee ve ehliyetlerine göre üç sınıfa ayrılır :

a) Yüksek dereceli dinî öğretim müesseselerinden veya bu saha ile ilgili diğer yüksek dereceli öğretim müesseselerinden mezun olup da yönetmeliğine göre dinî kültür bakımından yeterlik imtihanını vermiş olanlardan doktora yapmış bulunanlar ile evvelce dersiâm unvanını kazanmış olanlar birinci sınıf müftü veya vâiz :

b) Yüksek dereceli dinî öğretim müesseselerinden mezun olanlar ile yüksek dereceli diğer öğretim müesseselerinden mezun olup da yönetmeliğine göre dinî kültür bakımından yeterlik imtihanını vermiş olanlar ikinci sınıf müftü veya vâiz,

c) En az lise derecesindeki dinî öğretim müesseselerinden mezun olmuş veya en az lise derecesinde bir tahsil görmüş olup da yönetmeliğine göre dinî kültür bakımından yeterlik imtihanını vermiş olanlar üçüncü sınıf müftü veya vâiz olabilirler.

Alt kademelerde bulunan müftü ve vâizlerden üst kademeye ait vasıf ve şartları sonradan kazananlar durumlarına uygun sınıflara geçirilirler.

Yukarıdaki şartlardan başka müftü ve yardımcısı ile vâizlerde aranacak özel vasıflar ve bunların yetkilerine ait hususlar bir tüzükle belirtilir.

MADDE 32. — Diyanet İşleri Başkanlığı kendi teşkilâtı dışında olup da dinî kültür bakımından bilgi, tecrübe ve ihtisasları tesbit edilenleri vaiz ve konferans vermeye görevlendirebilir.

Memur ve hizmetlilerin görevlendirilmeleri için bağlı oldukları daire, müessese ve teşekküllerin muvafakati şarttır.

MADDE 33. — 32 nci maddeye göre görevlendirilecekler, Bakanlar Kurulu kararı ile tesbit edilecek miktarlarda vaiz - konferans ücreti verilir.

Bunlardan, buldukları yerler dışında geçici olarak görevlendirilecekler 6245 sayılı Kanun uyarınca ayrıca zaruri masrafları ödenir.

MADDE 34. — İl ve ilçelerde, müftülüklerle bağlı olarak «Dinî müessese memur ve hizmetlileri» bulunur.

Dinî müessese memurları :

- a) Cami idare âmirleri,
- b) İmam - hatipler, imamlar.

Dinî müessese hizmetlileri :

- a) Hatipler,
- b) Müezzinler ve temizlik personellerinden ibarettir.

Dinî müessese memur ve hizmetlilerinin göreve alınma nitelikleri, görev ve yetkileri, terfi, nakil, tahvil, becayiş, disiplin cezaları gibi hususlar bir tüzükle belirtilir.

MADDE 35. — Dinî müessese memurlarının tâyinleri Diyanet İşleri Başkanı, hizmetlilerin tâyinleri müftülüklerin inhası üzerine Diyanet İşleri Başkanı tarafından yapılır.

MADDE 36. — Diyanet İşleri Başkanlığı, tüzüğünde belirtilen şartlara göre, camileri ve dinî müessese memur ve hizmetlilerini sınıflandırmaya yetkilidir.

MADDE 37. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, kanunlardaki «Hayrat hademesi» tâbiri «Dinî müessese memur ve hizmetlileri» olarak değiştirilmiştir.

MADDE 38. — Valiler Diyanet İşleri Başkanlığının mütalâasını almak suretiyle vâizlerin boş saatlerini sosyal hizmetlerle ilgili işlerde kıymetlendirmeye yetkilidir.

MADDE 39. — Buldukları mahallin dinî hizmet bakımından her türlü ihtiyaçlarını tesbit ederek Diyanet İşleri Başkanlığına bildirmek ve bunlardan mahallen temini mümkün olanları sağlamaya çalışmak ve bu işler için yapılacak bağışları kabul ve gereğine göre sarf ve tevzi etmek üzere her il ve ilçede o yerin müftüsü, millî eğitim veya ilköğretim müdürü, vakıflar müdürü veya memuru ve yönetmeliğine göre seçilecek vâizler ve hayır dernekleri temsilcileri, muhitinde bilgi ve görgüsü ile tanınmış şahıslardan müteşekkıl «Dinî hizmetler kurulu» bulunur. Yılda en az iki defa toplanacak olan bu kurulun çalışma şekli, görev ve yetkileri bir yönetmelikle belirtilir.

MADDE 40. — Köylerde imam ve hatiplik yapabilmek Diyanet İşleri Başkanlığının veya bu makâmın yetkili kıldığı müftülüklerin yazılı müsaadesine bağlıdır.

MADDE 41. — Köy imamları : Dinî hizmetler bakımından müftülüklere bağlı ve onların kontrolüne tabidir. Köy Kanununun 84 nci maddesinde yazılı vasıfları kaybettiği usulüne göre tesbit olunan köy imamlarının buyrultuları müftülüklerce geri alınır.

MADDE 42. — Özel şekilde köy imamı olarak yetiştirilecekler, imam - hatip okulu 1 nci devre mezunlarından köylerde vazife alacak veya tekâmül kurslarında başarısı görülecek imam ve hatiplere yardım olmak üzere, ayda en az 100 lira ödenek verilmesine Diyanet İşleri Başkanlığı yetkilidir.

Her yıl kaç kişiye, ne miktar ve hangi esaslar dâhilinde ödenek verileceği Bakanlar Kurulunca tâyin ve tesbit olunur.

MADDE 43. — 42 nci maddenin gerektirdiği ödenek her yıl Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesinde açılacak özel bir bölüme konulur.

MADDE 44. — Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluşundaki müftüler, vâizler ve dinî müessese memurları hakkında 788 sayılı Memurin Kanununun inzibati ceza hükümlerinden başka, uygulanacak diğer disiplin cezalarını icabettiren haller bir tüzükle belirtilir.

Diyanet İşleri Başkanlığı iller kuruluşuna dâhil dinî hizmet personeli ve köy imamları, ibadet yerleri iç ve dışında hiçbir suretle siyasetle uğraşamaz, her hangi bir siyasi teşekkül ve mensupları leh ve aleyhinde siyasi telkinlerde bulunamazlar. Aksine hareket ettikleri tahkikatla sabit olanların Seçim ve Disiplin Kurulu kararı üzerine, vazifeleri ile ilgileri kesilir.

MADDE 45. — Bu kanunda yazılı görevler, Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluşuna dâhil personelin asli vazifeleridir. Bununla beraber Başkanlığın görev ve yetkileri ile ilgili olarak kendilerine vereceği diğer işleri de görmeye mecburdurlar.

MADDE 46. — Diyanet İşleri Başkanlığı, Başkanlığın merkez ve iller kuruluşunda çalışan her hangi bir memur veya hizmetliyi, yapılması Başkanlığa ait bir vazifenin görülmesi için, merkez ve iller kuruluşunda münhal vazife bulunup bulunmaması ile kayıtlı olmaksızın, derecesi, maaşı veya ücreti ile dilediği yerde çalıştırabilir.

MADDE 47. — Dinî müessese hizmetlerinin muayene ve tedavileri, Devlet ve belediye hastanelerinde parasız olarak yapılır, bunların yol masrafları ve ilaç bedelleri Başkanlık bütçesindeki tertibinden ödenir.

MADDE 48. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanun-
na bağlı (1) sayılı cetvelin Diyanet İşleri Başkanlığı başlığı altındaki merkez ve iller kuruluşuna
ait bütün kadrolar kaldırılmış ve yerine ilişik (1) sayılı cetvelde gösterilen kadrolar konul-
muştur.

MADDE 49. — Bu kanunun yürürlüğe girişi ile 429 sayı ve 3 Mart 1940 tarihli Kanunun 3, 5
ve 6 nci maddeleri; 2800 sayı ve 22.6.1935 tarihli; 3092 sayı ve 15.1.1937 tarihli; 3665 sayı
ve 5.7.1939 tarihli; 3960 sayı ve 30.12.1940 tarihli; 4135 sayı ve 1.12.1941; 4631 sayı ve
2.8.1944 tarihli; 5064 sayı ve 11.6.1947 tarihli; 5070 sayı ve 11.6.1947 tarihli;
5633 sayı ve 23.3.1950 tarihli; 5634 sayı ve 23.3.1950 tarihli; kanunlar yürürlükten
kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1. — Diyanet İşleri Başkanlığı, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten iti-
baren on yıl müddetle Başkanlık kuruluşuna dâhil maaşlı memurların memleket içinde veya
dışında Başkanlığın kuruluş gayelerine uygun meslekî tahsillerini ilerletmeleri için, aylıkları
ödenmek veya kesilmek ve memuriyetleri ile buna ait her türlü hak ve mükellefiyetleri baki kal-
mak üzere, mecburi hizmet karşılığında altı yıl kadar tamamen veya kısmen izin vermeye yet-
kilidir.

Bu suretle izin verileceklerin seçilmeleri, kontrol edilmeleri, ne gibi hallerde izinlerinin kaldı-
rılarak geri çağrılacakları, terfi, disiplin gibi memuriyetleri ile ilgili bütün hususlarda tabi tu-
tulacakları esaslar ile mecburi hizmetlerinin müddet ve ifa suretlerine ve mecburi hizmetten imti-
na veya tahsillerini ikmal edememek veya iznin geriye alınması hallerinde yükümlü bulunacak-
ları tazminat nisbet ve miktarlarına, aylıkları tutarı buldukları mahal veya tahsil müessesesi-
sine ait öğrenci tahsisatından az olanlara aradaki farkın ne suretle verileceğine ve bu maddenin
uygulanması ile ilgili diğer hususlara ait hükümler bir tüzükle belirtilir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Diyanet İşleri Başkanlığı teşki-
lâtında müftü, vâiz ve müftü müsevvidi olarak vazife görmekte bulunan memurların müktesep
hakları mahfuzdur.

Bunlardan :

a) Durumları 31 nci maddeye uygun olanlar birinci, ikinci, üçüncü sınıf müftülük veya vâ-
izliklere;

b) Diyanet İşleri Başkanlığı teşkilâtında asgari 15 yıl hizmet görenlerden mülga İstanbul
Darülfünununu, İlahiyat Fakültesi, Medresetül Kuzat, Darülhilâfetil Aliyye, medreseleri âli
(sahn) kısmı, Medresetül İrsad, Medresetül Vâzîn veya diğer yüksek dereceli tahsil müessesesi-
leri mezunu olanlar ile Tevhidi Tedrisat Kanununun yürürlüğe girişinden önce İslâmî ilimle-
rin bütün dallarından usulüne göre icazet almış olup da icazetleri Millî Eğitim Bakanlığınca
tasdik olunarak meslekî yüksek öğrenim görmüş sayılanlar birinci sınıf müftü veya vâizliklere,
Darülhilâfeti Aliyye medreselerinin iptidai dâhil kısmı mezunu olanlar ikinci sınıf müftü veya
vâizliklere;

c) Yukarıki fıkralarda yazılı şartları haiz olmayanlar üçüncü sınıf müftü veya vâiz kadro-
larına geçirilirler. Ancak bunlardan yaşları 45 i veya hizmet süresi 15 yılı geçmemiş olanlar, 5 yıl
içinde geçici 1 nci madde hükmünden faydalanmak suretiyle lise derecesinde bir tahsil belgesi
ibraz edemedikleri takdirde maaşlarına hâtel gelmemek şartıyla durumlarına uygun vazifelere
nakledilirler.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Diyanet İşleri Başkanlığı (D)
cetveli kadrolarında vâiz veya İstanbul Cuma ve kürsü vâizi olarak vazife görmekte olanlar hak-
kında da geçici 2 nci madde hükmü uygulanır.

Bunların aylıklı kadrolara intibakları 3656 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itiba-
ren geçen hizmetlerinin her üç senesi bir terfi süresi olarak hesabedilmek suretiyle yapılır.

Bu suretle tesbit edilen aylık dereceleri, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte (D) cetvelinden almakta oldukları aylıkların muadili bulunan aylık derecelerinin üç üstünü geçemez.

Bunların (d) cetvelinde aylıklı olarak geçen hizmetlerinin bir yılı adaylık süresine sayılır

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Diyanet İşleri Başkanlığı iller teşkilâtında hayrat hademesi unvanı ile imam - hatip, hatip olarak görevli olanlardan :

a) Her hangi bir tahsil belgesi olmamakla beraber yaşları 50 yi aşmış veya en az 20 yıl görevlerini başarı ile gördükleri ve bundan sonra görebilecekleri seçim ve disiplin komisyonunca tesbit edilenler,

b) İlkokul mezunu olanlarla sonradan ilkökul bitirme belgesi ibraz edenlerden 5 yıl içinde Diyanet İşleri Başkanlığına açılan kurslarda başarısı sabit olanlar,

c) Ortaokul, lise, yüksek okul veya üniversiteden mezun olanlar ile bunlara muadeleti kabul edilen öğretim müesseselerini bitirenler ve Tevhidi Tedrisat Kanununun yürürlüğe girişinden önce icâzet almış olanlar,

3656 sayılı Kanununun 17 nci maddesi uyarınca dini müessese memurluklarına nakledilirler.

(a), (b), (c), fıkralarında yazılı olanların, 3656 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren geçen hizmetlerinin her üç senesi bir terfi süresi olarak hesabedilmek suretiyle intibakları yapılır.

Bu suretle tesbit edilen aylıkların dereceleri ne olursa olsun, bunlara verilecek aylık, halen almakta oldukları ücretlere tekabül eden veya en yakın olan barem derecesi aylığının, üç üstünü geçemez.

Bunların ücretli olarak geçen hizmetlerinin bir yılı adaylık süresine sayılır.

d) Durumları yukarıki fıkralara uymıyan imam - hatip ve müezzin - kayımlar almakta oldukları ücretlerle dinî müessese hizmetlileri kadrolarına tâyin edilmiş sayılırlar.

GEÇİCİ MADDE 5. — Haklarında geçici dördüncü madde hükümlerinin tatbiki dolayısıyla dinî müessese hizmetlerinden boşalacak ücretli kadrolara tekabül eden sayıda, asgari ücret kadrosuna tâyin yapılamaz. Bu miktar ertesi yıl bütçesinden düşer.

GEÇİCİ MADDE 6. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Diyanet İşleri Başkanlığı kadrosunda dersiam unvanı ile vazife görmekte olanların müktesep hakları saklı olup, bu sınıfta münhal vukuunda, kadim usul ve taamül üzere teselsül ve terfiler yapıldıktan sonra açık kalan kadrolara evvelce dersiâm unvanını almamış olanlar tâyin edilemez.

GEÇİCİ MADDE 7. — Ücretlerini Vakıflar Genel Müdürlüğünden alan mülhak vakıflara bağlı cami personeli geçici 4 nci madde uyarınca Diyanet İşleri Başkanlığı aylıklı kadrolarına geçirilebilirler. Bu takdirde bunlara vakfın gelirinden ödenen ücretlere tekabül eden ödenek Hazineye gelir kaydolunur.

GEÇİCİ MADDE 8. — Her bütçe yılı içinde Vakıflar Genel Müdürlüğünce mazbut vakıflar arasına alınan mülhak vakıflara bağlı camilerdeki görevliler, geçici 4, 7 ve 8 nci maddeler uyarınca Diyanet İşleri Başkanlığı maaşlı veya ücretli kadrolarına geçirilirler.

Münhal kadro bulunmadığı takdirde, bütçe yılı sonuna kadar bunların ücretleri kendi vakıflarından ve Vakıflar Genel Müdürlüğü bütçesinden ödenir. Mütaakıp bütçe yılında bunlara ait kadrolar Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesine eklenir.

GEÇİCİ MADDE 9. — Bu kanunla kadroları kaldırılanlardan kanunun yürürlüğe girdiği tarihte geçici görev, hastalık ve izin gibi kanuni sebeplerle vazifesi başında bulunmayanlar, Diyanet İşleri Başkanlığı teşkilâtında maaşlı veya ücretli vazifelere tâyin olundukları takdirde, işe başlama kaydı aranmaksızın, almakta oldukları maaş veya ücretlerini almaya devam ederler.

Halen vazife başında olup 3656 sayılı Kanununun 6 nci maddesi şumulüne giren vazifelerde bulunanlardan vazife unvanları aynı olanlarla vazifesinin mahiyeti değişmemekle beraber unvanları de-

giştirilmiş bulunanlar 22 nci maddenin birinci fıkrasında yazılı vazifelere kadrolarına muhassas aylıklarla tâyin edilmiş sayılırlar.

GEÇİCİ MADDE 10. — Müftü ve vâiz kadroları 31 nci maddede yazılı evsafı haiz olanlarla dolduruluncaya kadar, 6 nci ve daha aşağı dereceli kadrolar karşılık gösterilmek suretiyle, bu kanunda gösterilen şeraiti haiz olmyanların, kanunen alabilecekleri aylık ve unvanlarla bu kadrolarda çalıştırılmaları caizdir.

GEÇİCİ MADDE 11. — Bu kanuna bağlı (3) sayılı cetvel 1962 yılı Bütçe Kanununa bağlı (D) işaretli cetvelin Diyanet İşleri Başkanlığı kısmına eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 12. — 1962 yılı Bütçe Kanununun (A/1) işaretli cetvelinin Diyanet İşleri Başkanlığı kısmının ilgili maddelerine ilişik (4) sayılı cetvelde yazılı tertiplerine 1 049 679 lira olağanüstü ödenek eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 13. — 1962 yılı Bütçe Kanununun (A/1) işaretli cetvelinin Diyanet İşleri Başkanlığı kısmında «Kuruluş Kanunu gereğince verilecek ödenek ve ücretler» adı ile yeniden açılacak 217 nci faslın 10 ncu ödenekler maddesine 142 200; 20 nci merkez kurulu müşavir üyeleri ücreti maddesine 54 000 lira ek ödenek konulmuş ve 210 ncu temsil ödeneği faslından 4 500 lira düşülmüştür.

MADDE 50. — Bu kanunun merkez kuruluşuna ve kadrolarına ait hükümleri 1 . 6 . 1962 tarihinde, iller teşkilâtına ait kadrolarla bununla ilgili maddeleri 1 . 3 . 1963 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 51. — Bu kanun hükümlerini Bakan ar Kurulu yürütür.

C. Senatosu Tabii Üyesi Ahmet Yıldız ve 24
arkadaşının teklifine bağlı cetveller

[1] SAYILI CETVEL

D.	Görevin çeşidi	Aded	Aylık	D.	Görevin çeşidi	Aded	Aylık
MERKEZ KURULUŞU				<i>İlmî Daire Başkanlığı</i>			
1	Başkan	1	2 000	2	İlmî Daire Başkanı	1	1 750
4	Genel Sekreter	1	1 250	3	Şer'i Meseleler Danışma Kurulu üyesi	1	1 500
9	Büro Şefi	1	600	4	Şer'i Meseleler Danışma Kurulu üyesi	4	1 250
12	Memur	1	400	6	Şer'i Meseleler Danışma Kurulu üyesi yardımcısı	2	950
4	Sivil Savunma Uzmanı	1	1 250	9	Şer'i Meseleler Danışma Kurulu Büro şefi	1	600
4	Doktor	1	1 250	11	Memur	1	450
		6		12	>	1	400
<i>Teftiş Kurulu</i>				<i>Eğitim İşleri Müdürlüğü</i>			
3	Teftiş Kurulu Başkanı	1	1 500	4	Eğitim İşleri Müdürü	1	1 250
4	Başmüfettiş	1	1 250	6	> > > yardımcısı	1	950
5	1 nci Sınıf Müfettiş	3	1 100	9	Büro şefi	1	600
6	2 nci Sınıf Müfettiş	2	950	10	1. Mümeyyiz	1	500
7	3 ncü Sınıf Müfettiş	2	800	11	2. >	1	450
8	4 ncü Sınıf Müfettiş	2	700	12	Memur	3	400
9	5 nci Sınıf Müfettiş	3	600				
10	Müfettiş Yardımcısı	3	500	<i>Dinî Kültür İşleri Müdürlüğü</i>			
9	Teftiş Bürosu Şefi	1	600	4	Dinî Kültür İşleri Müdürü	1	1 250
10	1 nci Mümeyyiz	1	500	6	Uzman	3	950
11	2 nci Mümeyyiz	1	450	9	Büro şefi	1	600
		20		12	Memur	2	400
<i>Hukuk Müşavirliği</i>				<i>Yayın Müdürlüğü</i>			
3	Hukuk Müşaviri	1	1 500	3	Yayın Müdürü	1	1 500
8	Büro Şefi	1	700	6	> > yardımcısı	1	950
12	Memur	1	400	7	Mushaflar Tetkik Uzmanı	2	800
		3		7	Uzman	2	800
<i>Merkez Kurulu</i>				8	>	2	700
1	Merkez Kurulu Başkanı	1	2 000	8	Büro şefi	1	700
2	> > Üyeleri	3	1 750	11	Memur	3	450
3	> > >	5	1 500	6	Muvakkit	1	950
6	> > Raportörü	1	950				
7	> > >	2	800	21			
8	> > >	2	700	39			
5	> > Mütercimi	3	1 100				
9	> > Büro Şefi	2	600				
12	> > Memuru	2	400				

D.	Görevin çeşidi	Aded	Aylık	D.	Görevin çeşidi	Aded	Aylık
<i>İdari Daire Başkanlığı</i>							
2	İdari Daire Başkanı	1	1 750	6	2. Sınıf Müftü	10	950
<i>Zatışleri Müdürlüğü</i>							
3	Zatışleri Müdürü	1	1 500	7	2. » »	20	800
6	» » yardımcısı	1	950	8	2. » »	20	700
6	Şube Müdürü	3	950	9	2. » »	40	600
8	Tahakkuk şefi	1	700	10	2. » »	40	500
8	Büro şefi	3	700	11	2. » »	50	450
10	1. Mümeyyiz	6	500	180			
11	Memur	6	450	8	3. Sınıf Müftü	10	700
12	Memur	12	400	9	3. » »	20	600
<i>Dini müesseseler ve Turizm Müdürlüğü</i>							
5	Dini Müesseseler ve Turizm Müdürü	1	1 100	10	3. » »	45	500
7	Uzman	2	800	11	3. » »	75	450
9	Büro Şefi	2	600	12	3. » »	45	400
12	Memur	2	400	13	3. » »	210	350
<i>Evrak ve Levazım Müdürlüğü</i>							
5	Evrak ve Levazım Müdürü	1	1 100	405			
7	Ayniyat Saymanı	1	800	12	Vilâyet Müftü Yardımcısı (Müsevvit)	35	400
10	Ambâr Memuru	1	500	13	» » »	40	350
9	Büro Şefi	2	700	75			
11	Memur	2	450	<i>Vâizler</i>			
12	»	4	400	4	1. Sınıf Vâiz	5	1 250
<i>Kütüpane Müdürlüğü</i>							
6	Kütüpane Müdürü	1	950	5	1. » »	5	1 100
7	Uzman	2	800	6	1. » »	5	950
10	Kütüpane Memuru	2	500	7	1. » »	8	800
57				8	1. » »	8	700
<i>Diyanet İşleri Başkanlığı İler Kurulu</i>				9	1. » »	6	600
<i>Müftü ve Müftü Yardımcıları</i>				10	1. » »	6	500
4	1 nci sınıf Müftü	5	1 250	10	1. » »	6	500
5	» » »	8	1 100	6	2. Sınıf Vâiz	10	950
6	» » »	8	950	7	2. » »	15	800
7	» » »	8	800	8	2. » »	15	700
8	» » »	8	700	9	2. » »	30	600
9	» » »	8	600	10	2. » »	25	500
10	» » »	10	500	11	2. » »	25	450
55				120			
<i>M. Meclisi (S. Sayısı : 831)</i>							

D.	Görevin çeşidi	Aded	Aylık	D.	Görevin çeşidi	Aded	Aylık
<i>Diğer Memurlar</i>							
6	İstanbul Müftülüğü İdari İşler Müdürü	1	950	11	Memur	10	450
6	Şer'îye Sicilleri Arşivi Uzmanı	1	950	12	Memur	10	400
9	» » Yardımcısı	2	600	14	Kâtip	20	300
9	Ayniyat Saymanı ve mutemet	4	600			66	
8	Dinî Müesseseler Murakabe Şefi	1	700	<i>Dinî Müessese Memurları</i>			
9	» » »	2	600	7	Cami İdare Âmiri	25	800
10	» » Memuru	4	500	8	» » »	75	700
11	» » »	4	450	9	İmam - Hatip	500	600
11	Ambar Memuru	1	450	10	» »	750	500
9	Tahakkuk Memuru	2	600	11	» »	750	450
10	Tahakkuk Memuru	2	500	12	» »	750	400
11	» »	2	450	13	» »	1 250	350
				14	» »	2 500	300
						6 600	

[2] sayılı cetvel

25 nei madde gereğince Diyanet İşleri, merkez kurulu Başkan ve asli üyeleri ile ilmî ve idari daire başkanlarına, 1 nei sınıf müftü ve vâizlere verilecek ödenek cetveli :

D.	Görevin çeşidi	Aded	Beheri Aylık ödenegi
	Başkan	1	1 000
	İlmî ve idari daire başkanları	2	800
	Merkez kurulu başkan ve üyeleri	9	800
	1 nei sınıf Müftü	55	300
	1 nei sınıf vâiz	43	300

[3] sayılı cetvel

D - CETVELİ

D.	Görevin çeşidi	Aded	Aylık
MERKEZ			
4	Daktilo Sekreter	3	800
5	» »	1	700
6	Daktilo	3	600
7	»	2	500
9	»	1	400
6	Memur	2	600
7	»	2	500
11	Hademe	3	300
12	»	2	250
Toplam			19

[4] SAYILI CETVEL

Diyanet İşleri Başkanlığı 1962 yılı bütçesinin ilgili tertiplerine eklenecek olağanüstü tahsisata ait cetvel

F.	M.	Ödeneğin çeşidi	Lira
201		Maaşlar	
	11	Merkez memurları maaşı	819 450
202		Ücretler	
	11	Merkez hizmetlileri ücreti	107 100
206		4178 ve 4598 sayılı kanunlar gereğince yapılacak zam ve yardımlar	
	11	Merkez memurları çocuk zammı	2 400
	31	Merkez memurları ölüm yardımı	6 000
209		5434 sayılı Kanununun 14 ncu maddesinin (D) fıkrası ile 34, 38 ve 39 ncu maddesi gereğince T. C. Emekli Sandığına yapılacak ödemeler	60 226
301		Merkez daireleri büro giderleri	
	10	Kırtasiye	3 000
	20	Döşeme	20 000
	30	Demirbaş	15 000
	40	Öteberi	3 000
	50	Aydınlatma	2 000
303		Basılı kâğıt ve defterler	5 000
304		Posta, telgraf ve telefon giderleri	
	11	Merkez posta ve telgraf ücreti	1 000
	21	Merkez telefon giderleri	3 000
306		Giyeccekler	2 500
			1 049 676

MERKEZ

Derece	Aded	Aylık	Aylık tutarı	Yıllık tutarı
1	2	2 000	4 000	48 000
2	5	1 750	8 750	105 000
3	10	1 500	15 000	180 000
4	10	1 250	12 500	150 000
5	8	1 100	8 800	105 600
6	16	950	15 200	182 400
7	13	800	10 400	124 800
8	14	700	9 800	117 600
9	12	600	7 200	86 400
10	14	500	7 000	84 000
11	14	450	6 300	75 600
12	28	400	11 200	134 400
	146		116 150	1 393 800
% 20 zammı				+ 287 760
				1 681 560
1962 bütçesi tahsisatı				— 588 960
				1 092 600
Kanununun 1.6.1962 de yürürlüğe girmesi dolayısıyla farkın üç aylığa isabet eden miktarı tenzil				— 273 150
Bütçeye ilâvesi gereken				819 450

VİLÂYETLER

Derece	Aded	Aylık	Aylık tutarı	Yıllık tutarı
4	10	1 250	12 500	150 000
5	13	1 100	14 300	171 600
6	35	950	33 250	399 000
7	76	800	60 800	729 600
8	137	700	95 900	1 150 800
9	624	600	374 400	4 492 800
10	902	500	451 000	5 412 000
11	947	450	426 150	5 113 800
12	910	400	364 000	4 368 000
13	1 690	350	591 500	7 098 000
14	2 520	300	756 000	9 072 000
	7 864		3 179 800	38 157 600

MERKEZ

(D) Cetveli

Derece	Aded	Aylık ücret	Aylık tutarı	Yıllık tutarı
4	3	800	2 400	28 800
5	1	700	700	8 400
6	5	600	3 000	36 000
7	4	500	2 000	24 000
9	1	400	400	4 800
11	3	300	900	10 800
12	2	250	500	6 000
	19		9 900	118 800
% 20 zammı				+ 23 760
				142 560
Kanunun 1.6.1962 de yürürlüğe girmesi dolayısıyla 3 ayla isabet eden miktar tenzil				— 35 640
Bütçeye ilâvesi gereken				107 100

Konya Milletvekili İhsan Kabadayı ve 10 arkadaşının, Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluş ve görevleri hakkında kanun teklifi. (2/146)

MİLLET MECLİSİ SAYIN BAŞKANLIĞINA

Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki kanun teklifi gerekçesiyle birlikte sunulmuştur.

Gereğine müsaadelerinizi saygılarımızla rica ederiz.

24 . 1 . 1962

Konya Milletvekili <i>İ. Kabadayı</i>	Konya Milletvekili <i>S. Kuzucu</i>	Konya Milletvekili <i>V. Tanır</i>	Giresun Milletvekili <i>M. K. Çilesiz</i>
Samsun Milletvekili <i>İ. Kılıç</i>	Erzincan Milletvekili <i>N. Yıldırım</i>	Sinop Milletvekili <i>M. Alicanoğlu</i>	Adana Milletvekili <i>M. Geçioğlu</i>
Amasya Milletvekili <i>R. Arpacıoğlu</i>	Yozgat Milletvekili <i>C. Sungur</i>	Sakarya Milletvekili <i>Y. Ulusoy</i>	

GEREKÇE

Diyanet İşleri Başkanlığının 1935 tarihinde çıkarılmış bulunan Teşkilât ve Vazifeleri hakkındaki Kanunun bugünkü cemiyetimizin icaplarına cevap vermediği; diğer müteferrik kanunlar ve tüzüklerle idare edilmeye çalışılan vazifelerin istenilen nitelikte olmadığı; kadroların, bütün vatan sathında bu teşkilâtın kurulmasında gözetilen gayeyi gerçekleştirmeye elverişli bulunmadığı; cüzi olan ücret ve maaşların, dinî kültür bakımından kifayeti olmayan ve noksan bulunan elemanlarla, İslâm Dininin ulvî esaslarına ve bugünkü dünya kültürüne tam bir vukufu sağlamaya mâni olduğu; buna mukabil, işbu teşkilâtın lâik ve demokratik Devlet bünyemizde bütün din ve mezhep mensuplarının ihtiyaç duydukları takdirde müraعات yeri olması gerektiği; dinle ilgili işlerin aynı zamanda ilmi etüdünü yapacak, halkı hurafelerden ve bâtil inançlardan kurtaracak bir kudret ve seviyeye gelmesinin zaruri olduğu; bunun için Batı ülkelerindeki emsallerine uygun şekilde, bu vazifeyi başaracak din adamlarına ihtiyaç bulunduğu malûmlarıdır.

Memleketimizde birkaç yüzyıldan beri gitgide seviyesi düşen din kültürünün, ve onu temsil edenlerin arzu edilen seviyeye ulaşmasını sağlayacak esasları içine alan bu tasarı; Kurucu Meclis zamanında, İçişleri Komisyonunda görüşülerek kabul edilmişse de Bütçe ve Maliye komisyonlarına, Meclisin tatile girmesinden bir gün önce intikal etmiş olması, o gün de ekseriyet temin olunup Karma Komisyonun toplanamaması yüzünden görüşülüp kanunlaşamamıştır.

Bu kanun tasarısının getirdiği yenilikler bilhassa şu noktalarda toplanmaktadır.

Diyanet İşleri Başkanlığının merkez kuruluşuna ait maddelerde teşkilâta ilâve edilen (Genel Sekreterlik, Merkez Kurulu, Hukuk Müşavirliği, Teftiş Kurulu, İlmî ve İdarî İşler Daire Başkanlıkları) ile, bu dairelere bağlı (Dinî kültür işleri, Eğitim işleri, Dinî Müesseseler ve Turizm, Kütüphane ve Arşiv müdürlükleri) ve ayrıca iştişari bir organ olarak Başkanlık bünyesinde yer alan (Yüksek Din Kurulu) dur.

Bunlardan (Merkez Kurulu); din ve dünya kültürlerinden her ikisini hakkıyla kavramış memleket çapında tanınmış kimler varsa, ancak bu gibi ehliyetli zatlar arasından seçilmek suretiyle vücuda getirilmekte olup teşkilâtın genelkurmay heyeti mesabesinde bulunmaktadırlar.

Diyanet İşlerine ait bütün anadâvalar, prensipler, kararlar, mütalâalar, kanun, tüzük ve yönetmelik mevzuları bu kurul tarafından ele alınacak, hazırlanması sağlanacak, icra dairelerine gereği yapılacak ve tatbik olunacaktır. Böyle bir teşekkülün yer alması ile Diyanet İşleri anadâvalar üzerinde ve ilmi esaslara bağlı olarak yürüyen, din istismarelerine veya dar düşüncelere alet edilmesi mümkün olmayan bir organ haline gelecektir.

Bundan başka, Başkanlığın diğer bakanlıklar ve sair teşekküllerle işbirliği yapmasını gerektirecek hususlar ve anadâvalar üzerinde istişari mütalâa mercii olarak bir (Yüksek Din Kurulu) nazarı dikkate alınmıştır. Daimî olarak vazife görecek olan merkez kurulu ve yılda bir defa veya gerektiği zamanlarda toplanacak olan Yüksek Din Kurulunun mesaisiyle dinî hizmetlerin ifade ve idare tarzlarının en iyi ve medeni bir çehre altında yüksek bir nitelik arz edeceği şüphesizdir.

Şimdiye kadar (Hukuk Müşavirliği) ve (Teftiş Kurulu) ne malik bulunmayan başkanlık, görüldükleri hizmetler malûm olan bu unsurların sağlayacakları faydadan mahrum kalarak hukukî işleri gereği ve hile yürütemediği gibi, merkez ve bilhassa taşra teşkilâtının kusursuz işlemesini sağlayacak ve onlara rehberlik edecek bir büyük teftiş kurulunun olmaması da bütün Türkiye sathında Diyanet İşleri teşkilâtının gözden uzak, kontrolden âzade ve başboş bir şekilde, mühmel bir halde kalmasını mucibolmuştur.

Teşkilâta ilâve edilen bu iki daireden başka :

a) Yurt içindeki türlü din ve mezheplerle ilgili araştırmalar yapmak; bu din ve mezhep mensuplarının millî ülkülere bağlılıklarını koruyucu ve inanç ayrılıklarının istismarını önleyici tedbirlerin alınmasını sağlamak; kaynağı yurt içinde ve dışında olan tesirlerle din perdesi altında yapılan propaganda ve gizli cereyanları incelemek ve bu hususlarda resmî ve özel teşekküllerle temasta bulunmak maksadiyle;

b) Teşkilât ve bütçe kanunlarıyla Diyanet İşleri Başkanlığına verilmiş olan kadrolardaki memur ve hizmetlilerin görevlerini gereği gibi yapmalarını sağlamak için açılmış ve açılacak kursları yönetmek ve merkez kurulunca esasları hazırlanacak hutbe ve mevzelerle, halkın dinî bakımından eğitimini sağlamak maksadiyle;

c) Büyük mimari kıymeti haiz olması dolayısıyla turistler tarafından ziyaret edilen camileri daha seviyeli bir surette göstermek ve tanıtmak hem dinî hem de millî bir vazifedir. 5805 sayılı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurul Teşkiline ve vazifelerine dair Kanununun tedvini gayesine uyularak mâbetlerde hizmet görenlere terettübeden işlerin ayarlanması v iyi şekilde yürütülmesi lâzımgelmektedir.

Hiçbir yerde eşi bulunmayan ve halen kilit altında bulundurulmuş mübarek emanetler ve Hırka-i Şerifi bütün İslâm Âleminin ziyaretine arz etmek ve bu suretle büyük ölçüde döviz temin etmek kabildir. Bu işe ilgi çekilmesi ve ziyaret işlerinin tertip ve tanzimi çok önemli bir hizmet olacaktır.

Hac işlerini dinî zarurete ve millî iktisada uygun bir şekilde halkın nazarı dikkatine arzı icab etmektedir. Bu maksatlarla dinî müesseseler ve Turizm Müdürlüğü;

d) Merkezde başkanlığın her türlü çalışmalarında faydalı olabilecek bir ihtisas kütüphanesi, lüzum görülen yerlerde de dinî kültürün her yönü ile ilgili yayımları ihtiva eder sâbit ve seyyar kütüphaneler kurmak, geliştirmek, yönetmek; arşiv malzemesini korumak ve değerlendirmek ve gereğine göre bu konularda Millî Eğitim Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü ile işbirliği yapmakla görevli kütüphane ve arşiv müdürlüğü kurulmuştur.

Keza; bu tasarı ile kaldırılan (Müşavere ve Dinî Eresler İnceleme Kurulu) nun görevlerinden ibadet ve itikada ve Medeni Kanununun yürürlüğe konmasından önceki zamana ait vasiyet ve miras gibi hususlarla ilgili soruları inceleyip cevaplandırmakla vazifeli üç üyeden mürekkep (Şer'î Meseleler Danışma Kurulu) ihdas olunmuş; yine bu tasarıyla kaldırılan (Zatışleri, Sicil ve Levazım ve Hayrat hademesi işleri, Yazı İşleri ve Evrak) müdürlüklerine ait vazifeler ilgililerine göre diğer dairelere ve bilhassa yeni teşkil olunan (Zatışleri), (Levazım ve Evrak) müdürlüklerine (Mushafklar İnceleme Kurulu) nun vazifesi de (Yayın Müdürlüğü) ne intikal ettirilmiştir.

Yukarıda adları geçen daireler, görecekleri işin mahiyetlerine göre, yeni ihdas olunan (İlmî ve İdari İşler Daire Başkanlıkları) na bağlanmış ve bugünkü teşkilâta mevcut (Başkan Yardımcılığı) kadrosu da kaldırılarak bu vazife her iki daire başkanına verilmiştir.

Bundan başka, Diyanet İşleri Başkanlık makamının arz ettiği hususiyet göz önüne alınarak başkanlığın yazışmalarını, protokol ve basın işlerini ve dairelerle ilgili diğer işlerini yönetmek ve aynı zamanda Yüksek Din Kurulunun yazı işlerini yürütmek üzere bir (Genel Sekreterlik) bürosu ile, tâyinleri başkanlığa ait görevlilerin tâyin, nakil, teşkilât emrine alma, disiplin cezası verme gibi zâtî işlerinde karar mercii olmak ve kadroların ihtiyaca göre, tevziatını yapmak üzere bir kısım daire başkan ve müdürleriyle hukuk müşavirinden mürekkep bir (Seçim ve Disiplin Komisyonu) kurulmuştur.

Bu tasarı ile; Devletin genel idare teşkilâtına paralel olarak, kuvvetli bir merkez teşkilâtının idare ve murakabesinde, bütün memleket sathına yayılacak şekilde ayarlanmış olan merkez dışı teşkilât da halk ile doğrudan doğruya temasta olan ve onları irşat ile görevli bulunan müftülük ve vâizlik hizmetleri bugünkü geri görünüşünden kurtarılacak ilmî bir hüviyet iktisabetmekte ve en ehliyetli elemanların ifa edebileceği bir mahiyet almaktadır. Bu vasfı iktisabedenler ilmî bir unvan olarak bu isimleri taşımak hakkını kazanmaktadır.

Köy imamları müftülerin kontroluna tabi kılınmakta, bu hizmetin köylüye daha yararlı bir hale getirilmesi için gereken şeyler düşünülmekte, bunu başaramıyacak olanların tedricen uzaklaştırılmasını mümkün kılacak bir mekanizma kurulmaktadır.

Bu tasarının kadro bakımından getirdiği yeniliklerden birisi de, hem ücretli hem maaşlı olarak iki ayrı statü içinde aynı görevi yapmakta olan vâiz ve imam-hatiplerin ücret kadrolarının tamamen kaldırılarak yerine maaşlı kadroların konulması suretiyle aynı statüye tabi tutulmalarıdır.

Yürürlükte olan Teşkilât Kanununun ilgasıyla mevcut personelin yeni kuruluşa intibakları ayrıca bu kanun tasarısında derpiş edilmiş bulunmaktadır. Kurulması istenilen bu teşkilâtın memlekete sağlayacağı büyük faydalar yanında Bütçeye tahmil olunan cüzi bir meblağın mühimsenecek bir rakam olmadığı meydandadır.

Kaldı ki, iller teşkilâtının bu tasarıda düşünülen şekilde yürütülmesi ve mevcut personelin yeni duruma intibakları her şeyden önce merkez teşkilâtının yeni şekliyle çalışmaya başlamasına ve bittabi belirli ve bir zaman fâsılasına ihtiyaç göstereceğinden, merkez teşkilâtına ait hükümler 1.6.1962 tarihinde, iller teşkilâtına ve bununla ilgili geçici maddelere göre yapılacak intibaklara ait hükümler ise 1.3.1963 tarihinde yürürlüğe girecek ve bu itibarla tasarının Bütçeye tesiri bilhassa önümüzdeki malî yıla aïdolacaktır.

Maddeler hakkındaki izahata gelince :

Tasarının 1 nci maddesi Diyanet İşleri Başkanlığının merkez ve illerdeki kuruluşunu; 2 - 5 nei maddeleri Genel Sekreterlik Bürosu ile Hukuk Müşavirliği, Teftiş Kurulu ve Merkez Kurulunun görevlerini; 6 nci maddesi ile Merkez Kuruluna seçilecek zevatın nitelikleriyle bu kurulun asli ve müşavir üyelerinin adedini ve oya iştirak durumlarını tesbit etmektedir. Merkez Kurulunun çalışma usul ve esasları, toplantı ve karar nısapları bir yönetmelikle belirtilecektir.

Tasarının 7 - 9 neu maddeleri; Yüksek Din Kurulunun görevlerini, kimlerden teşekkül edeceğini ve toplantı zamanını göstermektedir.

Tasarının 10 - 12 nei maddeleri; merkez teşkilâtının ilmî ve idari yönlerden icra dairelerini teşkil eden kurul ve müdürlüklerle bunların bağlı buldukları ilmî ve idari işler daire başkanlıklarının görevlerini belirtmektedir.

Tasarının 21 nci maddesi ile kurulan (Seçim ve Disiplin Komisyonu); İdari İşler Daire Başkanının başkanlığı altında Teftiş Kurulu Başkanı, Hukuk Müşaviri ve Eğitim İşleri ile Zatişleri müdürlerinden mürekkep beş kişilik bir komisyon olup, bir taraftan tâyinleri Başkanlığa ait personelin göreve alınmalarına, terfi, nakil gibi sair zâtî işlerine ait idari kararları objektif ölçülere göre vererek Başkanın tasvibine sunacak ve ayrıca iller teşkilâtına ait kadroların memleket ihtiya-

cına ve işin icabına göre dağıtımını yapacak bir idari merci olacak, diğer taraftan tâyinleri Başkanlığa ait (dinî müesseseler memur ve hizmetlilerinden gayri) memurların disiplin işleri hakkında karar ittihazına yetkili bir disiplin komisyonu vazifesini görecektir. Bu suretle, Diyanet işleri Başkanlığına ait personel ve kadro işleri bir kurulun süzgecinden geçirilmiş olacaktır.

Tasarının 22 nci maddesi; Diyanet İşleri Teşkilâtının üst kademelerinde vazife alacak zevatın ehliyetli kimselerden seçilmesine imkân sağlıyan ve esasen vazifelerinin mahiyeti icabı olarak istisna mevkiilerinden sayılması gereken memuriyetleri tesbit etmektedir.

Tasarının 23 ncü maddesi; Diyanet İşleri Teşkilâtının beyni mesabesinde olan Merkez Kurulunun kendisine tahmil olunan önemli görevlerini gereği gibi ifa edebilmesi için memleketin seçkin ve ihtisas sahibi zevatından müşavir üye sıfatıyla faydalanmaları esası kabul edilmiş olduğundan, bu üyelere mesailerine karşılık olarak verilecek ücreti hükme bağlamaktadır. Bu ücretler hakkında 7244 sayılı Kanunun tahdit hükmünün uygulanmaması ve üniversiteler ve akademiler öğretim üyelerine verilen tazminata da hâlel getirmemesi mutlak bir zarurettir. Bu suretle, ehliyetli kimselerin, şahsi durumlarını bozmadan, teşkilât içerisinde görev almalarına imkân verilmiş olacaktır.

Aynı mütalâalar sebebiyle tasarının 24 ncü maddesi Yüksek Din Kuruluna iştirak edecek üyelere huzur hakkı 25 nci maddesi ise üst kademelerde çalışacak bir kısım zevata ödenek verilmesini derpiş etmektedir. Bilhassa, üniversiteler ve akademilerde olduğu gibi doktora yapmış olmak ve üstelik her terfi süresinde bir eser vermek mecburiyetine tabi tutulmuş olan birinci sınıf müftü ve vâizlere de bir miktar ödenek verilmesi bu meslek müntesiplerinin istenilen seviyeye ulaşmasında önemli bir âmil olacaktır.

Tasarının 26 ve 27 nci maddeleri Diyanet İşleri teşkilâtında çalışacak personelin tâyin şekillerini hükme bağlamaktadır.

Tasarının iller kuruluşuna ait 28 - 30 ncü maddeleri; il ve ilçe müftülerinin ve bunlara bağlı olan vâizlerin görevlerini ve tâyin şekillerini göstermektedir.

Müftü ve vâizleri sınıflandıran ve her sınıf için aranacak ehliyet şartlarını tesbit eden tasarının 31 nci maddesi; meslekin yükselmesi ve bu meslekte çalışacak personelin ilmî ve idari yönlerden en ehliyetli ve bilgili kimselerden olması amacını istihdaf eden yeni ve önemli bir hüküm getirmektedir. Tasarının 32 ve 33 ncü maddeleri de bu esasın muhafaza ve terfi esaslarını tesbit eden hükümleri içine almaktadır.

Tasarının 35 ve 36 ncü maddeleri; şiddetle ihtiyaç duyulan ehliyetli vâiz noksanlığını - teşkilât dışında mevcut bu kabîl ehliyetli zevatın esas iş durumlarına hâlel vermeden vâizlikte görevlendirilmeleri suretiyle giderecek bir imkân vermektedir.

Tasarının 37 - 40 ncü maddeleri; il ve ilçelerde müftülüklere bağlı olan (Dinî Müessese Memur ve Hizmetlileri) nin durumlarını düzenlemekte ve 41 nci maddesi de kanun, tüzük ve yönetmeliklerde halen (Hayrat Hademesi) diye adlandırılan bu kabîl personelin unvanını değiştirmektedir. Bu suretle 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda ayrıca bir değişiklik yapmaya mahal kalmıyacaktır.

Tasarının 38 nci maddesi; vâizlerin boş saatlerini sosyal hizmetlerle ilgili işlerde değerlendirmeye valileri yetkili kılmak suretiyle bu elemanlardan halk hizmetinde daha çok faydalanmak imkânını sağlamaktadır.

Tasarının 39 ncü maddesi; her il ve ilçede, mahallin dinî hizmet bakımından her türlü ihtiyaçlarını tesbit etmek ve bunlardan mahallen temini mümkün olanları sağlamak ve bu işler için yapılacak bağışları kabul ederek gereğine göre sarf ve tevzi etmekle vazifeli (Dinî Hizmetler Kurulu) adıyla yeni bir organ kurmaktadır. Bir taraftan, dinî hizmetler bakımından mahallî ihtiyaçlar hakkında Diyanet İşleri Başkanlığına bilgi verecek olan bu kurul, diğer taraftan bu ihtiyaçların mahallen giderilmesine çalışacak ve bilhassa başıboş ve kontrolden âzade bulunan teberra işlerini düzene koyacaktır.

Tasarının geçici 2 nei maddesi, halen tekilâta maaşlı müftü veya vâiz olarak, 3 neu maddesi (D) cetveli kadrolarında vâiz ve İstanbul Cuma 'kursü vâizi olarak, 4, 7 ve 8 nei maddeleri gerek maaşlı ve gerekse ücretli imam - hatip, hatip olarak vazife görmekte bulunan personelden durumları uygun olanların muayyen dereceyi aşmanak şartıyla hizmet müddetlerine göre daha yüksek maaşlara terfilerini sağlamaktadır. Öte yandan bu madde bu gibiler hakkında, intibak yapılmaya kadar, eski kadrolarında, ipkaen istihdamlarını sağlamaktadır.

Bu tasarıdaki kadrolarda mühim bir yer teşkil eden dinî müessese memurları yıllık tahsisatı tutarı 37 milyon lira civarında bulunmakta ise de ücretli kadrolardan maaşlı kadroya geçirilmek suretiyle ücret kadrosunda yapılacak tasarruf 17 milyon lira kadar olacaktır.

Tasarının geçici 6 nei maddesi, (Dersîâm) lara aid olup bu tasarı ile kaldırılması istenilen 3092 sayılı kanundaki esasları aynen muhafaza etmekte;

Tasarının 9 neu maddesi, kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görevi başında bulunmayanların işe başlama durumlarını ve ayrıca 3656 sayılı Kanunun 6 nei maddesi hükmüne tabi ve halen vazife başında bulunan Başkan ile Müşavere ve Dinî Eserler İnceleme Kurulu üyelerine tasarıdaki aynı veya durumlarına uygun vazifelere tâyin edilmiş sayılmalarını temin maksadiyle tedvin olunmuştur.

Tasarının geçici 10 neu maddesiyle, Teadül Kanunu esaslarına uygun olarak, 6 nei ve daha aşağı dereceler karşılık gösterilmek suretiyle memur tâyinine imkân verilmesi sağlanmış olacaktır.

Geçici 11 nei madde, merkez teşkilâtının genişlemesi sebebiyle 1962 yılı Bütçe Kanununun (D) cetveline eklenmesi zaruri görülen 20 ücret kadrosu tahsisatının bütçeye eklenmesi hakkındadır.

Geçici 12 nei madde, merkez kadrolarının Haziran 1962 de yürürlüğe gireceğine göre kadroların icabettirdiği tahsisat ile merkez daireleri büro giderlerine ilâvesi gereken tahsisatın bütçedeki tertiplerine konulmasına dair hükmü ihtiva etmektedir.

Geçici 13 neu madde, tasarının 23 ve 25 nei maddelerinde belirtildiği üzere bir kısım vazifeliilere verilecek temsil ödeneğine dair bütçede yeniden açılacak fazla fazla tahsisat konulması hakkındadır.

KONYA MİLLETVEKİLİ İHSAN KABADAYI VE 10 ARKADAŞININ TEKLİFİ

Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluş ve görevleri hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — Başbakanlığa bağlı Diyanet İşleri Başkanlığı teşkilâtı bir başkanın idaresi altında,

Merkezde :

Genel Sekreterlik,
Hukuk Müşavirliği,
Teftiş Kurulu,
Merkez Kurulu,
İlmî ve İdari İşler Daire başkanlıklarından,

İllerde :

Müftülük ve bunlara bağlı teşekküllerden kurulmuştur.

Ayrıca Yüksek Din Kurulu, iştisari bir organ olarak Başkanlık bünyesinde yer alır.

MADDE 2. — Genel Sekreterlik, Başkanlığın yazışmalarını ve protokol işlerini yönetmek, istediği bilgileri ilgili dairelerle temas ederek hazırlamak, mevcuteleri incelemek ve bunları ilgili dairelere vermek, Yüksek Din Kurulunun yazı işlerini yürütmekle görevlidir.

MADDE 3. — Hukuk Müşavirliği, Merkez Kurulu veya İlmî ve İdari Daire başkanlıkları tarafından hazırlanan kanun, tüzük ve yönetmelik tasarıları hakkında mütalâa bildirmek; Başkanlığı ilgilendiren sözleşme ve şartlaşma tasarılarını incelemek; Başkanlık kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler arasındaki her türlü anlaşmazlıklara ve memurların görevlerinden doğan kanun kovuşturmalarına ilişkin işlemleri yapmak, 4353 sayılı Kanun hükümlerine göre idare ve adalet dâvalarında gerekli bilgileri hazırlamak ve Hazineyi ilgilendirmiyen idare dâvalarında Başkanlığı temsil etmek; Başkanlık, Merkez Kurulu, İlmî ve İdari Daire başkanlıklarınca havale edilecek her türlü işler hakkında hukukî düşüncelerini bildirmekle görevlidir.

MADDE 4. — Teftiş Kurulu, Başkanlığa bağlı bütün kuruluşları, Başkan adına denetlemekle görevlidir.

Müfettiş ve müfettiş yardımcılarının görev, yetki ve seçilme nitelikleri bir tüzük ile belirtilir.

MADDE 5. — Merkez Kurulu, dinî konular üzerinde araştırma ve incelemeler yapmak; din ile ilgili her çeşit bilgiyi toplayıp değerlendirmek ve Başkanlığın çalışmalarını ilgilendiren prensipleri tesbit etmek; Başkanlığa havale edilecek meseleler hakkında mütalâa bildirmek veya karar vermek; kanun, tüzük ve yönetmelik tasarılarını hazırlamak veya dairelerce hazırlanmış olanları incelemek; Başkanlık kuruluşuna dâhil personelin bilgilerini artırmak için gerekli meslek kurslarının programlarını, hutbe ve mev'izelerin esaslarını hazırlamak, memleket içi ve dışı dinî - ilmî çalışmaları takibetmek, gereğine göre bu konularda halkı aydınlatmak; Başkanlığa yayınlanacak dinî eserlerin telif, terceme ve tetkik işlerini düzenlemek; Yüksek Din Kurulunun tetkikine sunulacak meseleleri tesbit etmek ve bu kurulca verilecek kararları değerlendirmek ile görevlidir.

MADDE 6. — Merkez Kurulu, dinî kültürün çeşitli yönleri ile ilgili konularda bilgi, ihtisas ve tecrübeleri ile temayüz etmiş zevat arasında seçilen bir Başkan ile 8 aslî üye ve 12 müşavir üyeden teşekkül eder.

Merkez Kurulu aslî üyeleri, Merkez Kurulu Başkanının başkanlığı altında komisyonlar veya genel kurul halinde devamlı faaliyette bulunur. Merkez Kurulu müşavir üyeleri, ihtisasları ile ilgili konularda Kurul Başkanının çağrısı üzerine Kurul toplantılarına katılır ve oy verirler. Müşavir üyelerden gereğine göre, Merkez Kurulunun görevi ile ilgili hususlarda, yazılı mütalâa da alınabilir.

İlmî ve İdari İşler Daire Başkanları, Merkez Kurulunun genel kurul toplantılarına iştirak ederler ve oylamaya katılırlar.

Diyanet İşleri Başkanı, lüzum gördüğü hallerde Merkez Kuruluna başkanlık eder.

Merkez Kurulunun çalışma usul ve esasları toplantı ve karar nısapları bir yönetmelikle belirtilir.

MADDE 7. — Yüksek Din Kurulu, Diyanet İşleri Başkanlığının ilmî ve idari çalışmalarının çeşitli kurumlarla işbirliğini gerektiren yönleriyle, Merkez Kurulunun görevlerini ilgilendiren diğer hususlarda, Merkez Kurulu tarafından ihzar ve tevdi olunacak meseleler ile kendi üyeleri tarafından yapılacak teklifleri tetkik ederek bir karara bağlamak ve Başkanlığın uzun süreli faaliyetlerine ait düşünce ve tavsiyelerde bulunmakla görevlidir.

MADDE 8. — Yüksek Din Kurulu, aşağıdaki üyelerden teşekkül eder :

1. Diyanet İşleri Başkanı,
2. İlmî ve İdari İşler Daire Başkanları,
3. Merkez Kurulu Başkanı ve bu kurul tarafından gizli oyla seçilecek iki aslî ve iki müşavir üye,
4. Hukuk Müşaviri,
5. İlahiyat Fakültesi Dekanı veya tevkil edeceği bir profesör,
6. Yüksek İslâm Enstitüsü Müdürü veya tevkil edeceği bir öğretim üyesi,
7. Üniversiteler arası kurul tarafından seçilecek bir mümessil,
8. Millî Eğitim Bakanı tarafından seçilecek bir temsilci ile Talim ve Terbiye Dairesi Başkanı veya bu daireden tevkil edeceği bir üye,
9. Millî Savunma Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığı teşkilâtından moral eğitim işleriyle ilgili birer mümessil,
10. Başbakanlık Personel Dairesi Başkanı, Devlet Plânlama Teşkilâtı Müsteşarı, Vakıflar Genel Müdürü veya tevkil edecekleri birer üye,
11. Yüksek Din Kurulu gündemindeki konularla ilgili Bakanlıklar ile diğer Devlet daire ve kurumlar, özel idareler ve belediyeler, iktisadi devlet teşekkülleri, kamuya yararlı derneklerden Diyanet İşleri Başkanlığının daveti üzerine gönderilecek birer temsilci,
12. Uzmanlıklarından faydalanılmak üzere Diyanet İşleri Başkanlığınca davet edilecek olanlar.

Seçimli üyelerin süresi üç aydır.

Yüksek Din Kurulunun Başkanı Diyanet İşleri Başkanıdır.

MADDE 9. — Yüksek Din Kurulu, Yılda bir defa toplanır. Gerektiğinde Diyanet İşleri Başkanı Yüksek Din Kurulunu olağanüstü toplantıya çağırabilir.

MADDE 10. — İlmî ve İdari İşler Daire başkanları, Diyanet İşleri Başkanının ilmî ve idari işler bakımından müşavir ve yardımcıları ve kendilerine bağlı dairelerin âmirleri olup, Başkanın vereceği işler ile kendilerine bağlı dairelerin işlerini düzenleyip yürütmek ile görevlidirler.

Diyanet İşleri Başkanının hastalık, izin veya her hangi bir suretle görevinden ayrılması halinde yerine Merkez Kurulu Başkanı onun da bulunmaması halinde İlmî Daire Başkanı vekâlet eder.

MADDE 11. — İlmî İşler Daire Başkanlığı :

Şer'i Meseleler Danışma Kurulu ile,

Dinî kültür işleri,

Eğitim işleri,

Yayın müdürlüklerinden teşekkül eder.

MADDE 12. — Şer'î Meseleler Danışma Kurulu :

İbadet, itikat ve Medeni Kanunun yürürlüğe konmasından önceki zamana ait vasiyet ve miras gibi hususları ilgilendiren soruları incelemek ve cevaplandırmakla görevlidir. Kurula en yüksek dereceli üye başkanlık eder.

MADDE 13. — Dinî Kültür İşleri Müdürlüğü :

Yurt içindeki türlü din ve mezheplerle ilgili araştırmalar yapmak; bu din ve mezhep mensuplarının millî ülkelere bağlılıklarını koruyucu ve inanç ayrılıklarının istismarını önleyici tedbirlerin alınmasını sağlamak; kaynağı yurt içinde ve dışında olan tesirlerle din perdesi altında yapılan propaganda ve gizli cereyanları incelemek ve bu hususlarda resmî ve özel teşekküllerle temasta bulunmak, işleriyle görevlidir.

MADDE 14. — Eğitim İşleri Müdürlüğü :

Teşkilât ve Bütçe kanunlarıyla Diyanet İşleri Başkanlığına verilmiş olan kadrolardaki memur ve hizmetlilerin görevlerini gereği gibi yapmalarını sağlamak için açılmış ve açılacak kursları yönetmek ve Merkez Kurulunca esasları hazırlanacak hutbe ve mev'izelerle, halkın dinî bakımdan eğitimini sağlamakla görevlidir.

MADDE 15. — Yayın Müdürlüğü :

Başkanlığın her çeşit yayın işlerini yürütmek ve Türkiye'de basılacak Mushafların doğru ve düzgün bir şekilde basılmalarını sağlamak ile görevlidir.

MADDE 16. — İdari İşler Daire Başkanlığı :

Zatışleri,

Dinî müesseseler ve Turizm,

Kütüphane,

Levazım ve Evrak müdürlüklerinden teşekkül eder.

MADDE 17. — Zatişleri Müdürlüğü :

Başkanlık kuruluşuna dâhil bütün personelin göreve alınma, görevden çıkarma, yükselme, görev değiştirme, değerlendirme, cezalandırma, izin verme, emeklilik ve yetim aylıkları bağlama gibi her çeşit zatişlerini yapmak; açık ve gizli kütükleri tutmak; kıdem ve yükselme tablolarını düzenleyip yayınlamak; Başkanlığın merkez ve iller teşkilâtına ait kadro ihtiyacına ve alınan kadroların dağıtımına ilişkin teklifleri hazırlamak; aylık ücret ve her türlü hak etme işlerini yürütmek; seçim ve disiplin komisyonunun yazı işlerini yönetmekle görevlidir.

MADDE 18. — Dinî müesseseler ve Turizm Müdürlüğü :

Camileri gerektiği şekilde idare etmek; turistik değeri olan dinî müesseselerin tanıtılması ve korunması hususunda özel ve resmî kurum ve kuruluşlarla ilgili işbirliği yapmak; dinî turizm konusunda halkı aydınlatmak ile görevlidir.

MADDE 19. — Kütüphane ve Arşiv Müdürlüğü :

Merkezde Başkanlığın her türlü çalışmalarında faydalı olabilecek bir ihtisas kütüphanesi, lüzum görülen yerlerde de dinî kültürün her yönü ile ilgili yayınları ihtiva eder sâbit ve seyyar kütüphaneler kurmak, geliştirmek, yönetmek; arşiv malzemesini korumak ve değerlendirmek ve gereğine göre bu konularda Millî Eğitim Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü ile işbirliği yapmakla görevlidir.

MADDE 20. — Levazım ve Evrak Müdürlüğü :

Başkanlığın levazım ve ayniyat ile ilgili işlerini yönetmek, masraf hesaplarını tutmak, hizmetlilerin düzenli ve disiplinli çalışmalarını ve Başkanlık binasının temizlik ve tertibini gözetmek; Başkanlığa gelen ve giden bütün evrak ve dilekçelerin kayıt ve havalelerini yapmak, bunlarla ilgili işlemlerin sonuçlarını takibetmek, müracaat sahiplerine işlerinin durumu hakkında bilgi vermek ile görevlidir.

MADDE 21. — Seçim ve Disiplin Komisyonu :

İdari İşler Daire Başkanının başkanlığı altında Teftiş Kurulu Başkanının başkanlığı altında Teftiş Kurulu Başkanı, hukuk müşaviri, Eğitim İşleri ve Zatişleri müdürlerinden kurulur.

Seçim ve Disiplin Komisyonu :

- a) Tâyini Diyanet İşleri Başkanlığına ait aylıklı memurları vazifeye almak, yükseltmek, yerini veya işini değiştirmek, beca-yış etmek, Başkanlık emrine almak, emekliye ayırmak gibi hususları inceleyip karara bağlamak ve bunları Başkanın tasvibine arz etmek;
- b) İller teşkilâtına ait kadroların ihtiyaca göre dağıtımını yapmak;
- c) Tâyini Diyanet İşleri Başkanlığına ait memurlar hakkında, disiplin cezalarını vermek;
- d) Dinî müesseseler hizmetlilerine verilen disiplin cezalarına 15 gün içinde yapılacak itirazları incelemek ve karara bağlamakla görevlidir.

MADDE 22. — Diyanet İşleri Başkanlığına, İlmî ve İdari İşler Daire başkanlıklarına, merkez kurulu başkanlık ve üyelikleri ile Şer'î Meseleler Danışma Kurulu üyeliklerine tâyin edilecekler hakkında 3656 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi uygulanır.

Başkanlık kuruluşuna dâhîl uzmanlıklar ve uzman yardımcılıkları ile muvakkitliğe yapılacak tâyinlerde 3656 sayılı Kanunun 13 ncü maddesi hükmü uygulanır.

MADDE 23. — Merkez Kurulu müşavir üyeliklerinde çalıştırılacak üniversiteler mensupları ile aylıklı veya ücretli Devlet memurlarına ve memur olmıyan mütehassıs şahıslara bu mesailerine karşılık olarak 500 lira ücret verilir.

Bu ücretler hakkında 7244 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi hükmü uygulanmaz ve üniversiteler ve akademiler öğretim üyelerine verilen tazminata da hâlel getirmez.

Merkez Kurulu toplantılarına Ankara dışından gelecek müşavir üyelere geliş ve dönüşlerinde yalnız yol masrafı verilir.

MADDE 24. — Yüksek Din Kurulu üyelerine her toplantı günü için miktarı Bakanlar Kurulunca takdir edilecek bir huzur hakkı verilir.

Bu huzur haklarının ödenmesinde 7244 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi hükmü uygulanmaz; huzur hakları üniversiteler ve akademiler öğretim üyelerine verilen tazminata da hâlel getirmez.

Ankara dışından gelecek memur ve memur olmıyan üyelere kanuni harcırahları verilir.

MADDE 25. — Diyanet İşleri Başkanı ile, Merkez Kurulu Başkan ve aslî üyelerine, ilmî ve İdari İşler Daire başkanlarına aylıkları ile birlikte bağı (2) sayılı cetvelde gösterilen miktarlarda ödenek verilir.

MADDE 26. — Diyanet İşleri Başkanı, Yüksek Din Kurulunun teklif edeceği üç aday arasından Başbakanın, inhası ve Bakanlar Kurulunun kararı üzerine Cumhurbaşkanı tarafından; İlmî ve İdari İşler Daire başkanları, hukuk müşaviri, Teftiş Kurulu başkan ve üyeleri ile Merkez Kurulu Başkan ve aslî üyeleri Diyanet İşleri Başkanının teklifi ve Başbakanın inhası üzerine Cumhurbaşkanı tarafından; Genel Sekreter, Merkez Kurulu müşavir üyeleri ile İlmî ve İdari İşler Daire başkanlarına bağı kurul ve müdürlüklerin, üye ve müdürlükleri Dinayet İşleri Başkanının inhası üzerine Başbakan tarafından; bunlar dışında kalanlar Diyanet İşleri Başkanı tarafından tâyin olunurlar.

MADDE 27. — Merkez Kurulu Başkanı ile aslî üyelerinin tâyinleri; Diyanet İşleri Başkanının başkanlığı altında İlmî ve İdari İşler Daire başkanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Dairesi Başkanı veya bu daireden tevkil edeceği bir üye, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi dekanı veya tevkil edeceği bir profesör, Danıştay, ve Yargıtay başkanlarının daire başkan ve üyeleri arasından intihap edeceği birer mümessil tarafından kurulan komisyonun münhal adedinin iki misli nisbetinde göstereceği-namzetler arasından Diyanet İşleri Başkanının teklifi ile;

Merkez Kurulu müşavir üyelerinin tâyni; Merkez Kurulu Başkan ve asli üyelerinin bu maksat ile yapacakları toplantıda münhal adedinin iki misli nisbetinde göstereceği namzetler arasından Diyanet İşleri Başkanının inhası ile yapılır.

MADDE 28 — Diyanet İşleri Başkanlığının il ve ilçelerdeki kuruluşunun başında birer müftü bulunur.

İllerdeki müftüler Diyanet İşleri Başkanlığının vereceği emirler, ilçelerdeki müftüler ise Diyanet İşleri Başkanlığının ve illerdeki müftülerin vereceği emirler dâhilinde teşkilâtın il ve ilçelerdeki ilmî ve idari işlerini yürütmek ve vâiz ve irşat işlerini düzenlemekle görevlidirler.

MADDE 29. — Müftülerin emrinde yeteri kadar vaiz bulunur. Vâizler, Diyanet İşleri Başkanlığınca tesbit olunacak esaslar dâhilinde halka vâiz ve irşatta bulunmak ile görevlidirler.

MADDE 30. — İller kuruluşuna dâhil müftü ve yardımcısı (müsevvit) ile vâizlerin tâynleri Diyanet İşleri Başkanı tarafından yapılır.

MADDE 31. — Müftü ve vâiz olarak görevlendirilecekler, menşe ve ehliyetlerine göre üç sınıfa ayrılır :

a) Yüksek dereceli dinî öğretim müesseselerinden veya bu saha ile ilgili diğer yüksek dereceli öğretim müesseselerinden mezun olup da yönetmeliğine göre dinî kültür bakımından yeterlik imtihanını vermiş olanlardan doktora yapmış bulunanlar ile evvele Dersîâm ünvanını kazanmış olanlar birinci sınıf müftü veya vâiz :

b) Yüksek dereceli dinî öğretim müesseselerinden mezun olanlar ile yüksek dereceli diğer öğretim müesseselerinden mezun olup da yönetmeliğine göre dinî kültür bakımından yeterlik imtihanını vermiş olanlar ikinci sınıf müftü veya vâiz,

c) En az lise derecesindeki dinî öğretim müesseselerinden mezun olmuş veya en az lise derecesinde bir tahsil görmüş olup da yönetmeliğine göre dinî kültür bakımından yeterlik imtihanı vermiş olanlar üçüncü sınıf müftü veya vâiz olabilirler.

Alt kademelerde bulunan müftü ve vâizlerden üst kademeye ait vasıf ve şartları sonradan kazananlar durumlarına uygun sınıflara geçirilirler.

Yukardaki şartlardan başka müftü ve yardımcısı ile vâizlerde aranacak özel vasıflar ve bunların yetkilerine ait hususlar bir tüzükle belirtilir.

MADDE 32. — Diyanet İşleri Başkanlığı kendi teşkilâtı olup da dinî kültür bakımından bilgi, tecrübe ve ihtisasları tesbit edilenleri ve konferans vermekle görevlendirebilir.

Memur ve hizmetlilerin görevlendirilmeleri için bağlı oldukları daire, müessese ve teşekküllerin muvafakatı şarttır.

MADDE 33. — 32 nci maddeye göre görevlendirileceklere, Bakanlar Kurulu kararı ile tesbit edilecek miktarlarda vaiz - konferans ücreti verilir.

Bunlardan, buldukları yerler dışında geçici olarak görevlendirileceklere 6245 sayılı Kanun uyarınca ayrıca zaruri masrafları ödenir.

MADDE 34. — İl ve ilçelerde, müftülüklere bağlı olarak «Dinî müessese memur ve hizmetlileri» bulunur.

Dinî müessese memurları :

- a) Cami idare âmirleri,
- b) İmam - hatipler, imamlar.

Dinî müessese hizmetleri :

- a) Hatipler,
- b) Müezzinler ve temizlik personellerinden ibarettir.

Dinî müessese memur ve hizmetlilerinin görevve alınma nitelikleri, görev ve yetkileri, terfi nakil tahvil, becayiş, disiplin cezaları gibi hususlar bir tüzükle belirtilir.

MADDE 35. — Dinî müessese memurlarının tâyinleri Diyanet İşleri Başkanı, hizmetlilerin tâyinleri müftülüklerin inhası üzerine Diyanet İşleri Başkanı tarafından yapılır.

MADDE 36. — Diyanet İşleri Başkanlığı, tüzüğünde belirtilen şartlara göre, camileri ve dinî müessese memur ve hizmetlilerini sınıflandırmaya yetkilidir.

MADDE 37. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, kanunlardaki «Hayrat hademesi» tâbiri «Dinî müessese memur ve hizmetlileri» olarak değiştirilmiştir.

MADDE 38. — Valiler Diyanet İşleri Başkanlığının mütalâasını almak suretiyle vâizlerin boş saatlerini sosyal hizmetlerle ilgili işlerde kıymetlendirmeye yetkilidir.

MADDE 39. — Buldukları mahallin dinî hizmet bakımından her türlü ihtiyaçlarını tesbit ederek Diyanet İşleri Başkanlığına bildirmek ve bunlardan mahallen temini mümkün olanları sağlamaya çalışmak ve bu işler için yapılacak bağışları kabul ve gereğine göre sarf ve tevzi etmek üzere her il ve ilçede o yerin müftüsü, millî eğitim veya ilköğretim müdürü, vakıflar müdür veya memuru ve yönetmeliğine göre seçilecek vâizler ve hayır dernekleri temsilcileri, muhitinde bilgi ve görgüsü ile tanınmış şahıslardan müteşekkil «Dinî Hizmetler Kurulu» bulunur. Yılda en az iki defa toplanacak olan bu kurulun çalışma şekli, görev ve yetkileri bir yönetmelikle belirtilir.

MADDE 40. — Köylerde imam ve hatiplik yapabilmek Diyanet İşleri Başkanlığının veya bu makamın yetkili kıldığı müftülüklerin yazılı müsaadesine bağlıdır.

MADDE 41. — Köy imamları; Dinî hizmetler bakımından müftülüklere bağlı ve onların kontrolüne tabidir. Köy Kanununun 84 nci maddesinde yazılı vasıfları kaybettiği usulüne göre tesbit olunca köy imamlarının buyrultuları müftülüklerce geri alınır.

MADDE 42. — Özel şekilde köy imamı olarak yetiştirileceklere, imam -hatip okulu 1 nci devre mezunlarından köylerde vazife alacak veya tekâmül kurslarında başarısı görülecek imam ve hatiplere yardım olmak üzere, ayda en az 100 lira ödenek verilmesine Diyanet İşleri Başkanlığı yetkilidir.

Her yıl kaç kişiye, ne miktar ve hangi esaslar dâhilinde ödenek verileceği Bakanlar Kurulunca tâyin ve tesbit olunur.

MADDE 43. — 42 nci maddenin gerektirdiği ödenek her yıl Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesinde açılacak özel bir bölüme konulur.

MADDE 44. — Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluşundaki müftüler, vâizler ve dinî müessese memurları hakkında 788 sayılı Memurin Kanununun inzibatî ceza hükümlerinden başka, uygulanacak diğer disiplin cezalarını icabettiren haller bir tüzükle belirtilir.

Diyanet İşleri Başkanlığı iller kuruluşuna dâhil dinî hizmet personeli ve köy imamları, ibadet yerleri iç ve dışında hiç bir suretle siyasetle uğraşamaz, her hangi bir siyasi teşekkül ve mensupları leh ve aleyhinde siyasi telkinlerde bulunamazlar. Aksine hareket ettikleri takdirde sabit olanların Seçim ve Disiplin Kurulu kararı üzerine, vazifeleri ile ilgileri kesilir.

MADDE 45. — Bu kanunda yazılı görevler, Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluşuna dâhil personelin asli vazifeleridir. Bununla beraber Başkanlığın görev ve yetkileri ile ilgili olarak kendilerine vereceği diğer işleri de görmeye mecburdurlar.

MADDE 46. — Diyanet İşleri Başkanlığı, Başkanlığın merkez ve iller kuruluşunda çalışan her hangi bir memur veya hizmetliyi, yapılması Başkanlığa ait bir vazifenin görülmesi için, merkez ve iller kuruluşunda münhal vazife bulunup bulunmaması ile kayıtlı olmaksızın, derecesi, maaşı veya ücreti ile dilediği yerde çalıştırabilir.

MADDE 47. — Dinî müessese hizmetlilerinin muayene ve tedavileri, Devlet ve belediye hastanelerinde parasız olarak yapılır, bunların yol masrafları ve ilaç bedelleri Başkanlık bütçesindeki tertibinden ödenir.

MADDE 48. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Diyanet İşleri Başkanlığı başlığı altındaki merkez ve iller kuruluşuna ait bütün kadrolar kaldırılmış ve yerine ilişik (1) sayılı cetvelde gösterilen kadrolar konulmuştur.

MADDE 49. — Bu kanunun yürürlüğe girişi ile 429 sayı ve 3 Mart 1340 tarihli Kanunun 3, 5 ve 6 ncı maddeleri; 2800 sayılı ve 22 . 6 . 1935 tarihli; 3092 sayı ve 15 . 1 . 1937 tarihli; 3665 sayı ve 5 . 7 . 1939 tarihli; 3960 sayılı ve 30 . 12 . 1940 tarihli; 4135 sayılı ve 1 . 12 . 1941; 4651 sayı ve 2 . 8 . 1944 tarihli; 5064 sayı ve 11 . 6 . 1947 tarihli; 5070 sayı ve 11 . 6 . 1947 tarihli; 5633 sayı ve 23 . 3 . 1950 tarihli; 5634 sayı ve 23 . 3 . 1950 tarihli kanunlar yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1. — Diyanet İşleri Başkanlığı, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıl müddetle Başkanlık kuruluşuna dâhil maaşlı memurların memleket içinde veya dışında Başkanlığın kuruluş gayelerine uygun mesleki tahsillerini ilerletmeleri için, aylıkları ödemek veya kesilmek ve memuriyetleri ile buna ait her türlü hak ve mükellefiyetleri baki kalmak üzere, mecburî hizmet karşılığında altı yıl kadar tamamen veya kısmen izin vermeye yetkilidir.

Bu suretle izin verileceklerin seçilmeleri, kontrol edilmeleri, ne gibi hallerde izinlerinin kaldırılarak geri çağrılacakları, terfi, disiplin gibi memuriyetleri ile ilgili bütün hususlarda tabi tutulacakları esaslar ile mecburi hizmetlerinin müddet ve ifa suretlerine ve mecburi hizmetten imtina veya tahsillerini ikmal edememek veya iznin geriye alınması hallerinde yükümlü bulunacakları tazminat nisbet ve miktarlarına, aylıkları tutarı buldukları mahal veya tahsil müessesesine ait öğrenci tahsisatından az olanlara aradaki farkın ne suretle verileceğine ve bu maddenin uygulanması ile ilgili diğer hususlara ait hükümler bir tütükle belirtilir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Diyanet İşleri Başkanlığı teşkilâtında müftü, vâiz ve müftü müsevvidi olarak vazife görmekte bulunan memurların müktesep hakları mahfuzdur.

Bunlardan :

a) Durumları 31 nci maddeye uygun olanlar birinci, ikinci, üçüncü sınıf müftülük veya vâizliklere;

b) Diyanet İşleri Başkanlığı teşkilâtında asgari 15 yıl hizmet görenlerden mülga İstanbul Darülfünunu İlahiyat Fakültesi, Medresetül Kuzat, Darühilâfetil Aliyye medreseleri âli (sahn) kısmı, Medresetül İrşad, Medresetül Vâizin veya diğer yüksek dereceli tahsil müesseseleri mezunu olanlar ile Tevhidi Tedrisat Kanununun yürürlüğe girişinden önce İslâmî ilimlerin bütün dallarından usulüne göre icazet almış olup da icazetleri Millî Eğitim Bakanlığınca tasdik olunarak mesleki yüksek öğrenim görmüş sayılanlar birinci sınıf müftü veya vâizliklere, Darükhilâfetil Aliyye medreselerinin iptidai dâhil kısmı mezunu olanlar ikinci sınıf müftü veya vâizliklere;

c) Yukarıki fıkralarda yazılı şartları haiz olmayanlar üçüncü sınıf müftü veya vâiz kadrolarına geçirilirler. Ancak, bunlardan yaşları 45 i veya hizmet süresi 15 yılı geçmemiş olanlar, 5 yıl içinde geçici 1 nci madde hükmünden faydalanmak suretiyle lise derecesinde bir tahsil belgesi ibraz edemedikleri takdirde maaşlarına hâlel gelmemek şartıyla durumlarına uygun vazifelere nakledilirler.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Diyanet İşleri Başkanlığı (D) cetveli kadrolarında vâiz veya İstanbul Cuma ve kürsü vâizi olarak vazife görmekte olanlar hakkında da geçici 2 nci madde hükmü uygulanır.

Bunların aylıklı kadrolara intibakları 3656 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren geçen hizmetlerinin her üç senesi bir terfi süresi olarak hesabedilmek suretiyle yapılır.

Bu suretle tesbit edilen aylık dereceleri, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte (D) cetvelinden almakta oldukları aylıkların muadili bulunan aylık derecelerinin üç üstünü geçemez.

Bunların (D) cetvelinde aylıklı olarak geçen hizmetlerinin bir yılı adaylık süresine sayılır.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Diyanet İşleri Başkanlığı iller teşkilâtında hayrat hademesi unvanı ile imam - hatip, hatip olarak görevli olanlardan:

a) Her hangi bir tahsil belgesi olmamakla beraber yaşları 50 yi aşmış veya en az 20 yıl görevlerini başarı ile gördükleri ve bundan sonra görebilecekleri seçim ve disiplin komisyonunca tesbit edilenler,

b) İlkokul mezunu olanlarla sonradan ilkökul bitirme belgesi ibraz edenlerden 5 yıl içinde Diyanet İşleri Başkanlığınca açılan kurslarda başarısı sabit olanlar,

c) Ortaokul, lise, yüksek okul veya üniversiteden mezun olanlar ile bunlara muadeleti kabul edilen öğretim müesseselerini bitirenler ve Tevhidi Tedrisat Kanununun yürürlüğe girişinden önce icâzet almış olanlar,

3656 sayılı Kanununun 17 nci maddesi uyarınca dinî müessese memurluklarına nakledilirler.

(a, b, c) fıkralarında yazılı olanların, 3656 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren geçen hizmetlerinin her üç senesi bir terfi süresi olarak hesabedilmek suretiyle intibakları yapılır.

Bu suretle tesbit edilen aylıkların dereceleri ne olursa olsun, bunlara verilecek aylık, halen almakta oldukları ücretlere tekabül eden veya en yakın olan barem derecesi aylığının, üç üstünü geçemez.

Bunların ücretli olarak geçen hizmetlerinin bir yılı adaylık süresine sayılır.

d) Durumları yukarıki fıkralara uymıyan imam - hatip ve müezzin - kayyımlar almakta oldukları ücretlerle dinî müessese hizmetlileri kadrolarına tâyin edilmiş sayılırlar.

GEÇİCİ MADDE 5. — Haklarında geçici dördüncü madde hükümlerinin tatbiki dolayısıyla dinî müessese hizmetlerinden boşalacak ücretli kadrolarına tekabül eden sayıda, asgari ücret kadrosuna tâyin yapılamaz. Bu miktar ertesi yıl bütçesinden düşer.

GEÇİCİ MADDE 6. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Diyanet İşleri Başkanlığı kadrosunda dersiâm unvanı ile vazife görmekte olanların müktesep hakları saklı olup, bu sınıfta münhal vukuunda, kadim usul ve taâmül üzere teselsül ve terfiler yapıldıktan sonra açık kalan kadrolara evvelce dersiâm unvanını almamış olanlar tâyin edilemez.

GEÇİCİ MADDE 7. — Ücretlerini Vakıflar Genel Müdürlüğünden alan mülhak vakıflara bağlı cami personeli geçici 4 ncü madde uyarınca Diyanet İşleri Başkanlığı aylıklı kadrolarına geçirilebilirler. Bu takdirde bunlara Vakfın gelirinden ödenen ücretlere tekabül eden ödenek Hazineye gelir kaydolunur.

GEÇİCİ MADDE 8. — Her bütçe yılı içinde Vakıflar Genel Müdürlüğüne mazbut vakıflar arasına alınan mülhak vakıflara bağlı camilerdeki görevliler, geçici 4, 7 ve 8 nci maddeler uyarınca Diyanet İşleri Başkanlığı maaşlı veya ücretli kadrolarına geçirilirler.

Münhal kadro bulunmadığı takdirde, bütçe yılı sonuna kadar bunların ücretleri kendi vakıflarından ve Vakıflar Genel Müdürlüğü bütçesinden ödenir. Mütaakip bütçe yılında bunlara ait kadrolar Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesine eklenir.

GEÇİCİ MADDE 9. — Bu kanunla kadroları kaldırılanlardan kanunun yürürlüğe girdiği tarihte geçici görev, hastalık ve izin gibi kanuni sebeplerle vazifesi başında bulunmayanlar, Diyanet İşleri Başkanlığı teşkilâtında maaşlı veya ücretli vazifelere tâyin olundukları takdirde, işe başlama kaydı aranmaksızın, almakta oldukları maaş veya ücretlerini almaya devam ederler.

Halen vazife başında olup 3656 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi şümulüne giren vazifelerde bulunanlardan vazife unvanları aynı olanlarla vazifesinin mahiyeti değişmemekle beraber unvanları değiştirilmiş bulunanlar 22 nci maddenin birinci fıkrasında yazılı vazifelere kadrolarına muhassas aylıklarla tâyin edilmiş sayılırlar.

GEÇİCİ MADDE 10. — Müftü ve vâiz kadroları 31 nci maddede yazılı evsafı haiz olanlarla dolduruluncaya kadar, 6 ncı ve daha aşağı dereceli kadrolar karşılık gösterilmek suretiyle, bu kanunda gösterilen şeraiti haiz olmıyanların, kanunen alabilecekleri aylık ve unvanlarla bu kadrolarda çalıştırılmaları caizdir.

GEÇİCİ MADDE 11. — Bu kanuna bağlı (3) sayılı cetvel 1962 yılı Bütçe Kanununa bağlı (D) işaretli cetvelin Diyanet İşleri Başkanlığı kısmına eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 12. — 1962 yılı Bütçe Kanununun (A/1) işaretli cetvelinin Diyanet İşleri Başkanlığı kısmının ilgili maddelerine ilişik (4) sayılı cetvelde yazılı tertiplerine 1 049 679 lira olağanüstü ödenek eklenilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 13. — 1962 yılı Bütçe Kanununun (A/1) işaretli cetvelinin Diyanet İşleri Başkanlığı kısmında «Kuruluş Kanunu gereğince verilecek ödenek ve ücretler» adı ile yeniden açılacak 217 nci faslın 10 ncu ödenekler maddesine 142 200; 20 nci merkez kurulu müşavir üyeleri ücreti maddesine 54 000 lira ek ödenek konulmuş ve 210 ncu temsil ödeneği faslından 4 500 lira düşülmüştür.

MADDE 50. — Bu kanunun merkez kuruluşuna ve kadrolarına ait hükümleri 1 6 . 1962 tarihinde, iller teşkilâtına ait kadrolarla bununla ilgili maddeleri 1 . 3 . 1963 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 51. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

D.	Görevin çeşidi	Aded	Aylık	D.	Görevin çeşidi	Aded	Aylık
İdari Daire Başkanlığı				9	1 » » »	8	600
2	İdari Daire Başkanı	1	1 750	10	1 » » »	10	500
Zatışleri Müdürlüğü				55			
3	Zatışleri Müdürü	1	1 500	6	2 nci sınıf Müftü	10	950
6	» » Yardımcısı	1	950	7	2 » » »	20	800
6	Şube Müdürü	3	950	8	2 » » »	20	700
8	Tahakkuk Şefi	1	700	9	2 » » »	40	600
8	Büro Şefi	3	700	10	2 » » »	40	500
10	1. Mümeyyiz	6	500	11	2 » » »	50	450
11	Memur	6	450	180			
12	Memur	12	400	8	3 ncü sınıf Müftü	10	700
Dinî Müesseseler ve Turizm Müdürlüğü				9	3 » » »	20	600
5	Dinî Müesseseler ve Turizm Müdürü	1	1 100	10	3 » » »	45	500
7	Uzman	2	800	11	3 » » »	75	450
9	Büro şefi	2	600	12	3 » » »	45	400
12	Memur	2	400	13	3 » » »	210	350
Evrak ve Levazım Müdürlüğü				405			
5	Evrak ve Levazım Müdürü	1	1 100	12	Vilâyet Müftü yardımcısı (Müsevvit)	35	400
7	Ayniyat saymanı	1	800	13	Vilâyet Müftü yardımcısı (Müsevvit)	40	350
10	Ambar memuru	1	500	75			
9	Büro şefi	2	700	Vâizler			
11	Memur	2	450	4	1 nci sınıf vâiz	5	1 250
12	Memur	4	400	5	1 » » »	5	1 100
Kütüphane Müdürlüğü				6	1 » » »	5	950
6	Kütüphane Müdürü	1	950	7	1 » » »	8	800
7	Uzman	2	800	8	1 » » »	8	700
10	Kütüphane Memuru	2	500	9	1 » » »	6	600
57				10	1 » » »	6	500
Diyanet İşleri Başkanlığı İller kuruluşu				43			
<i>Müftü ve Müftü yardımcıları</i>				6	2 nci sınıf vâiz	10	950
4	1 nci sınıf Müftü	5	1 250	7	2 » » »	15	800
5	1 » » »	8	1 100	8	2 » » »	15	700
6	1 » » »	8	950	9	2 » » »	30	600
7	1 » » »	8	800	10	2 » » »	25	500
8	1 » » »	8	700	11	2 » » »	25	450
57				120			

D.	Görevin geçidi	Aded	Aylık	D.	Görevin geçidi	Aded	Aylık
9	3. Sınıf Vaiz	10	600	10	Tahakkuk Memuru	2	500
10	3 » »	20	500	11	» »	2	450
11	3. » »	30	450	11	Memur	10	450
12	3. » »	70	400	12	Memur	10	400
13	3. » »	190	350	14	Kâtip	20	300
		320				66	

Diğer Memurlar

6	Istanbul Müftülüğü İdari İşler Müdürü	1	950
6	Şer'îye Sicilleri Arşivi Uzmanı	1	950
9	» » Yardımcısı	2	600
9	Ayniyat Saymanı ve Mutemet	4	600
8	Dinî Müesseseler Murakabe Şefi	1	700
9	» » »	2	600
10	» » Memuru	4	500
11	» » »	4	450
11	Ambar Memuru	1	450
9	Tahakkuk Memuru	2	600

Dinî Müessese Memurları

7	Cami İdare Amiri	25	800
8	» » »	75	700
9	İmam - Hatip	500	600
10	» »	750	500
11	» »	750	450
12	» »	750	400
13	» »	1 250	350
14	» »	2 500	300
		6 600	

[3] SAYILI CETVEL

(D) CETVELİ

D.	Görevin geçidi	Aded	Aylık
Merkez			
4	Daktilo - Sekreter	3	800
5	» »	1	700
6	» »	3	600
7	» »	2	500
9	» »	1	400
6	Memur	2	600
7	» »	2	500
7	Hemsire	1	500
11	Hademe	3	300
12	» »	2	250
	Toplam	20	

[4] SAYILI CETVEL

Diyanet İşleri Başkanlığı 1962 yılı bütçesinin ilgili tertiplerine eklenecek olağanüstü tahsisata ait cetvel

F.	M.	Ödeneğin çeşidi	Lira
201		Maaşlar	
	11	Merkez memurları maaşı	819 450
202		Ücretler	
	11	Merkez hizmetlileri ücreti	112 320
206		4178 ve 4598 sayılı kanunlar gereğince yapılacak zam ve yardımlar	
	11	Merkez memurları çocuk zammı	2 400
	31	Merkez memurları ölüm yardımı	6 000
209		5434 sayılı Kanununun 14 ncu maddesinin (D) fıkrası ile 34, 38 ve 39 ncu maddesi gereğince T. C. Emekli Sandığına yapılacak ödemeler	60 565
301		Merkez daireleri büro giderleri	
	10	Kırtasiye	3 000
	20	Döşeme	20 000
	30	Demirbaş	15 000
	40	Öteberi	3 000
	50	Aydınlatma	2 000
303		Basılı kâğıt ve defterler	5 000
304		Posta, telgraf ve telefon giderleri	
	11	Merkez posta ve telgraf ücreti	1 000
	21	Merkez telefon giderleri	3 000
306		Giyeceler	2 500
			<hr/>
			1 056 235

MERKEZ

D.	Aded	Aylık	Aylık tutarı	Yıllık tutarı
1	2	2 000	4 000	48 000
2	5	1 750	8 750	105 000
3	10	1 500	15 000	180 000
4	10	1 250	12 500	150 000
5	8	1 100	8 800	105 600
6	16	950	15 200	182 400
7	13	800	10 400	124 800
8	14	700	9 800	117 600
9	12	600	7 200	86 400
10	14	500	7 000	84 000
11	14	450	6 300	75 600
12	28	400	11 200	134 400
	146		116 150	1 393 800
	% 20 zammı			+ 287 760
				1 681 560
	1962 bütçesi tahsisatı			588 960
				1 092 600
	Kanunun 1 . 6 . 1962 de yürürlüğe girmesi do- layısıyla farkın üç aylığa isabet eden miktarı tenzil			273 150
	Bütçeye ilâvesi gereken			819 450

VİLİYETLER

D.	Aded	Aylık	Aylık tutarı	Yıllık tutarı
4	10	1 250	12 500	150 000
5	13	1 100	14 300	171 600
6	35	950	33 250	399 000
7	76	800	60 800	729 600
8	137	700	95 900	1 150 800
9	624	600	374 400	4 492 800
10	902	500	451 000	5 412 000
11	947	450	426 150	5 113 800
12	910	400	364 000	4 368 000
13	1 690	350	591 500	7 098 000
14	2 520	300	756 000	9 072 000
	7 864		3 179 800	38 157 600
	(D) cetvelindeki dersiam kadrosu tutarı			+ 393 000
				38 550 600
	Mer'i teşkilâta göre 3656 sayılı Kanuna tabi olanlar		8 707 800	
	(D) cetveli dersiam kadrosu tutarı		+ 393 000	
			9 100 800	9 100 800
				29 449 800
		% 20 si		+ 5 889 960
				35 339 760
	1962 bütçesine konulan tahsisat			10 653 840
	İlâvesi gereken			24 685 920

MERKEZ

(D) Cetveli

D.	Aded	Aylık	Aylık tutarı	Yıllık tutarı
4	3	800	2 400	28 800
5	1	700	700	8 400
6	5	600	3 000	36 000
7	5	500	2 500	30 000
9	1	400	400	4 800
11	3	300	900	10 800
12	2	250	500	6 000
	20		10 400	124 800
	% 20 zammı			+ 24 960
				149 760
				Kanunun 1 . 6 . 1962 de yürürlüğe girmesi dolayısıyla 3 aylığa isabet eden miktar tenzil
				37 440
				Bütçeye ilâvesi gereken
				112 320

Erzurum Milletvekili Tahsin Telli'nin Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluş ve görevleri hakkında kanun teklifi. (2/643)

13 . 1 . 1964

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluş ve görevleri hakkında kanun teklifi ve gerekçesi birlikte sunulmuştur.

Gereğine müsaadelerinizi saygı ile arz ederim.

Erzurum Milletvekili
Tahsin Telli

Diyanet İşleri kanun teklifi gerekçesi

Cumhuriyetin kuruluşundan sonra Garplılaşmak için vaki çaba esnasında Garbın aynı zamanda dine önem verdiği de göz önüne alınmıyarak maalesef din hayatımız yanlış bir anlayışın eseri olarak Hükümetlerce ihmâl edilmiş bulunmaktadır.

Bu zaman zarfında din hayatımıza düzen verecek olan Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluşuna da gerekli şahsiyetin verilmesi düşünülmemiştir. Esasen, dinî sahada hizmet ifa edebilecek şahsiyetleri yetiştiren müesseseler, resmî tedrisât kapıları da tamamen kapatılmıştır. Müslüman Türk milleti ağır bir tazyik altında kendi kaderine terk edilmiştir. Fakat, halkımızın imkân kuvveti baştakileri yavaş yavaş bu sahaya önem vermeye sevk etmiştir. Nitekim, İlahiyat Fakültesi, yüksek islâm enstitüleri ve imam hatip okulları açılmış halkımız da bu müesseselerin kuruluş ve idamesinde geniş mîkyasta aynen ve mâlen yardımcı olmuştur.

İkinci Cumhuriyetin ilk meclisinin toplandığı günden beri bâzı milletvekili ve senatörler Diyanet İşleri Kuruluş kanun tekliflerini Meclislere sunmuşlardır. Hükümet'de Türk efkârı umumiyesinin çok sert tepkilerine mâruz kalan bir tasarıyı Meclise sevk etmişse de, gösterilen tepki karşısında tasarıyı geri almak mecburiyetinde kalmıştır. Bu işin daha fazla sürünce mede kalması doğru olmayacağından geniş ihâta ve bilgi sahiplerinin hazırlanmış buldukları ve kanaatime uygun bulunan bu teklifi Meclise sunmayı kendime bir vazife bildim.

Teklifte Diyanet İşleri Başkanlığının kuruluşunun ilmi veçhesi galip geldiğinden Başkanın ve diğer elemanların nitelikleri üzerinde hassasiyetle durulmuş, cemiyetimizin haklı iltifatlarına mâzhar olabilecek şahsiyetlerin kuruluş içinde yer almaları hususunda imkân sağlanmaya çalışmıştır. Bu suretle asrımız bilgilerinden haberdâr din adamlarımız cemiyetimizin manevi bakımdan yükselmelerinde önderlik yapabilecek maddi kalkınmamızın temelini teşkil edecek ahlaklı ve faziletli insan olabilmenin ehemmiyetini zihinlere yerleştirebilecek ve kalplerimizin nurlandırılmasına vesile olunabilecektir.

Yine, son zamanlarda dinsizliği teşvik eden ve maalesef milli bâzı bankalar ve diğer müesseseler tarafından kasıtlı veya kasıtsız tercüme ettirilip kütüphanelere intikal ettirilen veya ettirilebilecek olan eserlere gerekli cevap verebilmesi için «Plân, Organizasyon ve Araştırma Kurulunun» görevleri arasında yer verilmiştir. Ehliyetli kişilerin ihtisas yerlerinde yer alabilmeleri için bu kişileri seçecek kurulların kuruluşlarına özel önem atfedilmiştir.

Siyasi organ olan Başbakanın Diyanet İşleri Başkanlığı ve «Plân, Organizasyon ve Araştırma Kurulları» başkan ve üyelerini, aday seçim komisyonunun tesbit ettikleri adaylar arasından seçerek atanması mecburiyeti esâsı benimsenmiş siyasi baskıdan uzak bulundurulma imkânları sağlanmıştır.

Yüksek tahsilli din öğretimi yapmış kimselerin kuruluşun muhtelif bölümlerinde yer alabilmeleri için müsait kadrolar teklif edilmiştir. Halkın fazla külfete katılmadan dinî bilgilere sahibolabilmeleri için dini eserlerin ucuz fiyatla teminini sağlamak maksadiyle döner sermaye müessesesi devam ettirilmiş, maaşların hiç bir hadde tabi olmaksızın sermayeye eklenebileceği prensibi benimsenmiştir.

Din eğitimi programlarının hazırlanmasında Diyanet İşleri Başkanlığına yetki verilmiştir.

Müktesep hakların ihlâl edilmemesi prensibine sadık kalmış bu kişilerin okumalarını teşvik için muhtelif derecedeki okul imtihanlarında muvaffakiyet gösterenlere tazminat verilmesi esası da benimsenmiştir.

Kanunun yanlış anlamına mahal bırakmamak için kullanılan terimlerin mânaları açıklanmıştır.

Teklif kabul edildiği takdirde yıllardanberi ihmal edilmiş olan bir müessese lâyük olduğu kuruluş imkânlarına sahibolacaktır. Bu suretle halkımız her bakımdan kendisini yetiştirecek din adamlarına kavuşmuş olacak ve bir boşluk giderilmiş bulunacaktır.

Gerekli inceleme yapılarak teklifin aynen veya tadilen benimsenmesi Sayın Komisyon Üyelerinin ve Meclisin takdirine mevduktur.

Saygı ile arz ederim.

ERZURUM MİLLETVEKİLİ TAHSİN TELLİ'NİN TEKLİFİ

Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluş ve görevleri hakkında kanun teklifi

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel

Kuruluş amacı :

MADDE 1. — Ana hatları bu kanunda yazılı işleri yürütmek amacıyla «Diyanet İşleri Başkanlığı» kurulmuştur.

Kısaltma ve deyimler :

Bu kanunun gerekli maddelerinde :

- a) «Diyanet İşleri Başkanlığı» yerine «Başkanlık» kelimesi,
- b) «Diyanet İşleri Başkanı» yerine «Başkan» kelimesi,
- c) Maaşlı başımam - hatipler ile maaşlı imam - hatipleri birlikte belirtmek için «Cami Memurları» deyimini,
- ç) Ücretli imam - hatipler ile müezzin kayyımları birlikte belirtmek için «Cami hizmetlileri» deyimini,
- d) Cami memurları ile cami hizmetlilerinin birlikte anılması gerektiğinde «Cami görevlileri» deyimini.

Kullanılmıştır.

Statü :

MADDE 4. — Başkanlık :

- a) İslâm Dininin inaçları, ibadetleri ve ahlâkî ilkeleri hakkında camilerde hutbeler, vaızlar; gerekli yerlerde konferanslar vermek; radyolarda konuşmalar düzenlemek; kitap, broşür ve dergiler yayınlamak ve soruları cevaplandırmak suretiyle halkın din bilgisini artırmaya çalışır.
- b) Cami ve mescitlerde ibadet işlerinin düzenli olması, bu yerlerin ve eşyasının bakımı ve korunması ile ilgili hizmetleri yapar; Kur'an kursları açar ve yönetir; müslüman olmak isteyenlere ilişkin işlemleri yürütür.

c) Din eğitimi ile ilgili programların hazırlanmasında üniversiteler ve Millî Eğitim Bakanlığı ile; istekleri üzerine, kendi görev sınırları içinde kalmak kaydıyla, Devlet kuruluşları ve kamu yararına hizmet eden dernekler ile işbirliği yapar.

ç) Hizmetlerin gereği gibi yapılmasını sağlamak üzere din bilgisi ve din işleri ile ilgili araştırma ve incelemeler yapar; yurt içinde ve dışında dinî ilmi konferans ve kongrelere katılır; kuruluşlarını düzenler; çalışma metotlarını geliştirir; personelinin bilgi ve görgülerini artıracak tedbirler alır ve uygular.

Kuruluş :

MADDE 5. — Başkanlık bir başkanın yönetiminde iki başkan yardımcısıyla aşağıdaki bölümlerden kurulur:

a) Merkez kuruluş bölümleri :

1. Danışma, Araştırma ve İnceleme Kurulu,
2. Teftiş ve Denetleme Kurulu,
3. Hukuk Müşavirliği,
4. Plâni Teşkilâtlandırma ve Metod Müşavirliği,
5. Cami Hizmetleri ve Levazım İşleri Müdürlüğü,
6. Derleme ve Yayın İşleri Müdürlüğü,
7. Özlük İşleri Müdürlüğü,
8. İdari İşler Müdürlüğü,

b) İller kuruluşu bölümleri :

1. İl müftülükleri,
2. İlçe müftülükleri.

İKİNCİ BÖLÜM

Bölümlerin görev ve yetkileri

Başkan :

MADDE 6. — Başkan, kuruluşun idari ve ilmi çalışmalarını ve bu kanunla belirtilen esaslar çerçevesinde düzenler, yürütür, koordine eder ve denetler.

Başkanın bulunmadığı hallerde kendisine Danışma, Araştırma ve İnceleme Kurulu Başkanı vekillik eder.

Başkan yardımcıları :

MADDE 7. — Başkan yardımcıları, Başkanın vereceği idari görevleri, onun göstereceği yolda yürütürler.

Danışma, Araştırma ve İnceleme Kurulu :

MADDE 8. — Danışma, Araştırma ve İnceleme Kurulu, bir başkan ile ondört üyeden kurulur. Kurulun çalışmalarına Diyanet İşleri Başkanı katıldığı hallerde kurula başkanlık eder.

Kurul :

a) Başkanlıkça havale edilen hususları inceler, düşüncelerini bildirir, dinle ilgili soruların cevaplarını hazırlar.

b) Din bilgisi ve işleriyle ilgili bilimsel araştırma ve incelemeler yapar.

c) Yurt içinde ve dışındaki din ile ilgili yayınları izler, dine saldıran, dinî inançları sarsmak isteyen yayınlar için Başkanlığa düşüncelerini bildirir.

ç) Dinle ilgili eserler telif ve tercüme eder, telif ve tercümesini teklif eder; Başkanlıkça yayınlanması düşünülen eserlerin ilmi değerlerini tesbit eder, uygunsa karar yayımına verir.

d) Hutbe ve vazırlarla, radyolarda okunacak dinî ahlâki konuşmaların ve halka hitabedecek dinî broşürlerin esaslarını tesbit eder, gerekli görülenlerin metinlerini hazırlar, hazırlanmış metinleri inceler, görüşlerini bildirir,

e) Başkanlıkça, kuruluş mensuplarının meslekî bilgilerini artırmak için düzenlenecek kurs ve seminerlerin, kuran kurslarının programlarını ve din bilgisiyle ilgili sınav sorularını hazırlar, gerekli sınavları yapar.

Kurulun çalışma usul ve esasları, toplantı ve karar yeter sayıları, üyelerinin en az üçte iki çoğunluğu ile teklif olunacak, bir yönetmelikle belirtilir.

Teftiş ve Denetleme Kurulu :

MADDE 9. — Teftiş ve Denetleme Kurulu, müfettiş sıfat ve yetkilerini taşıyan bir başkanın yönetiminde, Diyanet İşleri Başkanı adına, Başkanlık kuruluşunun bütün işlerini teftiş eder, denetler ve soruşturma yapar.

Müfettişler sayısının en az üçte biri yüksek din öğrenimini bitirmiş şahıslar arasından seçilirler.

Teftiş ve Denetleme Kurulunun görev, yetki ve çalışma usülleri, müfettişlerin nitelikleri bir tüzükle belirtilir.

Hukuk Müşavirliği :

MADDE 10. — Hukuk Müşavirliği :

a) Başkanlığı ilgilendiren kanun, tüzük, yönetmelik, sözleşme ve şartlaşma tasarılarını, Başkanlık kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler çıkan anlaşmazlıkları inceler, bunlar ve Başkanlık tarafından sorulacak başka işler hakkındaki görüşlerini bildirir.

b) Başkanlık mensuplarının görevlerinden doğan kanuni kovuşturmalara ilişkin işlemleri yapar.

Plân, Teşkilatlanma ve Metot Müşavirliği :

MADDE 11. — Plân, Teşkilatlanma ve Metot Müşavirliği kuruluş bölümleriyle iş birliği yaparak :

a) Başkanlık çalışmaları için plân ve programlar hazırlar, uygulanmasını izler ve sonuçlarını değerlendirir.

b) Programa ve ihtiyaçlara göre organizasyon ve metot incelemeleri yaparak kadroların dağıtımını; merkez bölümleri içinde ve arasında gerekirse kuruluş değişiklikleri yapılması, görev, yetki ve sorumluların belirtilmesi; sevki idare işlerinin geliştirilmesi; form düzenleme, haberleşme, rapor etme, dosyalama, teçhizat ve makinaları kullanma, yerleştirme ve her türlü çalışma usüllerinin geliştirilmesi için tavsiyelerde bulunur.

c) Kuruluş şemaları düzenler, form kontrolü yapar, formları çizer.

ç) Başkanlıkla ilgili kanun, tüzük, yönetmelik ve genelge tasarılarını hazırlar veya hazırlanmış tasarıları koordinasyon bakımından kontrol eder.

Derleme ve Yayın İşleri Müdürlüğü :

MADDE 12. — Derleme ve Yayın İşleri Müdürlüğü

a) Başkanlık ve Müftülüklerin kitaplıklarını düzenler, yayını izleyerek gerekli kitapları derler.

b) Şer'î belgeler arşiviyle başkanlık arşivini düzenler, korur.

c) Müslümanlığı kabul edenlerle ilgili kayıtları tutar ve işlemleri yürütür.

ç) Başkanlıkla ilgili istatistik, rapor, mevzuat ve belgeleri derler yararlanılacak halde bulundurur.

d) Basında başkanlığı ilgilendiren yazıları izler.

e) Basılacak ve yurt dışından getirilecek mushafların yanlışsız olmasını denetler,

f) Başkanlığın her çeşit yayın işlemlerini yürütür.

Cami Hizmetleri ve Levazım İşleri Müdürlüğü:

MADDE 13 — Cami Hizmetleri ve Levazım İşleri Müdürlüğü:

- a) Cami görevlilerinin hizmetlerini düzenli yapmaları, cami ve mescitlerle buralardaki teberrükât eşyasının sınıflandırılması, bakımı, korunması; hizmetle ilgili dilek ve şikâyetlerin karşılanması; yapılacak aynî ve nakdî bağışların kabulü ve kullanılması, özel ve tüzel kişilerce yaptırılması istenilecek cami ve mescitlerin yer ve şekillerinin 60 ncı maddeye göre tâyini,
- b) Başkanlık kuruluşlarının her türlü levazım ihtiyaçlarının tesbiti, sağlanması, korunması ve dağıtılması,
- c) Yönetmeliklerine göre ayniyat ve teberrükâtla ilgili kayıt ve hesapların tutulması ve sonuçlarının belirtilmesi, ile ilgili işleri düzenler, yürütür ve izler.

Özlük İşler Müdürlüğü :

MADDE 14 — Özlük İşler Müdürlüğü :

- a) Personel mevzuatını izler, başkanlık kuruluşlarına duyurur, bütçeyi hazırlar, kadro ve ödenekleri dağıtır.
- b) Atanmaları merkeze aidolan personelin her türlü özlük işlerini yapar, çeşitli hak ediş ve yolluklarını tahakkuk ettirir, diğer personelin merkeze intikal edecek özlük işlerini sonuçlandırır.
- c) Personel sicillerini tutar, terfi ve kıdem listelerini yapar, emeklilik işlemlerini yürütür.
- ç) Kurs ve seminerlerin açılıp yönetilmesini düzenler.
- d) Personelden şikâyetle ilgili işlemleri ve seçim ve disiplin komisyonları raportörlüğünü yapar.

İdari İşler Müdürlüğü :

MADDE 15. — İdari İşler Müdürlüğü :

- a) Merkezde :
  1. Genel evrak, daktilo ve teksir işlerini yürütür, merkez kurusu birimlerinde görevlendirilecek memurlarıyla birimlerin evrak ve dosya işlerinin tek düzende yürütülmesi için teknik gözetimde bulunur
  2. Müracaatları karşılar, merkez bölümlerine verilen yazıların sonuçlandırılmasını izler.
  3. Haberleşme, ulaştırma, toplantı, protokol, ağırlama, bina bakım ve temizlik işlerini yürütür.
  4. Personelin sağlığını koruma ve sosyal işleri ile ilgili çalışmalar yapar.
- b) Yukardaki işlerin iller kuruluş bölümlerinde de gereği gibi yapılmasını düzenler ve izler.
- c) Başkanlıkça verilecek başka idari işleri yapar.

İLLER

Müftülükler :

MADDE 16. — 1. Başkanlığın il ve ilçe müftülükleri başında birer müftü bulunur.

2. İl Müftüsü, ilde başkan temsil eder, ildeki başkanlık kuruluş ve görevlerinin âmiridir; İstanbul müftüsü ayrıca, başkanlık merkez kuruluşu içinde olup İstanbul'da çalıştırılan, «Mushaflar İnceleme Kurul» ile «Şer'i Belgeler Arşivi Bürosu» nun idari işler bakımından üstüdür.
3. İlçe müftüsü, il müftülüğüne bağlı olup ilçedeki başkanlık görevlerinin âmiridir.
4. İl müftüleri valilik, ilçe müftüleri kaymakamlık kuruluşu içinde vazife görürler.
5. Müftüler :
  - a) Bu kanunla başkanlığa verilen görevlerden kendi bölgelerine ilişkin olanları tüzük ve yönetmeliklerine göre düzenler, yönetir, izler ve denetlerler.
  - b) Müslüman olmak için baş vuranlara İslâm dinini telkin eder ve gerekli işlemleri yaparlar.
  - c) Bu kanunda atama yetkisi vali veya kaymakamlara verilmiş olan memur ve hizmetlilerle köy imam - hatiplerinin sicillerini tutarlar.
6. İl'e bağlı bucak ve köylerin din işlerini il müftüsü yönetir. Ve denetler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Komite ve komisyonlar

İdari geliştirme komitesi

Kuruluş ve görevleri :

MADDE 17. — 1. İdareyi geliştirme, düzeltme ve yeniden düzenleme amacıyla başkanın yönetiminde, başkan yardımcıları, danışma, araştırma ve İnceleme Kurulu Başkanı, plân, teşkilâtlandırma ve metod müşaviri, özlük işleri müdürü ile ilgili müdürlerin katılacakları bir «İdari Geliştirme Komitesi» kurulur.

2. Komite, çalışmalarında, bilgili, görgülü ve yapıcı yetkili kişilerden de yararlanır.

3. Komitenin raportörü plân, teşkilâtlandırma ve metod müşaviridir.

4. Komitenin çalışma usulleri ve karar yeter sayıları bir yönetmelikle belirtilir.

Aday seçim komisyonu

Kuruluş :

MADDE 18. — 1. Diyanet İşleri Başkanlığı ile danışma, araştırma ve inceleme kurulu Başkanlık ve üyelikleri için adaylıklarını koyanlar arasından uygun olanları seçmek üzere bir aday seçim komisyonu, kurulur.

2. Komisyon yirmişer asıl ve yedek üyedir. Bunlardan :

a) Sekizer asıl ve yedek üye Ankara'da toplanacak il müftülerince kendi aralarından,

b) Onikişer asıl ve yedek üye İlahiyat fakülteleriyle İslâm enstitülerinde din ile ilgili konularda ders veren öğretim üye ve görevlileri tarafından, her bir kuruluş için ayrı ayrı ve eşit sayıda olmak şartıyla kendi aralarından, seçilirler.

3. Yukarıda (a ve b) bendlerinde yazılı her bir kuruluşun komisyon asıl ve yedek üyeleri sayısı toplamı, ayrılanlar yüzünden, yarıya düştüğünde o grup için yeniden asıl ve yedek üyeler seçilir.

Görev ve yetkileri :

MADDE 19. — 1. Aday seçim komisyonunun seçim yetki süresi dört yıldır. Bu süre sonunda yapılacak seçimde eski üyeler tekrar seçilebilirler.

2. Komisyon, aday seçimi için 26 ncı madde gereğince, yapılacak davet üzerine Başkanlık merkezinde toplanır.

3. Komisyon onbeş kişiden az üye ile toplantı yapamaz.

4. Açık görevlere adaylıklarını koymuş bulunan üyeler o adaylıklar için yapılacak seçim toplantısına katılamazlar.

5. Her hangi bir sebeple toplantıya katılmıyacak olan asıl üyeler yerlerine yedek üyeler katılması sağlanmak üzere durumu hemen bir yazıyla mensuboldukları kuruluşun en büyük yetkilisine ve seçilmiş bulunuyorsa komisyon başkanlığına bildirir.

6. Komisyon toplantıda bulunanların üçte ikisinin çoğunluğu ile, üç turda da bu orantı elde edilemezse, salt çoğunlukla karar verilir.

7. Komisyon her bir seçim için yapılacak ilk toplantıda üyeleri arasından bir başkan ile bir başkan yardımcısı ve iki sekreter seçer. Komisyon başkanı o seçimde ilgili toplantıları yönetir, tutanakları düzenletir, kayıt ve belgeleri ertesi seçime kadar korur.

8. Seçimler gizli oyla yapılır.

9. Komisyon her açık görev için ikişer aday seçer. Danışma, araştırma ve inceleme kurulu üyeliğinde birden fazla açık görev olduğunda, her biri için ikişer ayrı aday yerine, açık görev sayısının iki katı aday seçilir, bu orantıda aday seçilemezse seçilenler ile yetinilir, açık üyelikler kalmışsa ayrıca seçime gidilir.

10. Seçimle ilgili iki tutanak Başbakanlığa gönderilmek üzere bir yazı ile Diyanet İşleri Başkanlığına verilir.

11. Yukarıda yazılanlar kaynak olmak üzere komisyonun çalışmaları ile ilgili başka hususlar Diyanet İşleri Başkanlığınca hazırlanıp komisyonca kabul edildikten sonra yürürlüğe girecek bir yönetmelikle belirtilir.

Personel seçim komisyonları

Merkez seçim komisyonları :

MADDE 20. — Teklif, inha veya atanmaları başkanlıkça yapılacak olanların işe alınma, yükseltme, cezalı olmamak şartıyla yerini veya işini değiştirme, emekliye ayırma gibi durumlarını inceleyip karara bağlamak üzere merkezde iki seçim komisyonu kurulur. Bunlardan :

a) Birinci seçim komisyonu, Danışma, Araştırma ve İnceleme Kurulu Başkanının yönetiminde aynı kurul tarafından üyeleri arasından seçilmiş olan ve üç kişi ile Diyanet İşleri Başkan yardımcısı, Teftiş ve Denetleme Kurulu Başkanı ve özlük işleri müdüründen kurulur. Bu komisyon, il ve ilçe müftüleri, gezici vâizler, vâizler, başımam - hatipler ve Mushaflar İnceleme Kurulu mensupları ile ilgili kararlar alır.

b) İkinci seçim komisyonu, Özlük İşleri Müdürlüğünün bağlı olduğu başkan yardımcısının yönetiminde Danışma, Araştırma ve İnceleme Kurulunun bir temsilcisi ve Teftiş ve Denetleme Kurulu Başkanı ile müdürlerden kurulur. Emrinde bulunana bölümlere ilişkin seçimlere diğer başkan yardımcısı da katılır. Bu komisyon Diyanet İşleri Başkanı, Danışma, Araştırma ve İnceleme Kurul Başkanı ve üyeleri ve Mushaflar İnceleme Kurulu mensupları dışında kalan bütün merkez kuruluş maaşlı ve ücretli memur ve hizmetlileri ile başkanlıkça atanacakları 33 nci maddenin (c) bendinde belirtilen iller kuruluşu memurları hakkında karar alır.

İl ve ilçe seçim komisyonları :

MADDE 21. — İl ve ilçe seçim komisyonları, il ve ilçe müftüsünün başkanlığında vâizler tarafından üç yıl süre için seçilecek bir vâiz ile cami görevlileri tarafından aynı süre için seçilecek iki başımam - hatip veya imam - hatipten kurulur. Bu komisyonlar teklif ve inhaları ilgili müftülere yapılacak olanların işe alınma, yükseltme, cezalı olmamak şartıyla yerini ve işini değiştirme, emekliye ayırma gibi durumlarını inceleyip karar alırlar.

Disiplin komisyonları

Merkez disiplin komisyonları :

MADDE 22. — 1. Başkanlığın merkez disiplin komisyonları 20 nci maddede yazılı iki personel seçim komisyonuna Hukuk Müşavirinin de katılmasıyla kurulur. O komisyonların görev alanına giren personel hakkında disiplin kararı verir. Komisyonlardan :

- a) Birincisi cami görevlileri için,
- b) İkincisi Başkanlığın diğer görevlileri için,

İl disiplin komisyonları kararlarına yapılan itirazları inceler.

2. Hakkında disiplin kovuşturması yapılan komisyon üyesi kendisi ile ilgili toplantılara katılamaz.

Danıştayca disiplin kararı verilecekler :

MADDE 23. — Diyanet İşleri Başkanı ile Danışma, Araştırma ve İnceleme Kurulu Başkan ve üyeleri hakkında Danıştay Başkan ve üyeleri hakkında disiplin kararı verebilecek kurulca disiplin kararı verilir.

İl ve ilçe disiplin komisyonları :

MADDE 24. — 1. Başkanlığın iller kuruluşu mensuplarından :

- a) Valiler tarafından atananlar hakkında il,
- b) Kaymakamlar tarafından atananlar hakkında ilçe,

disiplin komisyonlarınca disiplin kararı verilir. Bu kimseler hakkında yapılacak komisyon toplantılarına o il veya ilçenin müftüsü ile en kıdemli vâizi de üye olarak katılırlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Nitelikler, seçimler, atamalar

Diyanet İşleri Başkanlığı ile Danışma, Araştırma ve İnceleme Kurulu Başkanlık ve üyeliği için

Nitelikler :

MADDE 25. — Diyanet İşleri Başkanlığında, Danışma, Araştırma ve İnceleme Kurulu Başkan ve üyeliklerinde görevlendirilecek kimselerde aranılacak nitelikler şunlardır :

a) Ortak nitelik olarak her birinin en az kırk yaşını bitirmiş, inanç, davranış ve tutumları ile İslâm dinine bağlılıkları yönünden ve İslâm dini ile ilgili bilimsel eserleri veya dergilerde çıkan yazıları ile tanınmış,

b) Diyanet İşleri Başkanı ile Kurul Başkanının yüksek din öğrenimi görmüş ve yönetme işlerinde tecrübeli ve yeterli,

c) Kurul üyelerinden :

Yedisinin yüksek din öğrenimi görmüş,

Beşinin yüksek öğrenim görmüş,

İkisinin yüksek öğrenim diploması olmayıp da bilgilerinden yararlanılabilecek yeterlikte yetmiş olmaları.

Seçim ilânı ve adaylık :

MADDE 26. — 1. Diyanet İşleri Başkanlığı ile Danışma, Araştırma ve İnceleme Kurulu Başkan ve üyeliklerinde açık görev olduğunda yerlerine başkalarının seçimi için bir hafta içinde :

a) Seçimin yapılacağı tarih otuz günden az, kırkbeş günden çok olmamak ve bir Pazartesi-ne raslamak üzere tesbit olunur.

b) Durum Resmî Gazete ile de ikişer defa ilân olunur; ayrıca 18 nci maddede yazılı Aday Seçim Komisyonu üyeleri yazı ile toplantıya çağırılırlar.

2. Gerekli nitelikleri taşıyıp da seçilmek isteyenler, Başkanlık merkezinden ve müftülüklerden alacakları adaylık bildirim kâğıdını, açıklamasına göre, doldurup kapalı zarfla «Aday Seçim Komisyonu Başkanlığına, Diyanet İşleri Başkanlığı, Ankara» adresine taahhütlü olarak gönderirler.

3. Diyanet İşleri Başkanlığı, Kurul Başkanlığı ve üyeliği görevleri aynı zamanda açık bulunuyorsa, bu görevlerden her biri için ayrı bir adaylık bildirimini düzenliyerek, birden fazla görev için adaylıklarını koyabilirler.

Atama :

MADDE 27. — 1. Diyanet İşleri Başkanı, Danışma, Araştırma ve İnceleme Kurulu Başkanı ve üyeleri, Aday Seçim Komisyonu tarafından 19 ncu maddeye göre seçilen adaylar arasından, Bakanın teklifi üzerine, Bakanlar Kurulu Kararı ve Cumhurbaşkanının onayı ile atanırlar.

Meslek görevleri için

Nitelikler :

MADDE 28. — Başkanlığın iller kuruluşundaki meslek görevleri ile köy imam - hatipliklerine atanacaklarda, genel hükümlerdeki niteliklerden başka, aranılacak nitelikler şunlardır :

a) Müftü ve vâizlerin yüksek dinî öğrenimi bitirmiş olmaları. Ancak bu nitelikte istekliler bulunmadığında imam - hatip okulları ikinci devre mezunu olup da açık görevler için yönetmeliğine göre yapılacak yeterlik sınavını kazananlardan :

1. İl vâizliği veya en az beş yıldanberi ilçe müftülüğü veya vâizliği yapmakta olanlar il müftüsü olarak,

2. En az beş yıl başarı ile ilçe müftülüğü veya vâizliği yapmakta olanlar il vâizi olarak,

3. (1) ve (2) dekiler dışında kalanlar ilçe müftüsü veya vâizi olarak seçilip atanabilirler.

b) Gezici vâizlerin (a) bendinde yazılı nitelikte ve en az üç yıl başarı ile il vâizliği yapmış olmaları,

c) İl, ilçe ve bucak imam - hatiplerinin, imam - hatip okullarının ikinci devresini bitirmiş ve ya yeterli din bilgisine sahib oldukları sınavla beliren lise mezunu olmaları. Ancak, bu nitelikte istekli bulunmadığında :

1. İl imam - hatipliklerinde görevlendirileceklerin en az beş yıl başarı ile ilçe imam - hatipliği yapmış olmaları,

2. İlçe ve bucak imam - hatipliklerinde görevlendirileceklerin imam - hatip okulları birinci devre veya yeterli din bilgisine sahib oldukları sınavla beliren ortaokul mezunu olmaları,

d) Başımam - hatiplerin il imam - hatipliklerinde en az on yıl başarı ile çalışmış ve kırk yaşını bitirmiş olmaları,

e) Köy imam - hatiplerinin yeterli din bilgisine sahip ve en az ilkokul mezunu olmaları,

Sınav ve seçim :

MADDE 29. — İl ve ilçe müftülüklerine, gezici vâiz ve vâizliklere başımam - hatiplik ve imam - hatipliklere ve müezzin - kayımlıklara atanacakların, Başkanlık tarafından hazırlanıp «Devlet Personel Kurulu»na uygun görülecek ve Bakanlar Kurulunca onaylanacak ve bu kanunun yayımından başlayarak en geç bir yıl içinde yürürlüğe girecek olan «Sınavlar Yönetmeliği» gereğince ilân edilmiş açık sınavlarda kazanmış ve 20, 21 nci maddelerde yazılı personel seçim komisyonlarınca seçilmiş olmaları gerekir.

Atama :

MADDE 30. — Meslek personelinden :

a) İl müftüleri, Başkanın inhası üzerine Başbakan tarafından,

b) İlçe müftüleri, gezici vâizler, il ve ilçe vâizleri, başımam - hatipler Başkan tarafından,

c) İl ve ilçe bağlı bucak imam - hatipleri il müftüsünün inhası, ilçe ve ilçeye bağlı bucak imam - hatipleri ilçe müftüsünün teklifi, il müftüsünün inhası üzerine valiler tarafından,

ç) Köy imam - hatipleri köy derneğinin teklifi ve köyün bağlı olduğu il veya ilçe müftüsünün inhası üzerine vali veya kaymakamlar tarafından,

atanırlar.

Vekil imam - hatipler :

MADDE 31. — 1. Açılacak aylıklı veya ücretli il, ilçe ve bucak imam - hatipliklerine 28 nci maddenin (C1, C2) bendlerinde yazılı nitelikte istekliler de bulunmadığı takdirde, bulununcaya kadar ilkokulu bitirmiş ve gerekli din bilgisine sahib oldukları sınavla belirmiş olanlar açıktan vekil olarak seçilip atanırlar.

2. Bunlara 1108 sayılı Maaş Kanununun 8 nci maddesinin (c) bendine göre maaş veya ücret verilir. Ve haklarında 3656 sayılı Kanunun 21 nci maddesi uygulanmaz.

3. Bunlardan ortaokul diploması alanlar asıl imam - hatipliklere öncelikle geçirilirler.

Diğer memur ve hizmetliler için

Nitelikler :

MADDE 32. — Başkanlık merkez ve iller kuruluşlarında görevlendirilecek diğer memur ve hizmetlilerde genel hükümlere göre bulunması gereken niteliklerle bu kanuna göre hazırlanacak tüzük ve yönetmeliklerde belirtilen nitelikler aranır.

Seçim ve atama :

MADDE 33. — Başkanlık merkez ve iller kuruluşlarında görevlendirilecek olanlar 20 ve 21 nci maddelerde yazılı personel seçim komisyonları tarafından tüzük ve yönetmeliklerde belirtilen şekilde seçildikten sonra :

- a) Başkan yardımcıları, Teftiş Kurulu Başkanı ve müfettişler ile Hukuk Müşaviri Başkanının teklifi ve Başbakanın inhası üzerine Cumhurbaşkanı tarafından,
- b) Plân, organizasyon ve metot müşavirleri, merkez kuruluşu müdürleri ve müfettiş yardımcıları Başkanın inhası üzerine Başbakan tarafından,
- c) Merkez kuruluşunun diğer maaşlı ve ücretli memur ve hizmetlileri, İstanbul Müftülüğü İdari İşler Amiri, ayniyat ve teberrükât eşyası saymanı ile bütün il müftülüklerinin büro şefleri başkan tarafından,
- ç) İl ve ilçe müftülüklerinin (c) bendindekiler dışında kalan memur ve hizmetlileri ilgili müftünün inhası üzerine bağlı buldukları vali veya kaymakamlar tarafından, atanırlar.

BESİNCİ BÖLÜM

Mali hükümler

Döner sermaye

Kuruluş amacı :

MADDE 34. — Başkanlıkça yayınlanması uygun görülen her türlü ilmi ve dinî eserlerin, broşürlerin, dergi ve bültenlerin ve başkanlığın idari işlerine ait basılı kâğıt ve formların basımını ve başkanlık yayınlarının satışını sağlamak amacıyla «Dinî yayımlar döner sermayesi» kurulmuştur.

Sermayenin unsurları :

MADDE 35. — Döner sermaye, bütçelerle verilecek ödenekler, yapılacak aynı ve nakdî bağışlar ve işletme faaliyetinden doğacak kârlarla bu kanunun geçici 9 ncu maddesi gereğince devrolunacak ayniyat ve paralardan meydana gelir.

Sermayenin sınırı ve kârın devri :

MADDE 36. — 1. Döner sermayenin işletilmesinden elde edilecek safi kârlar sermaye toplamı üç milyon liraya erişinceye kadar her yıl sermayeye eklenir.

2. Döner sermaye üç milyon liraya eriştikten sonra her yıl işletmeden elde olunacak safi kârlar, ertesi yıl içinde, Maliye Bakanlığı ile kararlaştırılacak taksitlerle Hazineye devrolunur.

3. Bağış ve yardımlar tahdide bırakılmaksızın döner sermayeye eklenir.

Yetkiler :

MADDE 37. — Başkanlık döner sermaye ile maksada uygun olarak :

- a) Gerekli binalar, atelyeler, tesisler kurar, kiralar.
- b) Her türlü makinalar, donatım, yedek parçalar, araçlar ve gereçler satın alır, kiralar.
- c) Gerekliğinde basım ve yayınevleri açar ve işletir.
- ç) Menkul ve gayrimenkullerini sigorta ettirir, kiraya verir, satar, gerekli hallerde kayıttan düşürür ve yok eder.
- d) Gerekliğinde döner sermayenin % 25 ini geçmemek üzere millî bankalardan ödünç para alır, bankalarda kredi açtırır, kredi ile satın alır ve iş yaptırır; döner sermayenin % 15 ini geçmemek üzere de kredi ile satış yapar.
- e) Gerekli personeli hizmete alır ve çalıştırır
- f) Yukarıdakiler dışında, hizmetin gerektirdiği başka her türlü işleri yapar.

Muafiyetler :

MADDE 38. — 1. Döner sermayenin her türlü harcama, satınalma gibi işleri 1050 ve 2490 sayılı Kanunlar ile ek ve tadilleri hükümleri dışındadır.

2. Döner sermayeye yapılacak bağışlar her türlü vergi, resim ve harclardan muaftır.

Kadro ve ücretler :

MADDE 39. — 1. Döner sermaye için bu kanuna bağlı (2) sayılı cetveldeki döner sermaye saymanı dışında kalan müdür, şef, memur, hizmetli, teknisyen ve daimi işçi ihtiyacına ait kadro cetveli, ertesı yıl iş programına göre, en geç mali yıl başından bir ay önce Başkanlıkça Maliye Bakanlığı ile birlikte hazırlanır.

2. Yıllık cetvelerde yer alacak kadroların aylık veya gündelik ücret miktarları, Başkanlık veya diğer kuruluş memur veya hizmetlilerinden ihtiyaca göre burada ek görevle çalıştırılacaklara verilecek ücretler, yürürlükte olan kanunlara göre ve benzeri kuruluşlardakilere kıyasla, özel yönetmeliğinde tesbit edilmiş miktarları geçemez.

Bilânçolar :

MADDE 40. — Döner sermaye ile yapılan işlerden doğan gelir ve giderler için her mali yıl sonunda düzenlenecek bilânçolar belgeleriyle birlikte Sayıştaya, ayrıca bilânçonun bir nüshası Maliye Bakanlığına verilir.

Döner sermaye yönetmeliği :

MADDE 41. — Döner Sermaye Müdürlüğünün çalışmaları; bu sermayenin işletilmesi; satınalma, satma, yaptırma, yapma, kiralama, kiraya verme, usulleri, menkul ve gayrimenkul amortisman payları, satış fiyatları, iskonto hadleri, maliyet muhasebesi, hesap ve kayıt tutma usulleri ve döner sermaye ile ilgili başka her türlü işlemler Başkanlıkça Maliye Bakanlığı ile birlikte hazırlanıp Bakanlar Kurulu tarafından onaylanacak «Diyamet İşleri Başkanlığı Dini Yayınlar Döner Sermayesi Yönetmeliğın» de belirtilir.

Başka malî hükümler

İstisna yerleri :

MADDE 42. — Diyanet İşleri Başkanlığına, Danışma, Araştırma ve İnceleme Kurulu Başkan ve üyeliklerine, plân, teşkilâtlandırma ve metot müşavir ve yardımcılıklarına atanacaklar hakkında 3656 sayılı Kanununun 6 ncı maddesi hükmü uygulanır. Şu kadarki, Başkanlık veyahut buna bağlı kuruluşlara mensubolanlar da bu görevlere atanabilirler.

İki üst derece tazminat :

MADDE 43. — Yüksek öğrenim görmüş olanlardan müftülük, gezici vâzilik ve vâziliklere atanmış olanlarla ilk defa atanacaklara bir defaya mahsus olmak üzere kazanılmış derece aylıkları ile iki üst derece aylığı arasındaki fark tazminat olarak ödenir.

Ödenekler :

MADDE 44. — 1. Başkana ayda 1 000, Başkan yardımcılarına 500 er, il müftülerine 150 şer, ilçe müftülerine 75 er lira ödenek verilir.

2. Memurlar Kanununun 78, 79 ve 84 ncü maddelerinde yazılı izinleri kullananlarla geçici görevle başka tarafa gönderilenler dışında her ne sebeple olursa olsun görevleri başında bulunmayanlara görevlerinden ayrı buldukları sürece ödenek verilmez.

Kadro dışı bucak ve köy imam - hatiplerine tazminat :

MADDE 45. — 1. Başkanlıkça açılmış ve açılacak geliştirme kurslarında başarısı tesbit edilen kadro dışı bucak ve köy imam - hatiplerine Bakanlar Kurulunca belirtilecek esaslara göre (75) lira tazminat verilir.

2. Tazminatın verilmesi, kendilerine bucak ve köylerden sağladıkları başka haklara engel olmaz.

Yoksunluk yeri zammı :

MADDE 46. — Bakanlar Kurulunca yoksunluk yeri olarak kabul edilecek yerlerde görevlendirilen :

- a) Yüksek öğrenim görmüş müftü, vaiz ve imam - hatiplere ayda (100) er lira,
  - b) Lise derecesinde öğrenim görmüş müftü, vaiz ve imam - hatiplere ayda (75) er lira,
  - c) Ortaokul derecesinde öğrenim görmüş vaizlerle imam - hatiplere ayda (50) şer lira,
- yoksunluk yeri zammı verilir.

Dışardan görevlendirileceklere ücret verilmesi :

MADDE 47. — 1. Başkanlık, kendi kuruluşu dışındaki dinî kültür ve diğer bilim dallarında yetkili (serbest meslek erbabı, üniversite mensupları - hâkimler hariç - Devlet memurları gibi) kimselerden, mütalâalarını almak, inceleme yaptırmak veya vaiz ve konferans verdirmek suretiyle yararlanabilirler.

2. Bu suretle görevlendirilenlerden :

- a) Kendilerine inceleme konusu verilenlere Bakanlar Kurulunca kararlaştırılacak esaslara ve Başkanlığa işin önem ve büyüklüğüne göre takdir olunacak ücretler,
- b) Diğerlerine ve aday seçim komisyonu toplantılarına Başkanlık kuruluşu dışından katılacak komisyon üyelerine Bakanlar Kurulunca takdir olunacak huzur hakkı, gündelik veya ücretler, verilir.

3. Yukarıda yazılı olanlardan buldukları yerler dışında geçici olarak görevlendirileceklere ayrıca 6245 sayılı Harcırah Kanunu uyarınca yolluk ve gündelikleri ödenir.

4. Bu görevlerin kabulü ve ücretlerin alınması, bunların memurluk sıfatlarına, sanat ve mesleklerini yapmalarına ve özlük haklarına engel olmaz.

Yabancı ülkelere bilgi artırma için gönderilme :

MADDE 48. — 1. Her yıl Başkanlık meslek mensuplarından Başkanlık hizmetinde en az iki yıl başarı ile çalışmış olanlardan en çok dört kişi bilgilerini artırmak ve meslekle ilgili incelemelerde bulunmak üzere Başkan tarafından gerekli görülen yabancı ülkelere en çok beş yıl için izinli sayılmak suretiyle gönderilirler. Bu süre içinde Başkanlıktaki görevlerine ilişkin aylıkları verilir; ödenek dışında başka özlük hakları saklı kahr. Bu gibilere gidiş ve dönüş yolluklarıyla yabancı ülkelerde kaldıkları sürece -Harcırah kanunları hükümlerine göre gündelik verilir.

2. Bu suretle gönderilecek olanların nitelikleriyle seçim usulleri, yabancı ülkelerdeki çalışmalarının izlenmesi, bu ülkelerdeki çalışmaları için düzenleyecekleri raporların şekli ve süresinden önce geriye çağırılma sebepleri yönetmeliğinde belirtilir.

3. Yurda dönenler başkanlık kuruluşunda, yabancı ülkelerde kaldıkları sürenin iki katı hizmet görmek zorundadırlar. Zorlayıcı bir sebebolmadan daha önce ayrılanlardan ödenmiş olan yol paraları ile yevmiyeleri % 10 fazlasıyla geri alınır.

Mazbut vakıflara ait cami giderleri :

MADDE 49. — Mazbut vakıflar arasına alınmış ve alınacak cami ve mescitlerin aydınlatma, ısıtma ve bakım giderleri için her yıl Vakıflar Genel Müdürlüğü bütçesine konulacak ödenekler, Maliye Bakanlığınca bir taraftan Hazineye gelir, öteki taraftan bu hizmetlere harcanmak üzere Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesinin ilgili tertiplerine ödenek kaydedilir.

Aylıklı kadrolar :

MADDE 50. — 1. Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile ek ve tadillerinden Diyanet İşleri Başkanlığına aid olup bu kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde yazılı kadrolar kaldırılmış ve yerine bu kanuna bağlı (2) sayılı cetvelde yazılı kadrolar eklenmiştir.

2. Başkan gerekli organizasyon incelemeleri yaptırıp, idareyi geliştirme komitesinin mütalâasını almak suretiyle ihtiyaca göre;

- a) Kadroları dağıtmaya,

b) Mevcut kadrolar dâhilinde kalmak şartıyla merkez kuruluşu bölümleri içinde veya arasında yeniden bürolar kurmaya, mevcutları kaldırmaya, birleştirmeye, ayırmaya, adını veya kuruluş biçimine bağlantısını değiştirmeye, yetkilidir.

Cami hizmetlileri kadroları :

MADDE 51. — Ücretli cami hizmetlileri kadroları her yıl Bütçe Kanununa bağlı ayrı bir cetvelde gösterilir.

Mazbut vakıflar arasına alınan cami görevlileri :

MADDE 52. — Vakıflar Genel Müdürlüğüne mazbut vakıflar arasına alınan mülhak vakıflara bağlı cami ve mescitlerdeki imam - hatip ve müezzinler, ertesi bütçe yılı başından itibaren Diyanet İşleri Başkanlığı maaşlı veya ücretli kadrolarına geçirilirler.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli hükümler

Cami ve mescitlerde vaiz ve konferans yetkisi :

MADDE 53. — Diyanet İşleri Başkanı, danışma, araştırma ve inceleme kurulu başkan ve üyeleri, müftüler, gezici vâizler ve vâizlerle 62 nci madde gereğince hazırlanacak tüzüğe göre kendilerine başkanlıkça yetki belgesi verilecek olanlardan başka hiçbir kimse cami ve mescitlerde vaiz edemez, konferans veremez.

Mülhak vakıflar cami görevlilerinin nitelikleri :

MADDE 54. — Ücretlerini Vakıflar Genel Müdürlüğünden alan mülhak vakıflara bağlı cami görevlilerinin atanmasında, vakfın şartlarından başka bu kanunda belirtilen nitelikler aranır.

Başka kuruluşların din görevlilerinin nitelikleri :

MADDE 55. — Vakıflar Genel Müdürlüğünden başka kuruluşların kadrolarında yer alan vâizlerle, imam - hatipler, imamlar ve yıkayıcıların atanmalarında bu kanunun 62 nci maddesine göre düzenlenecek tüzükte belirtilecek nitelikler aranır.

Başka hizmet verme yetkisi :

MADDE 56. — Başkan, merkez ve iller kuruluşları memur ve hizmetlilerine, görevlerini akatmadan, başka hizmetler vermeye yetkilidir.

Disiplin cezaları :

MADDE 57. — Başkanlık kuruluşundaki müftüler, gezici vâizler ve vâizler ile cami görevlileri hakkında 788 sayılı Memurin Kanununun disiplin cezası hükümlerinden başka, hizmetin gerektirdiği disiplin cezaları 62 nci maddede bahsi geçen tüzükte belirtilir.

Siyasetle uğraşma yasağı :

MADDE 58. — Başkanlığın merkez ve iller kuruluşlarında görevli bütün memur ve hizmetliler ile ücretlerini köy derneklerinden alan köy imam - hatipleri ve kendilerine vaiz etme yetkisi verilenler, siyasal kuruluşlara giremez ve devam edemezler; görevleri başında ve dışında hiçbir suretle siyasetle uğraşamaz, siyasetle ilgili yayın yapamaz ve beyanda bulunamazlar. Aksi tutumları usulüne göre tesbit edilenlerin disiplin komisyonları kararıyla görevlerine son verilir.

Nakil ve emekliye ayırma :

MADDE 59. — Teftiş raporlarına ve sicillerine göre yetersizlikleri anlaşılan memurların seçim komisyonu kararıyla durumlarına uygun görevlere kazanılmış derece aylıklarıyla nakilleri veya disiplin komisyonu kararıyla emekliye ayırma işlemleri yapılır.

Cami ve mescitlerin yapımı :

MADDE 60. — Şehir ve kasabalarda yeniden yapılacak cami ve mescitlerin yer ve şekilleriyle başka özellikleri, İçişleri Bakanlığı, İmar ve İskân Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanıp Bakanlar Kurulunca onaylanacak ve bu kanunun yayımından başlayarak en geç altı ay içinde yürürlüğe girecek, bir yönetmelikte belirtilecek esaslara göre tesbit ve bunların yapımına müsaade olunur.

Teberrükât eşyası ve bağışlar yönetmeliği :

MADDE 61. — Mazbut ve mülhak vakıflardan bulunan cami ve mescitlerdeki teberrükât eşyasının tesbiti, numaralanması, değerlendirilmesi, aynı ve nakdî bağışların alınması, kayıtların tutulması, paraların sarf şekli, eşyaların korunması, yerlerinin değiştirilmesi, kayıttan düşürülmesi, yok edilmesi, satış ve satıştan elde edilecek paraların benzeri hizmetlere tahsisi, cetvellerinin düzenlenmesi, muhasebesi, denetlenmesi ve başka hususlar bu kanunun yayımından altı ay sonra yürürlüğe girmek üzere Başkanlık ile Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanıp Maliye Bakanlığınca görüldükten sonra Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe girecek bir yönetmelikte belirtilir.

Kuruluş ve görevler tüzüğü :

MADDE 60. — Başkanlık merkez ve iller kuruluşları ile memur ve hizmetlilerinin görev, yetki ve sorumlulukları; görev ve yer değiştirme, görevden uzaklaştırma ve başka personel işlemleri; komite ve komisyonların görev ve yetkileri ile disiplin komisyonlarının uygulayacakları disiplin cezaları ve bu kanunda ana hatları yazılı olup da özel bir tüzük veya yönetmeliğinin yapılması için âmir hüküm bulunmayan başka hususlar hakkında ayrıntılı ve açıklamalı hükümler bu kanunun yayımı gününden en geç altı ay sonra yürürlüğe girecek «Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluşu ile mensuplarının görev, yetki ve sorumlulukları tüzüğü» nde belirtilir.

Kaldırılan hükümler :

MADDE 63. — 3 Mart 1340 tarihli 429 sayılı Kanunun Diyanet İşleri Başkanlığını ilgilendiren hükümleriyle 22 . 6 . 1935 tarih ve 2800 sayılı, 15 . 1 . 1937 tarih ve 3960 sayılı, 1 . 12 . 1941 tarih ve 4135 sayılı, 2 . 8 . 1944 tarih ve 4631 sayılı, 11 . 6 . 1947 tarih ve 5064 sayılı, 11 . 6 . 1947 tarih ve 5070 sayılı, 23 . 3 . 1950 tarih ve 5633 sayılı, 23 . 3 . 1950 tarih ve 5634 sayılı, 2 . 7 . 1951 tarih ve 5806 sayılı, 11 . 2 . 1955 tarih ve 6465 sayılı kanunların iller kuruluşu kadro ve ödeneğine ilişkin hükümleri 1 . 3 . 1964 tarihinde, diğer hükümleri bu kanunun yayımı tarihinden sonra gelen aybaşında yürürlükten kaldırılır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Geçici hükümler

Kazanılmış hakların saklı kalacağı :

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte başkanlık merkez ve iller kuruluşunda görevli bulunanların kazanılmış hakları saklıdır. Bunlardan :

a) Bu kanuna ve bağlı (2) sayılı cetvelde gösterilen kadrolara göre unvanlarında değişiklik yapılmamış olanlar kazanılmış derece aylıklarıyla aynı görevlere,

b) Müşavere ve Dinî Eserler İnceleme Kurulu üyeleri üçüncü derece aylıklarla Danışma, Araştırma ve İnceleme Kurulu üyeliklerine,

c) Müftülük mensuplarından :

1. Müftü müsevvitleri müftü yardımcılıklarına,
2. Hayrat hademesi kontrol memurları cami hizmetleri denetçiliklerine,
3. Müftü kâtipleri memurluklara,

d) 1963 yılı Bütçe Kanununa bağlı (s) cetveline göre ücretli :

1. İmam - hatipler, imamlar ve hatipler ücretli imam - hatipliklere,

2. Müezzin - kayyımlar, müezzinler ve kayyımlar müezzin - kayyımlıklara, almakta olduğu ücretlerle,

Atanmış sayılırlar.

e) Yukardaki bendler dışında kalıp da bu kanuna ve buna bağlı (2) sayılı cetvelde gösterilen kadrolara göre unvanlarında değişiklik yapılmış veya kadroları kaldırılmış olanlar, iki ay içerisinde, kazanılmış derece aylıklarıyla maaş derecelerine uygun görevlere, bir defaya mahsus olmak üzere, bu kanuna göre bu görevlere atanacaklarda aranılacak niteliklerle, sınav ve seçilme şartlarına bakılmaksızın atanırlar. Bu atamalar yapılıncaya kadar bunların bağlı oldukları kuruluş birimlerinde çalıştırılmalarına ve almakta oldukları maaş ve ücretlerle özlük haklarının ödenmesine devam olunur.

Dersiâmlar :

GEÇİCİ MADDE 2. — 3656 sayılı Kanunun geçici 4 nci maddesine göre bütçe kanunlarına bağlı (D) cetvelinde yer alan aylıklı dersiâmların kazanılmış hakları saklıdır. Bu sınıfta boşalma olduğunda, eski usul ve gelenek üzere teselsül ve terfilere yapılarak açık kalan kadrolar ertesi yıl bütçesine alınmaz.

İntibaklar :

GEÇİCİ MADDE 3. — 1. Geçici 1 nci madde gereğince atanmış sayılanlardan :

a) Ortaokul ve daha yukarı derecedeki öğrenim kuruluşlarından mezun olan maaşlı veya ücretli imam - hatipler ile 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanununun yürürlüğe girmesinden önce icazet almış olup da yüksek öğrenim yapmış sayılan ücretli imam - hatiplerden 18 hizmet yılını bitirenler, ilk defa memuriyete alınışta girebilecekleri barem derecesinin üç üst, 12 yılı bitirenler iki üst ve altı yılı bitirenler bir üst derecedeki maaşlı,

b) İlkokul mezunu olup, Başkanlıkça açılmış ve açılacak kurslarda başarı gösteren ücretli imam - hatipler halen almakta oldukları ücretlere en yakın maaşlı, imam - hatipliklere atanırlar.

c) İlkokulu bitirmemiş olup da beş yıl içinde ilkokul diploması alan ücretli imam - hatipler hakkında da (b) bendi hükmü uygulanır.

2. Bu suretle maaşlı kadrolara geçirilecek cami hizmetlilerinden açılan ücretli kadroların sayısına eşidolarak en küçük dereceli ücret kadrosu ve ödeneği ertesi mali yıl bütçesinden düşülmür.

İkramiye :

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görevli olan müftü, gezici vâiz, vâiz, imam - hatip, hatip ve imamlardan on yıl içinde lise bitirme diploması alanlara (500) er lira ikramiye verilir.

(L) cetveline alınan kadrolar :

GEÇİCİ MADDE 5. — 1964 bütçe yılında mevkuft tutulacak kadroların en az sayısı ilişik (3) sayılı cetvelde gösterilmiştir.

Değişen deyimler :

GEÇİCİ MADDE 6. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren kullanılmak üzere kanun yorumlarında :

a) Yazılı «Müşavere ve Dinî Eserler İnceleme Kurulu» deyimini «Danışma, Araştırma ve İnceleme Kurulu»,

b) İmam - hatip, imam, hatip, müezzin - kayyım, müezzin ve kayyımları topluca belirtmek üzere kullanılmış olan «Hayrat hademesi» deyimini de «Cami görevlileri» olarak adlandırılmıştır.

İlk ve Yüksek Aday Seçim Komisyonu ve seçimler :

GEÇİCİ MADDE 7. — 1. Bu kanunun 18 nci maddesinde yazılı «Aday Seçim Komisyonu» bu kanunun yayımı gününden başlayarak bir ay içinde kurulur.

2. 19 ve 26 ncı maddeye göre, açık görevler için adayların seçimi bu kanunun yayımı gününden başlayarak iki ay sonra yapılır.

Kurul üyeliği için en az yaş haddi :

GEÇİCİ MADDE 8. — 25 nci maddenin (a) bendindeki kırk yaşını bitirmiş olma haddi bu kanunun yayımından beş yıl sonraya kadar kurul üyelikleri için otuzbeş yaşını bitirmiş olarak uygulanır.

Yeni döner sermayeye devrolunacak kıymetler :

GEÇİCİ MADDE 9. — Bu kanunun yürürlüğe girmesiyle 5806 sayılı Kanuna göre kurulu «Dini Yayınlar Döner Sermayesi» nin mevcut alacakları ile Hazineye ödenmemiş kâr fazlası ve 1963 malî yılı işletme kârları, özel ve tüzel kuruluşlara olan borçları bu kanunun 34 ncü maddesi ile kurulan «Dini Yayınlar Döner Sermayesi» ne devrolunur.

Tüzük ve yönetmelik hükümleri :

GEÇİCİ MADDE 10. — Bu kanun gereğince hazırlanması gerekli olan tüzük ve yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar mevcut tüzük ve yönetmeliklerdeki hükümlerle genel hükümler uygulanır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Yürürlük ve yürütme

Yürürlük :

MADDE 64. — Bu kanunun iller kuruluşu kadro ve ödeneğine ilişkin hükümleri 1 . 5 . 1964 tarihinden ve diğer hükümleri yayım tarihini takibeden ay başından itibaren yürürlüğe girer.

Yürütme :

MADDE 65. — Bu kanunu Başbakan, Maliye ve İçişleri Bakanları yürütür.

ERZURUM MİLLETVEKİLİ TAHSİN TEL-
LİNİN TEKLİFİ

Diyanet İşleri Başkanlığı mer'î Teşkilât Kanu-
nuna göre personel adedi

[1] SAYILI CETVEL				[1] SAYILI CETVEL			
D.	Görevin çeşidi	Aded	Aylık	D.	Görevin çeşidi	Aded	Aylık
Merkez memurları				<i>Hayrat Hademesi İşleri Müdürlüğü</i>			
1	Başkan	1	2 000	6	Müdür	1	950
3	» Yardımcısı	1	1 500	8	» Muavini	1	700
8	Başkanlık Büro Şefi	1	700	10	Teveih İşleri Şefi	1	500
<i>Müşavere ve Dinî Eserler İnceleme Kurulu</i>				11	Memur	1	450
3	Üye	1	1 500	12	»	2	400
4	Üye	4	1 250	13	»	2	350
6	» Yardımcısı	1	950	İstanbul Teşkilâtı			
7	» »	2	800	<i>Mushaflar İnceleme Kurulu</i>			
5	Mütercim	1	1 000	8	Başkan	1	700
6	»	1	950	11	Üye	2	450
8	Kütüphane Memuru	1	700	12	Başkâtip	1	450
9	Muvakkit	1	600	<i>Yazı işleri ve levazım kalemî</i>			
10	Mümeyyiz	1	500	9	Vâiz ve Hayrat Hademesi mura- kıbı	2	600
11	Memur	1	450	10	Mümeyyiz	1	500
12	Kâtip	2	400	10	Ayniyat Muhasibi ve Mutemet	1	500
<i>Zatîşleri Sicil ve Levazım Müdürlüğü</i>				12	Tahakkuk Memuru	1	400
6	Müdür	1	950	14	Kâtip	1	300
8	» Muavini	1	700	12	Teberrükât Ambar Memuru	1	400
10	Sicil Mümeyyizi	1	500	13	Hayrat Hademesi Kontrol Me- muru	1	350
11	Sicil Memuru	1	450	14	Kâtip (Hayrat Hademesi)	1	300
11	Memur	1	450	<i>Şer'îye sicilleri mahzeni kalemî</i>			
9	Muamelât Şefi	1	600	10	Başmemur	1	500
11	Tahakkuk Memuru	1	450	12	Tetkik ve Tasnif Memuru	1	400
11	Tetkik Memuru	1	450	12	Muhafaza ve Muamele Memuru	1	400
11	Dosya Memuru	1	450				
13	Kâtip	1	350				
11	Ambar ve Levazım Memuru	1	450				
10	Ayniyat Muhasibi	1	500				
12	Memur	1	400				

[2] SAYILI CETVEL

D.	Görevin çeşidi	Aded	Aylık	D.	Görevin çeşidi	Aded	Aylık
1	Diyanet İşleri Başkanı	1	2 000	7	Şer'i Belgeler Arşivi Uzman Yardımcısı (İh. yeri İstanbul'da)	2	800
2	Diyanet İşleri Başkanı Yardımcısı	2	1 750	8	Şef	16	700
2	Danışma, Araştırma ve İnceleme Kurulu Başkanı	1	1 750	9	Mutemet. ve Satınalma Memuru	1	600
3	Danışma, Araştırma ve İnceleme Kurulu Üyesi	14	1 500	9	Ambar Memuru	1	600
4	Mütercim (Batı dilleri)	2	1 250	9	Memur	12	600
4	» (Doğu dilleri)	2	1 250	10	»	14	500
6	Raportör	2	950	11	Memur	16	450
7	»	2	800	12	»	18	400
3	Teftiş Kurulu Başkanı	1	1 500	İller kuraluğu			
4	Başmüfettiş	1	1 250	3	Müftü (İstanbul, Ankara)	2	1 500
5	1 nci Sınıf Müfettiş	1	1 100	4	» (İzmir, Adana, Bursa, Eskişehir, Gaziantep, Konya, Kayseri, Sivas, Erzurum, Samsun)	10	1 250
6	2 » »	2	950	5	» (Malatya, Diyarbakır, Sakarya)	3	1 100
7	3 » »	2	800	5	»	17	1 100
10	Müfettiş Yardımcısı	3	500	6	»	40	950
3	Hukuk Müşaviri	1	1 500	7	»	66	800
3	Plân, Organizasyon ve Metot Müşaviri	1	1 500	8	»	150	700
4	Plân, Organizasyon ve Metot Müşaviri Yardımcısı	1	1 250	9	»	200	600
5	Müdür	4	1 100	10	»	150	500
6	Müdür Yardımcısı (Bini İdare Amirliğini de yapar)	8	950	10	» Yardımcısı	67	500
5	Tabip	1	1 100	4	Gezici vaiz	2	1 250
7	Teberrükât Eşyası Saymanı	1	800	5	» »	3	1 100
7	Ayniyat Sorumlu Saymanı	1	800	6	» »	5	950
7	Döner Sermaye Saymanı	1	800	7	» »	10	800
5	Sivil Savunma Uzmanı	1	1 100	8	» »	15	700
7	Kitaplık Uzmanı (İhtisas yeri)	1	800	9	» »	25	600
7	İstatistik, Rapor ve Belge Derleme Uzmanı (İh. yeri)	1	800	5	Vaiz	2	1 100
7	Yayın İşleri Uzmanı (İh. yeri)	1	800	6	»	5	950
6	Vakit Hesapları Uzmanı (İh. yeri İstanbul'da)	1	950	7	»	10	800
7	Mushaflar İnceleme Kurulu Uzmanı (İh. yeri İstanbul'da)	1	800	8	»	15	700
8	Mushaflar İnceleme Kurulu Uzman Yardımcısı (İh. yeri İstanbul'da)	2	700	9	»	75	600
11	Mushaflar İnceleme Kurulu Memuru (İstanbul'da)	1	450	10	»	120	500
6	Şer'i Belgeler Arşivi Uzmanı (İh. yeri İstanbul'da)	1	950	11	»	150	450
				12	»	160	400

D.	Görevin çeşidi	Aded	Aylık	D.	Görevin çeşidi	Aded	Aylık
8	Şef	6	700	10	Tahakkuk Memuru	1	500
9	»	11	600	10	Ambar Memuru	1	500
10	»	20	500	10	Memur	3	500
11	»	30	450	11	»	4	450
10	Cami Hizmetlileri Denetçisi	10	500				
11	» » »	15	450		Cami görevlileri		
12	» » »	20	400	5	Başımam - Hatip (İh. yeri)	5	1 100
11	Memur	30	450	6	» »	10	950
12	»	80	400	7	» »	15	800
13	»	220	350	8	» »	30	700
14	»	300	300	9	» »	40	600
	İstanbul Müftülüğü Bürosu			7	İmam - Hatip	25	800
7	İdari İşler Amiri	1	800	8	»	50	700
8	Şef	2	700	9	»	60	600
8	Ayniyat ve Teberrükât Saymanı	1	700	10	»	100	500
10	Cami Hizmetlileri Denetçisi	4	500	11	»	150	450
10	Muhtem	1	500	12	»	250	400
				13	»	750	350
				14	»	2 500	300

Geçici Komisyon raporu

Millet Meclisi
Geçici Komisyon

28 . 1 . 1965

Esas No. 2/101, 2/146, 2/105, 2/643, 1/670

Karar No. 3

Yüksek Başkanlığa

Başkanlığınız tarafından Geçici Komisyonumuza havale edilen, C. Senatosu İzmir Üyesi Ömer Lütü Bozcalı ve 126 arkadaşının Diyanet Reisliği teşkilât ve vazifeleri kanun teklifi, Konya Milletvekili İhsan Kabadayı ve 10 arkadaşının, C. Senatosu Tabii Üyesi Ahmet Yıldız ve 24 arkadaşı, Erzurum Milletvekili Tahsin Telli'nin aynı mahiyette kanun teklifleri ile, Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluş ve görevleri hakkındaki kanun tasarısını Komisyonumuzda tetkik ve müzakere edildi.

1340 tarihli ve 429 sayılı Kanunda Şer'îye ve Evkaf Vekâleti kaldırılmış aynı kanunla (... d'ni mübini islâmın bundan maada itikadat ve ibadata dair bütün ahkâm ve mesailinin tedviri ve müessesatı diniyenin idaresi...) ile görevli bir (Diyanet İşleri Reisliği) kurulmuştur. Asıl kuruluş, görev ve yetkileri 2800 sayılı Kanunda belirtilen bu müessese değişen ihtiyaçlar karşısında çıkan çeşitli ek ve değişiklik kanunları hükümlerince idare edilmektedir. Ancak geçen zaman içinde değişen Devlet düzeni ve vicdan hürriyeti anlayışı karşısında yürürlükte olan bu ekli ve tadilli kanunlar ihtiyaca cevap vermekten uzak kalmıştır.

Anayasamızın 154 ncu maddesi, genel idare içinde mütalâa ettiği Diyanet İşleri Başkanlığının görev ve yetkilerinin özel kanununa göre yürütceğini emretmektedir. 19 ncu maddede tarifini bulan din ve vicdan hürriyeti anlayışına uygun nitelikte bir din işleri teşkilâtını kurmak maddenin mâna ve ruhundan çıkan bir zarurettir.

Yeni ve modern anlayışta, müspet görüşlü, aydın din adamlarının yönettiği bir din müessesesinin vücuduna her zamandan çok ihtiyaç duyulduğu da her türlü zahtan vârestedir.

Bu mevzuda sunulan pek çok milletvekili ve senatörün imzalarını taşıyan muhtelif kanun teklifleri de sebebin izahının kâfi delilidir. Yüce Meclise sunulan bu tekliflere, uzun müddet çalışma ve tetkik sonunda hazırlanan Hükümet tasarısı da inzımam etmiştir. Teklifleri ve tasarımı birlikte inceleyen Komisyonumuz tasarının esasa alınmasını kabul ile müzakereye başlamıştır.

Tasarıda ön görülen temel ilkeler özetlendikte :

1. Anayasamızın lâiklik prensibine, din ve vicdan hürriyeti anlayışına uygun, genel idare içinde yer alan Diyanet İşleri Başkanlığının görevlerini ve yetkilerini belirtmek.
2. İki asıl, birçok da ek ve değişiklik hükümleri taşıyan çeşitli kanunlarla görev yapan kuruluşun faaliyetini tek kanunla yürütme imkânı sağlamak.
3. Her türlü modern ve müspet bilgilerle mücehhez, aydın din adamlarına muhtacolan müesseseyi bu imkâna kavuşturacak kadroyu sağlamak.
4. Kuruluşun hizmetlilerine, diğer Devlet hizmetlilerine denk kadro, maddi ve malî imkân sağlamak.
5. Dinin çeşitli konularında bilimsel inceleme ve araştırmaları ilmin ışığında yapıp, alınan sonuçlarla halkın aydınlatılmasını, toplumun inanç ve ahlâk ilkelerinde birlik ve bütünlüğünü sağlamak. Bu suretle dindar halkımızı dinin teviz etmediği hurafe ve bâtil taassuptan kurtarmak amacı esas alınmıştır.

Aynı görüş ve prensipten hareket eden Karma Komisyon bu amaca ulaşılabilmesini temin için tasarıda bazı değişiklikler yapmıştır. Altı bölüm içinde 43 madde ve 6 geçici madde halini alan kanun son şekliyle aşağıdaki ana hatları ve bölümleri kapsamıştır.

Kanunun ana hatları ve bölümleri :

Birinci bölüm: Kuruluş ve görevler;

Merkez ve iller kuruluşu ile kuruluşun çeşitli kademelerinin görev ve yetkilerini düzenler.

İkinci bölüm: Personel işleri;

Kuruluş görevlilerinin atanma usulleri, nitelikleri ve disiplin kurulları ile disiplin işlemlerini kapsar.

Üçüncü bölüm: Mali hükümler;

Üst derece maaşı, ödenek ve yolluk verilmesi; döner sermaye, mazbut vakıflara ait cami giderleri ve sair hususu ihtiva eder.

Dördüncü bölüm: Çeşitli hükümler;

Başka görevlerde çalıştırma, uzmanlardan faydalanma, vâ'zedecekler, vekil imam ve hâtipler, aylıklı ve ücretli kadrolar ile kanunun yürürlüğe girmesiyle kaldırılacak hükümleri kapsar.

Beşinci bölüm: Geçici hükümler;

Mevcut durumun yeni hükümlere göre ıslah ve intikalini temin edecek maddeleri getirmektedir.

Altıncı bölüm: Yürürlük ve yürütme;

Kanunun yürürlük tarihiyle yürütülmesinin yetkisini bildirir.

Maddelerin gerekçeleri :

Birinci bölüm: (Kuruluş ve görevler)

Birinci madde: «İslâm Dininin inançları, ibadet ve ahlâk esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek üzere...» demek suretiyle Diyanet İşleri Başkanlığının kuruluş gayesi ve görevi ilmî tarif esaslarına uygun şekilde tesbit edilmeye çalışılmıştır.

İslâm Dininin mevzuu inanç, ibadet, muamelât ve islâm ahlâkını telkin gibi esasları ihtiva eder. Medeni faaliyetlerin şer'i ahkâma göre tanzimi Anayasamızın lâik devlet telâkkisi muvacehesinde bahis konusu olamayacağı cihetle ve kırk yılı aşan tabûkat ile de islâm dininin muamelâta taallük eden kısmı medeni kanunlarla düzenlenegeldiği gerçeği karşısında Diyanet İşleri Başkanlığına böyle bir vazife vermek modern hukuk anlayışı ve lâik Devlet görüşü ile bağdaşmaz. Bu sebeple Diyanet İşleri Başkanlığı inanç, ibadet ve islâm ahlâkı ile ilgili işleri yürütmek ve yönetmekle görevlendirilmiştir.

Din konusunda toplumu aydınlatmak ve bu aydınlatma işinin bilhassa yapılacağı ibadet yerlerini yönetmek de Başkanlığın asli vazifesi olmak gerekir. Toplumun dinî kurallar kisvesi altında bâtıla ve hürafata yöneltilmesini önlemek; ancak islâm dininin gerçek kurallarını, düzenli bir kuruluşun resmî denetimi ve gözetimi ile, bilimsel yolda yürütmekle mümkündür. Bu görev ise sadece Anayasamızın 154 ncu maddesi ile genel idare içinde yer alan Diyanet İşleri Başkanlığına verilebilir.

Başkanlığın doğrudan Başbakanlığa bağlanması müessesenin özelliğinden gelmektedir. Müslüman Türk halkının mânevi liderliğini temsil eden bir makamın aslında muhtar ve hattâ müstakil bir müessesenin başında bulunması gerekir. Ancak islâm dininin kuruluş prensipleri ve tarihî akışı, bu dine ruhban sınıfına dayanan bir cemaat idaresi karakteri vermemiştir. Bunun içindir ki, lâik devlet görüşü esnasına dayanan Anayasamızda, 154 ncu madde tedvin edilerek dinî faaliyetler Devletin himaye ve siyasetine tevdi edilmiştir.

Bu sebeplerle Başkanlığın Başbakanlığa bağlanması Devletin yürütme organı olan Hükümet ve onun başı olan Başbakanla doğrudan ilişkisini tesbit eder. Aynı zamanda bu görevin bir Devlet Bakanına devredilmesi gibi politik ilişigide önler.

İkinci madde: Bu madde modern organizasyon sistemleri göz önüne alınarak ve Hükümet tasarısından değişik bir usule dayanılarak tedvin edilmiştir.

Osmanlı Devleti idare sistemi geleneğine uygun, klâsik kuruluş esasları terkedilmiş, bunun yerine kısmen Türk Silâhlı Kuvvetlerinde denenmiş ve çok iyi netice alınmış olan bir sisteme yaklaşılmıştır. Buna göre, merkez kuruluşu (Temsil, karar, yürütme, denetim - teftiş - ve hukukî danışma - hukuk müşavirliği -) organlarından meydana gelen beş esas, (Personel ve donatım) organlarından meydana gelen iki yan - destek - kuruluş halinde düzenlenmiştir.

Taşra kuruluşu ise il ve ilçe müftülükleri şeklinde düzenlenmiş olup, kendi aralarında temsil ve idare yetkisi müftülüklere verilmiş, onlar da merkeze bağlanmak suretiyle kuruluşun açılma ve yayılma elâstikiyeti sağlanmıştır. Buna göre kuruluş :

- A) Başkanlık;
1. Diyanet İşleri Başkanı,
2. Diyanet İşleri Başkan yardımcıları,
B) Merkez kuruluşu;
1. Din İşleri Yüksek Kurulu,
2. Din ve Dinî Eğitim ve Öğretim İşleri Dairesi,
3. Teftiş Kurulu,
4. Hukuk müşavirliği,
5. Personel dairesi,
6. Donatım Müdürlüğü;
C) İller Kuruluşu;
1. İl müftülükleri,
2. İlçe müftülükleri şeklinde düzenlenmiştir.

Üçüncü madde: Bu maddede Başkanın, kuruluşun en yüksek temsilcisi sıfatı ile, bütün çalışmaları düzenleyeceği, yürüteceği ve deneteceği esasî öngörülmüştür. İkinci maddede birisinin idari, diğerinin ilmi işlerde Başkana yardımcı olması düşünülerek konan iki Başkan Yardımcısından her hangi birinin Başkana yokluğunda vekâlet etmesi uygun mütalâa edilmemiştir. Bu sebeple Başkana, vazifesinden ayrılırken kendi işlerini görmekte güvенеceği bir kimseyi vekil tâyin etme yetkisi esasî kabul edilmiştir. Başkanın bu ayrımı yapamadığı veya yapmadığı hallerde ise, kuruluş içinde niteliği ve otoritesi bakımından Başkana en yaklaşık değerde olan, Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanının bu görevi alması uygun görülmüştür.

Dördüncü madde: Başkan yardımcılarının, birisi idari diğeri ilmi işlerde Başkana yardımcı olan kişiler olması sebebiyle, görevlerinin Başkan tarafından verilmesi esasî bu maddede kabul edilmiştir.

Beşinci madde : Hükümet tasarısında (İnceleme, araştırma ve danışma kurulu) olarak adlandırılan bu kurul komisyon teklifinin ikinci maddesinde belirtilen esaslara göre Başkanlığın en yüksek karar organı sayılmaktadır. İnceleme, araştırma ve danışma bu kurulun görevleri arasındadır. Ancak kurul yaptığı inceleme ve araştırmalardan aldığı neticeleri ve kendisine danışılan hususları da karara bağlayacak bir niteliktedir. Ayrıca kurulun işleri, adında sayılan konuların hududunu her zaman aşabilir. Bu sebeple görevlerinin sayımından ad alan bir kurul yerine (Din İşleri Yüksek Kurulu) adının verilmesi uygun bulunmuştur.

Kurulun teşkilinde Hükümet tasarısının öngördüğü iki ayrı menseden gelen (Asıl üye ve müşavir üye) ayrımı uygun mütalâa edilmemiştir. Her ilim dalının çok çeşitli branşlara ayrıldığı ve git-tikçe mevcudun da yine branşlara ayrılma istidadı gösterdiği bir ortam içinde, ilmi mütalâası için mahdut sayılır ve devamlı müşavir istihdamı yerine, her konu için yetkili uzmanlardan mütalâa almak ve gerektiğinde müşaverede bulunmak yolunun modern araştırma ve inceleme tekniğiyle uygun olacağı düşünülmüştür. Bu sebeple kurulun on üye ile bir Başkandan teşekkülü öngörülmüştür.

Din İşleri Yüksek Kurulu, Din işleri ile ilgili konularda inceleme ve araştırma yapmak, sorulara cevap vermek, dinî eserler tercüme ve telif etmek veya tercüme ve telif edilen eserleri inceleyip basımına karar vermek, hutbe ve vaızların esaslarını tesbit etmek ve örnek metinler hazırlamak, Başkanlıkla ilgili yönetmelik ve programları hazırlamak, din şûrası toplamak gibi dinî faaliyetlerin bilimsel karakter taşıyan yönlerinde karar vermekle görevlidir.

Bu madde kurulun teşekkülü ile görevlerinin anahatlarını düzenlemiş olup bu esaslar gereğince çalışma usullerinin bir yönetmelikle tesbiti öngörülmüştür.

Altıncı madde : İkinci maddede adı geçen yeni kuruluş esaslarına göre Diyanet İşleri Başkanlığının yürütme organı olan (Din ve Dinî Eğitim ve Öğretim Dairesi) tasarıda mevcudolmadığı cihetle bu madde dairenin kurulma şeklini düzenlemiştir. Buna göre daire kendisine bağlı iki ayrı müdürlükten teşekkül etmektedir.

Yedinci madde : Altıncı madde ile teşkilâtı düzenlenen (Din ve Dinî Eğitim ve Öğretim Müdürlüğü) nün görevlerini belirten bu madde de yeni tedvin edilmiştir.

Din ve Dinî Eğitim ve Öğretim Müdürlüğü adından anlaşılın görevini elde edilecek netice ve varılmak istenen gaye bakımından aşağıdaki yönlerden yapacaktır :

a) Kuruluş mensuplarının eğitimi : Diyanet İşleri Teşkilâtında çalışanların, meslekin gerektirdiği nitelik ve olgunluğa erişmesi için, (İş başında eğitim) esasına göre yetişmesini sağlamak. Bu maksatla kurslar, seminerler açmak ve konferanslar tertip etmek veya mevcud olanlara personelin devamını temin etmek.

b) Kuruluşa eleman yetiştiren okullarla ilgilenmek : (Tevhidi tedrisat kanunu) gereğince Millî Eğitim Bakanlığı Diyanet İşleri Teşkilâtında çalışacak elemanları yetiştiren okulları açmakta ve idare etmektedir. Ancak ileride kuruluşun elemanları olacak kimselerin mesleki eğitimi Başkanlığı yakından ilgilendirir. Bazı Bakanlıkların bu tip okulları Tevhidi Tedrisat Kanununa rağmen kendi bünyelerinde açıp idare ettikleri de bir vakıadır. Bu madde de öngörülen usul ise, Tevhidi Tedrisat Kanununun yürürlükte olan hükümlerini zedelemeyen, idare ve idamesi Millî Eğitim Bakanlığına aid olan mesleki okulların meslek dersleri programlarının tanziminde bir kollabrasyon amacını gütmektedir.

c) Laik Okullardaki Din Dersleri ile ilgilenmek : Lâik Devlet görüşü esasına uygun olarak Millî Eğitim Bakanlığının İlk ve Orta dereceli okullarda din dersi okutması veya okutmaması ile değil, sadece okutulan ders kitapları ve müfredat bakımından - Başkanlığın görev sahasına doğrudan ilişkin olması sebebiyle - ilgili Bakanlıkla işbirliği yapmak.

e) Toplumun Dinî Eğitimi ile ilgilenmek : Toplumun din konusunda aydınlatılması Diyanet İşleri Başkanlığının asil görevleri cümlesinden olduğu cihetle birinci maddede Başkanlığın kuruluş maksatları arasında sayılmıştır.

Toplum eğitimi Millî Eğitim Bakanlığının görev ve yetkilerindedir. Ancak toplumun dinî yönden aydınlatılması büyük çapta ibadethanelerde yapılmakta ve bu aydınlatma geniş mikyasta inanç ve ibadete, kısmen de İslâm ahlâkına inhisar etmektedir. Bir mânâda toplumu din konusunda eğitmek olan bu faaliyetin Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı bir daire tarafından düzenlenmesi zarureti aşikâr olmuştur.

d) ve e) Millî ölkülere bağlılıkla ilgilenmek : Yirminci asrın ikinci yarısında, hızla ilerleyen dünya tekniğine rağmen, karanlık emellerini Müslüman Türk Milleti arasında kurunu vüstaif inanç ayrılıklarını körükliyerek gerçekleştirmek isteyen zararlı cereyanlara karşı, millî birliği ve millî ölkülere bağlılığı din yönünden korumak için gerekli tedbirleri almak da bu müdürlüğün görevleri arasına katılmıştır.

f) Kuran kursları ile ilgilenmek : Toplumun ihtiyacından doğan ve bir realite olarak ortada duran Kuran kursları, her türlü kontrol ve mura kabeden uzak, kendi başıboşluğu içinde gelişmektedir. Bir yönü ile Millî Eğitim Bakanlığını, bir yönü ile de Diyanet İşleri Başkanlığını ilgilendiren bu müesseseye toplumun ihtiyacını karşılayacak - yeterlikte ve nitelikte - bir düzen vermek ve bunun için ilgili bakanlıklarla koordine çalışmalar yapmak bu dairenin görevleri arasına alınmıştır.

Sekizinci madde — İkinci ve altıncı maddedeki kuruluş düzenine göre adlandırılan (Derleme ve Yayım Müdürlüğü) nün görevlerini belirten bu madde tasarının 10 ncu maddesine tekabül etmektedir.

Bu maddede adı geçen ve teknik sebeplerle İstanbul'da kurulması öngörülen mushafı incelemek ile görevli (Uzmanlar Kurulu) İslâm memleketlerinden sadece Türkiye'de mevcud olup bütün İslâm âlemine şâmil hizmetleri sebebiyle, bilhassa kanunda zikredilmesinde fayda mülâhaza olunmuştur.

Dokuzuncu madde — Bu madde tasarının altıncı maddesine tekabül etmektedir. İkinci maddenin sistematığına uygun olarak sırası dokuz numaraya alınmıştır. Tasarıdaki (... Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluşunun bütün işlerini teftiş eder» cümlesi, teftişin başkan adına yapıldığını belirtmek amacı ile «müfettişler kuruluşun bütün işlerini başkan adına teftiş ederler. Hizmeti ve hizmetlileri denetlerler, soruşturma yaparlar». Şeklinde değiştirilmiştir.

Onuncu madde — Tasarının 7 nci maddesine tekabül etmektedir. Aynı mucip sebeplerle ve aynen kabul edilmiştir.

Onbirinci madde — İkinci maddede düzenlenen kuruluş esaslarına göre (Personel Dairesi) olarak adlandırılan bu daire;

1. Özlük İşleri Müdürlüğü,
2. Meslek Teşekkülleri ile İlgilenme ve Moral Hizmetler Müdürlüğü,
3. Evrak ve İdari İşler Müdürlüğü olmak üzere üç müdürlük halinde teşkilâtlandırılmıştır.

Onikinci madde — Tasarının sekizinci maddesine tekabül etmektedir. Ancak tasarıda bir müdürlük olarak öngörülen ve görevleri sayılan bu daire, komisyonca personel dairesine bağlı özlük işleri müdürlüğüne karşı tutulmuştur. Özlük işleri müdürlüğünün görevlerini düzenliyen bu maddeye göre, başkanlığın memur ve hizmetlilerinin bütün özlük işleri bu müdürlükçe yürütülecektir. Başkanlığa görev ve ücret bakımından bağlı olmıyan fahri vâizler ve köylerdeki din hizmetlerinin sicilleri de bu müdürlüğün gözetimi ve denetimi altında il müftülüklerince tutulacaktır.

Onüçüncü madde — Meslek teşekkülleriyle ilgilenme ve moral hizmetleri müdürlüğü bu madde uyarınca meslekî teşekküllerle başkanlık arasında bağ kurmayı, meslek mensuplarının onurunun muhafazasını, hizmette verim artırıcı (moral gücü) nün teminini sağlayacaktır.

Bu madde tasarıda mevcudolmayıp komisyonca tedvin edilmiştir. Dernekler, federasyonlar ve hattâ federasyonlar birliği halinde teşkilâtlanan muhtelif meslek teşekküllerinin başkanlıkla ilgili işleri, belli bir dairece yürütülmediği için, doğrudan ilgisi olmıyan kısımları işgal etmektedir. Bu işlerin başkanlıkta belli bir dairece yürütülmesi zaruretine ayrıca modern iş randımanı tekniğine uygun olarak görevlilerin hususi hayatına, dinlenme ve tatil düzenlerine ilgi göstermek zaruretine kani olan Komisyon bu müdürlüğü ihdas etmiştir.

Ondördüncü Madde — Tasarının onbirinci maddesine tekabül eder. Tasarıda (İdari İşler Müdürlüğü) olarak adlandırılan bu müdürlüğü, görevinin iki ayrı çeşidini kapsamı bakımından, Komisyon (Evrak ve İdari İşler Müdürlüğü) şeklinde değiştirmiş ve maddeyi de bu esasa göre tadil etmiştir.

Onbeşinci Madde — Bu madde (Donatım Müdürlüğü) nün görevlerini düzenlemektedir. Tasarının dokuzuncu maddesinde (Cami hizmetleri ve Levazım Müdürlüğü) adıyla görevleri sayılan müdürlük yerine ve tasarının (çeşitli hükümler) başlığı altındaki beşinci bölümünde (cami ve mescit yapılması) ve (teberrukat eşyası ve bağışlar) başlığı ile düzenlenen (31 ve 33) ncü maddelerinde sayılan işleri de görevlerine katmak suretiyle bu müdürlüğe yeni bir şekil verilmiştir.

Bu daire görevlerinin özelliği itibariyle, klâsik levazım ve kırtasiye işiyle uğraşan bir yer olmaktan çıkarılmıştır. İkinci maddedeki tekniğe uygun olarak başkanlığın esaslı yan kuruluşlarından birisi haline getirilmiştir. Ayrıca tasarıda (31 ve 33) ncü maddelerde yer alan fakat başkanlığın hangi kısmı tarafından yerine getirileceği belli olmıyan işler de bu suretle sorumlusuna havale edilmiştir.

Müdürlüğün görevlerinin ana hatları maddenin (a, b, c, d, e ve f) bendlerinde sayılmış ve işin tatbikata ait teferruatının düzenlenmesi bu maddenin ışığı altında yapılacak tüzük ve yönetmeliğe bırakılmıştır.

Onaltıncı Madde — Tasarının onikinci maddesi aynı mucip sebeplerle onaltıncı madde olarak kabul edilmiştir. Ancak (ilce) yerine (ilçe) yazılmıştır.

Onyedinci Madde — Tasarının 13, ve 14 ncü maddelerine tekabül etmektedir. İl ve ilçe müftülerinin müşterek olan görevlerini tekrar etmemek için bu iki madde bir numara altında birleş-

tirilmiştir. Bu maddeye göre müftüler bölgelerinde başkanlığı temsil ederler. Din hizmetlerini ve din müesseselerini yönetirler. Bu kanunda atama yetkisi kendilerine verilmiş olan görevlilerin siccillerini tutarlar.

Onsekizinci Madde — Tasarının onbeşinci maddesine tekabül eder. Maddeye ayrıca tasarıda olmıyan iki fıkra eklenmiştir.

(Sosyal hizmetlerin ifası için yapılan toplantılarda ve lüzum görüldüğünde yetkililerin müsaadesi ile vaiz ederler.)

(Vâizler mıntakaları dışında buldukları takdirde mahallin müftüsünün müsaadesi ile halkı tenvir edebilirler.) şeklinde olan bu iki fıkra tasarının (29, 30) nü maddelerinde Komisyon teklifinin (33 ve 34) nü maddelerinde belirtilen özel surette yetki verilmiş veya özel surette görevlendirilmiş olanlar dışında, esasen Diyanet İşleri Başkanlığının görevli vâizi durumunda olan kimselerin, bu görevlerini o kanunun tâyin ettiği yerlerden başka yerlerde de, bâzı şartlarla, yapabileceklerini göstermektedir.

Ondokuzuncu Madde — Tasarının onaltıncı maddesine tekabül eder. (İmam hatiplerin görevleri) başlığı ile düzenlenen tasarı maddesi Komisyonca değiştirilmiş (Cami görevlileri) şeklinde tedvin edilmiştir. İl, ilçe ve köylerdeki cami hizmetlileri sadece imam - hatiplerden ibaret değildir. Müezzin, kayyım ve saire gibi diğer hizmetliler de vardır. Tasarı sadece imam - hatiplerin görevlerinin bir yönetmelikle düzenleneceğini kabul etmektedir. Tasarının başka maddelerinde de diğer cami hizmetlilerinin görev ve yetkilerine ilişkin bir hüküm yoktur. Bu sebeple madde yeni şekliyle bütün cami hizmetlilerinin görevlerini kapsıyan bir yönetmeliği öngörmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

Özlük işleri

Yirminci madde — Komisyon teklifinin yirmibirinci maddesi (b) bendinde Din İşleri Yüksek Kurulu üyelerini özel bir atama usulüne tabi tutmuştur. Bu usule göre üyeliğe atanacakların önce aday olarak tesbiti gerekmektedir. Bu sebeple adayları tesbit edecek müessesenin teşekkül tarzı ile görev ve yetkisini, seçilme ve seçme usullerini, toplanma şart ve zamanını tesbit üzere bu madde tedvin edilmiştir. Kanun yapma tekniğine uygun olması düşüncesiyle de, atanmadan önce yapılacak bir işlemi düzenleyen bu madde daha öne alınmıştır.

Kurulun teşekkülünde bilhassa, atanacak kimsenin niteliği ve görevlenecek hizmetin özelliği göz önüne alınmıştır. Bu sebeple atanan üye ile birlikte çalışacak diğer üyelerin, Merkez Kuruluşundan iki daire başkanının, Millî Eğitim Bakanlığı Din Eğitimi Umum Müdürünün, dinî ilimlerde kariyer sahibi öğretim üyelerinin ve nihayet teşkilâtın, seçkin ve seçilmiş, bir kısım din görevlisinin katıldığı bir kurul olarak tesbit edilmiştir.

Yirmibirinci madde — Hükümet tasarısının onyedinci maddesine tekabül eden madde atanmalar da izlenecek usulü göstermekte ve atamaya yetkili mercileri belirtmektedir. Bu maddenin tedvininde tasarının ana görüşüne sadık kalınmakla beraber bâzı teknik hususlarda ve özellikle (b) bendinin tanziminde ayrı görüşlerden hareket edilmiştir. Buna göre :

a) Diyanet İşleri Başkanı, Başbakanın teklifi ile, Cumhurbaşkanının imza edeceği, Bakanlar Kurulu kararı ile atanacaktır. Tasarıdaki (veya yetkili Devlet Bakanının teklifi ile) ibaresi Komisyon teklifinin birinci maddesi gerekçesinde belirtilen sebeplerle Diyanet İşleri Başkanlığının doğrudan Başbakana bağlı olması muvacehesinde maddeden çıkarılmıştır.

b) Din İşleri Yüksek Kurulu üyeleri aday tesbit kurulunun gizli oy ve salt çoğunlukla açık yerin iki katı olarak seçecekleri adaylar arasından, Diyanet İşleri Başkanının teklifi, Başbakanın inhası üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile atanacaklardır.

Bu bendde tasarının getirdiği görüş ile karma Komisyon görüşü ayrı istikamette gelişmektedir. Bu ayrılık ise, tasarının (Araştırma İnceleme ve Danışma Kurulu) diye adlandırdığı ve beşinci

maddede görevlerini saydığı kurul ile, Komisyonun (Din İşleri Yüksek Kurulu) olarak adlandırdığı ve teklifin beşinci maddesinde görevlerini sıraladığı kurul arasında; görev alanının şümulü, göreceği işin çeşidi, yetkilerinin derecesi ve kurula tanınan niteliğin farklılığı sebebine dayanmaktadır.

Karma Komisyon teklifinin beşinci maddesinde (Din İşleri Yüksek Kurulu) nun Diyanet İşleri Başkanlığının en yüksek karar organı olduğu kabul edilmiş, bu kurula en seçkin din adamlarının atanabilmesi de ancak yirminci maddede belirtilen nitelikte bir organın tesbit edeceği adaylarla sağlanacağı mümkün görülmüştür.

e) Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı, Kurul üyelerinin kendi aralarından seçip Başbakanın tasdiki ile atanması tamamlanacak bir zat olacaktır. Bu prosedür, yüksek vasıfta din adamlarının kendilerine başkanlık edecek kimsenin niteliklerini daha iyi bileceği kanaatiyle tercih edilmiştir.

ç) Diyanet İşleri Başkan yardımcıları ile, niteliklerinde ve görevlerinde Karma Komisyonun bazı özellikler öngördüğü, (Din ve Dinî Eğitim ve Öğretim İşleri Dairesi Başkanı), Teftiş Kurulu Başkanı, Donatım Müdürü gibi merkez kuruluşu bölüm başkanlarının ve Hukuk Müşaviri, müfettişler ve il müftülerinin ortak kararname ile atanacakları esas kabul edilmiştir. Bu prosedür eşit seviyedeki Devlet memurlarının tabii olduğu usul olması sebebiyle tercih edilmiştir.

d) Merkez kuruluşu müdürleri ile diğer memur ve hizmetlileri müfettiş yardımcıları, ilçe müftüleri ve vâizler Personel Dairesi Başkanının inhası üzerine Diyanet İşleri Başkanlığına atanacaklardır. Personel Dairesi, kuruluşundaki özellik bakımından, klâsik Özlük İşleri Müdürlüğü niteliğinden farklı olması sebebiyle bazı hizmetlilerin inhasında görevli kılınmıştır. Onun inhasına bağlanan kişilerin Diyanet İşleri Başkanı tarafından atanması ise idare hukuku anlayışının tabii sonucu olmak gerekir.

e) ve f) Kadrolu imam - hatipler, ilgili müftünün inhası ile Başkanlıkça atanacaktır. Bu bend tasarının onyedinci maddesinin (d) bendine tekabül eder. Ancak, tasarı (İl, ilçe ve belediye teşkilâtı bulunan yerlerin imam - hatipleri) demekle köylere kadrolu imam - hatip vermeyi öngörmemektedir. Karma Komisyon teklifinin 29 ncu maddesinde köylere de kadrolu imam - hatip verilebileceği kabul edildiği cihetle tasarının (d) bendi iki ayrı bend haline getirilmiş ve bu yeni görüşe uygun olarak tedvin edilmiştir.

g) Tasarının onyedinci maddesinin (e) bendine tekabül eden bu bendde vali ve kaymakamlar yerine atama yetkisi Diyanet İşleri Başkanına verilmekle kuruluşun kendi personeli üzerinde tasarruf hakkına riayet olunmuştur.

Yirmiikinci madde — Hükümet tasarısının onsekizinci maddesine tekabül eden bu maddenin tedvininde kuruluşun yeni hürriyetine vücut verecek bazı anagörüşlerden hareket edilmiştir. Bu sebeple, (İtikadı, ibadeti, tavır ve hareketinin islâm törelerine uygunluğu çevresince bilinir olduğu) şeklinde formüle edilen ortak nitelik, Başkandan kayyımaya kadar her din hizmetlisinde, aranma esası kabul edilmiştir. Bundan başka; a) Başkan ile Din İşleri Yüksek Kurulu üyeleri ve Başkanı, ilmi işlerde Başkanın yardımcı olacak Başkan yardımcısı ile kuruluşun en yetkili yürütme dairesinin başında bulunan Din ve Dinî eğitim ve Öğretim Dairesi Başkanında şu nitelikler aranmıştır :

1. Öğrenim Derecesi; din eğitimi veren yüksek dereceli okul ve fakülteler (Yüksek İslâm Enstitüsü, İlahiyat Fakültesi gibi yurt içi veya muadeleti ilgililerce tanınmış yurt dışı İslâm dininin yüksek öğrenimini veren okul veya fakülteler) den en az birini bitirmiş olmak.

2. Meslekte tecrübe; her yüksek dereceli din öğrenimi yapan kimsenin dinî faaliyetleri yönetecek teşkilâtın en yüksek kademeleri sayılan yerlere hemen otururvermesini müessesenin özelliği ile telif etmek mümkün olmamıştır; her biri ayrı ayrı tecrübe, ihtisas ve tatbikat alışkanlığı istiyen bu makamlara gelecek kimselerin muayyen müddet meselesinin tatbikatına inisiye olmaları zarureti kabul edilmiştir. Bu maksatla da din işleri görevlileri olarak on yıl veya bir nevi

meslek tatbikatı sayılması gereken dinî - meslekî kariyerde on yıl yahut da din eğitimi veren okullarda meslekî öğretim görevlisi olarak onbeş yıl çalışması asgari esas olarak kabul edilmiştir.

3. Dil bilgisi; İslâm dinine ait işleri yüksek kademedeki yönetecek kimselerin Arapça bilmemesi, mühendisin hesap bilmemesi kadar abes telâkki edileceği her türlü izahtan varestedir. Ayrıca yaşayan bir Batı dilini bilmenin tercih sebebi olması da makamı işgal edecek şahsın muasır uygarlıkla esastan alâkasını tesbit bakımından bir kıstas olarak zikredilmiştir.

b) Teftiş Kurulu başkan ve üyelerinin, müfettiş yardımcılarının, personel dairesi başkanının din öğrenimi veren bir yüksek okul veya fakülteyi bitirmiş olması aranmaktadır. Devlet dairelerinde bu kademedeki hizmetlere yüksek öğrenimli kimselerin tâyini umumi bir prensip olarak uygulanmaktadır. Diyanet İşleri Başkanlığı teşkilâtının özelliğine binaen bu yüksek dereceli öğrenimin dinî öğrenim olması esasî zamimeten kabul edilmiştir.

c) Hukuk müşaviri için hukuk tahsili öngörülmüştür.

ç) Merkez kuruluşunun müdürlerinde yüksek öğrenim aranmaktadır.

d) Müftülük ve vâizlik din işleri meslekinin teknik seviyede icra yerleridir. Bu yerlerde görev alanların meslekî bilgilerinin en müspet ölçüsü tahsil derecesi olmak gerekir. Din adamlarının icraatında arzu edilen olgunluğu temin amacı ile, yüksek dereceli din tahsili müftüler ve vâizler için kabul edilmiştir. Ancak dinî - meslekî eğitim müesseselerinin henüz istenen sayıda eleman yetiştirme imkânsızlığı da göz önüne alınarak, zaruret halinde orta dereceli dinî eğitim yapanların da aynı göreve atanabileceğine cevaz verilmiştir.

e) Kadrolu imam - hatipler için imam - hatip okulu ikinci devresini bitirmiş olmak esasî kabul edilmiştir. Bu yerler içinde gerekli tahsil seviyesinde talip bulunmadığı halde daha aşağı derecede tahsillilerin atanabilmesi zarureten kabul edilmiştir.

f) Bu bend ile köy imam - hatipleri içinde ilkokulu bitirmiş olmak ve dinî bilgisini ispat edecek bir kurs belgesine sahip bulunmak niteliği asgari şart olarak tesbit edilmiştir.

Ve nihayet kanunda, kodifikasyon tekniği icabı, belirtilemeyen atanma, yükselme, seçme ve sınav usulleri için bir yönetmelik yapılması öngörülmüştür.

Yirmiüçüncü madde — Tasarının ondokuzuncu maddesine tekabül eder. Madde, espirisi bakımından tasarıdaki mucip sebep ile Karma Komisyon görüşü yekdiğerine tekabül etmektedir. Ancak metinde geçen bâzı unvanlar önceki maddelerle değiştirildiği ve bâzı atanmalar da gene önceki maddelerde tasarıdan farklı mütalâa edildiği cihetle, tasarının ondokuzuncu maddesi bu yönden tadil ile yirmiüçüncü madde haline ifrağ edilmiştir.

Yirmidördüncü ve yirmibeşinci madde — Tasarının yirminci maddesine tekabül etmektedir.

Tasarıda derpiş edilen 788 sayılı Kanunun disiplin cezalarına ait hükümleri, her şeyden evvel Devlet memuru niteliğini taşıyan Diyanet İşleri Başkanlığı personeline de uygulanacaktır. Ancak görülen hizmetin özelliğinden doğan ve fakat 788 sayılı Kanunun ilgili maddeleri şumulüne girmiyen hususların bir yönetmelikle belirtilmesi öngörülmüştür.

Ayrıca; her ne kadar Devlet hizmetlilerine siyasetle uğraşmak yasaklanmışsa da, Anayasanın 19 nu maddesinin son fıkrasında bilhassa belirtilen hususların ışığı altında, din işlerinde görev alanların meslekî icraatında siyasetle ilgilerinin tam kesilmesini açıkça belirtmek zarureti hâsıl olmuştur. Tasarının yirminci maddesinin (1 ve 2) fıkraları muğlak ve çelişik ifadeyle bu ihtiyaca cevap vermemektedir. Bu sebeple yirmibeşinci madde yeniden tedvin edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Mali hükümler

Yirmialtıncı madde — Tasarının yirmibirinci maddesi yirmialtıncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Yirmiyedinci madde — Tasarının yirmiikinci maddesine tekabül eder. Tasarıdaki (veya ilgili Devlet Bakanı) deyimi birinci maddede baki değişiklik sebebiyle metinden çıkarılmıştır.

Yirmisekizinci madde — Tasarının yirmiüçüncü maddesine tekabül eder.

Tasarıda ileri sürülen ödenekler, kuruluşun bâzı kademelerine verilen yeni nitelik ve özellik sebebiyle Karma Komisyonea az görülmüştür. Bu sebeple, Diyanet İşleri Başkanına 1 000 lira, din işleri yüksek kurulu başkan ve üyelerine 600 lira, il müftülerine 250 lira, ilçe müftülerine 150 lira olarak made tashiha tedvin edilmiştir.

Tasarının yirmidördüncü maddesi — Beşinci maddede dermeyan edilen sebeplerle müşavir üyelilerin kaldırılmış olması muvacehesinde bir lüzum ifade etmiyeceğinden - metinden çıkarılmıştır.

Yirmidokuzuncu madde — Tasarının yirmibeşinci maddesine tekabül eder. Hükümet görüşünde köy imam - hatiplerine 75 lira tazminat verilmesi, bunların köyden temin edecekleri gayri muayyen ve gayriresmî gelirin alınmasına mâni olunmayacağı derpiş edilmektedir. Her ne kadar bu kimselerin sadakadan kurtarılacağı maddenin muzıp sebebinde zikredilmekte ise de, madde metni sadakayı âdeta kanuni hale getirmektedir. Bu sebeple Komisyon maddeyi tadil etmiştir. Karma Komisyon gerekli niteliği haiz olan köy imam - hatiplerinin bâzı ölçü ve esaslara göre kadroya alınmasını öngörmüştür. Bu ölçü ise; nüfusu çok olan köyleri ön plâna almak ve görevlinin başarı derecesine bakmak suretiyle, bütçe imkânlarını ve sair hususları Bakanlar Kurulunun tesbit etmesi esasına dayanmaktadır. Bu maddenin gayesi din işlerinde görevli her şahsın zaman içinde resmî sıfat ve salâhiyet iktisabetmesini temindir.

Otuzuncu madde — Tasarının yirmialtıncı maddesi otuzuncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Otuzbirinci madde — Tasarının yirmiyedinci maddesindeki (veya yetkili Devlet Bakanı) deyi mi - birinci madde esbabı mucibesine binaen - metinden çıkarılmıştır. Bu değişiklikle otuzbirinci madde olarak kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli hükümler

Otuzikinci madde — Tasarının yirmisekizinci maddesi otuziki madde numarasıyla aynen kabul edilmiştir.

Otuzüçüncü madde — Tasarının yirmidokuzuncu maddesindeki (İnceleme Araştırma ve Danışma Kurulu) deyi mi ikinci maddedeki değişiklik sebebiyle (Din İşleri Yüksek Kurulu) şeklinde değiştirilerek madde tashiha kabul edilmiştir.

Otuzdördüncü madde: İkinci maddede bâzı unvanların değiştirilmiş olması ve madde numaralarının da değişik olması sebebiyle: Tasarının Otuzuncu maddesindeki (İnceleme Araştırma ve Danışma Kurulu) deyi mi (Din İşleri Yüksek Kurulu) şeklinde ve (Yirmidokuzuncu madde) de (Otuzüçüncü madde) şeklinde değiştirilerek tashiha tedvin edilmiştir.

Otuzbeşinci Madde — Tasarının otuzbirinci maddesi, Karma Komisyonea yeniden tedvin edilen onbeşinci maddede bu husus hükme bağlanmış olduğu için, metinden çıkarılmıştır.

Ancak bunun yerine otuzbeşinci madde olarak getirilen hükümle özel ve tüzel kişiler tarafından yaptırılan ibadethanelerdeki özel görevli din hizmetlilerinin resmî göreve alınabileceği öngörülmüştür.

Otuzaltıncı madde — Tasarının otuzikinci maddesine tekabül etmektedir. Karma Komisyon da maddede geçen hususu tasarı gibi mütalâa etmiştir. Yalnız maddede kanun numarası sık tekrar edildiği cihetle, ifade sadeleştirilmek suretiyle madde yeniden yazılmıştır.

Aranan nitelikte imam - hatip bulunmadığı hallerde vekil imam - hatip tayı mi ve bunlara verilecek ücretlerin usulü bu madde ile tesbit edilmiştir.

Tasarının otuzüçüncü maddesinde derpiş edilen hususlar Karma Komisyonun yeniden tedvin ettiği onbeşinci maddeye ithal edilmiş olmakla bu madde çıkarılmıştır.

Otuzyedinci madde — Mülhak Vakıflara bağlı cami görevlilerinde de - vakfın şartından gayri - bu kanun hükümlerinin belirttiği niteliklerin aranacağına dair tasarının otuzdördüncü maddesi otuzyedi madde numarası ile aynen kabul edilmiştir.

Otuzsekizinci madde — Tasarının otuzbeşinci maddesi bu madde de aynen kabul edilmiştir.

Otuzdokuzuncu madde ve kırkinci madde — Aylıklı kadrolarla ücretli cami hizmetlilerinin hukuki durumlarını tesbit eden bu maddeler tasarının otuzaltı ve otuzyedinci maddelerine tekabül etmektedir. Değişen ve yeniden tedvin edilen madde'ler sebebiyle madde numarası otuzdokuz ve kırk olmuştur. (1 sayılı cetvel aynen kabul edilmiş, 2 sayılı cetvel değişiklik yapılarak yeniden ilâve edilmiştir.)

Kırkbirinci madde — Tasarının otuzsekizinci maddesi madde numaralarında bâzı değişiklik sebebiyle kırkbirinci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Geçici hükümler

Geçici birinci madde — Tasarının geçici birinci maddesindeki hususlar komisyonca da kabule şayan görülmüştür. Ancak, (İstanbul Cuma ve kürsü vâizleri) hakkındaki uygulama yerinde görülmediği için bu deyim maddeden çıkarılmıştır.

Geçici ikinci madde — Kaynağı kalmamış olan, mevcut (Dersiâm) lar hakkında düzenlenecek usulü gösteren tasarının geçici ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Geçici üçüncü madde — Hükümet tasarısının geçici üçüncü maddesine tekabül eden bu madde bâzı değişiklikler getirmiştir. Şöyle ki :

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte;

a) Orta ve daha yüksek dereceli okulları bitirenlerle, ilkokul mezunu olup da meslekî tekâmül kurslarını başarmış olanlar ilk defa memuriyete giriş haklarıyla kadroya alınacaklardır. Ancak, bunların ücrette geçen hizmetleri varsa o da, üç yılı bir terfi süresi sayılmak suretiyle, intibaklarına esas alınacaktır. Ve fakat ücretli hizmet süreleri ne olursa olsun üç dereceden fazla terfi edemeyeceklerdir.

b) Bu maddenin b, c, ç bendlerinde ilkokul mezunu olup da kurs görmeyenlerle, ilk tahsili olmyanların intibakları düzenlenmiştir. Maddenin bu şekilde tanzimi, tasarıda nazara alınmayan bâzı durumların hakkaniyet esaslarına uygun şekilde formüle edilmesi amacı ile öngörülmüştür.

Geçici dördüncü madde — Din hizmetlilerini ileri tahsile teşvik gayesi taşıyan bu maddede de tasarının getirdiği 500 liralık ikramiye, günün ekonomik şartları muvacehesinde yetersiz bulunarak, 1 000 liraya çıkarılmak suretiyle değiştirilmiştir.

Bu ikramiyeden müezzinlerin de faydalanması temin edilmiştir. Ayrıca (Lise diploması) şeklinde dar bir sahaya inhisar eden okul şartı da (Lise, öğretmen okulu ve lise dengi din eğitimi yapan öğrenim müesseselerinden) de denmek suretiyle genişletilmiştir.

Geçici beşinci madde — Tasarının geçici beşinci maddesine tekabül eder. Aynı prensip komisyonca da kabul edilmiş olmakla beraber tasarıdaki (kurulu) deyimi (kurulmuş olan) şeklinde ve (yirmiyedinci maddesi) de (otuzbirinci maddesi) şeklinde düzeltilerek madde tashihan kabul edilmiştir.

Tasarının altıncı ve yedinci geçici maddeleri kanunun tümünde yapılan muhtelif değişiklikler sebebiyle lüzum ifade etmez hale geldiği cihetle metinden çıkarılmıştır.

Geçici altıncı madde — Komisyon teklifinin yirmibirinci maddesinin ilk uygulanma şeklini düzenliyen bu madde yeniden tedvin edilmiştir. Yirmibirinci madde uyarınca ilk aday tesbiti zamanı ile ilk (aday tesbit kurulu) nun durumunu düzenlemektedir.

ALTINCI BÖLÜM

Yürürlük ve yürütme hükümleri

Kırkikinci madde — Bu kanunun yayımını takibeden ayın onbeşinde yürürlüğe gireceğini belirtmektedir. Tasarıda adı geçen (üç) ve (dört) sayılı cetveller yeni tertibe göre kaldırıldığı cihetle, buna ilişkin fıkralar da madde metninden çıkarılmıştır.

Kırküçüncü madde — Bu kanunun Bakanlar Kurulunca yürütüleceğini bildiren tasarının kırkinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmek üzere Genel Kurulun tasviplerine arz olunur.

Başkan Erzurum <i>T. Telli</i>	Sözcü Niğde <i>M. Altınsoy</i>	Kâtip Trabzon Söz hakkım mahfuzdur. <i>A. R. Uzuner</i>	Adana <i>H. Aksay</i>
Erzurum <i>G. Karaca</i>	Gaziantep S. Ünlü İmzada bulunamadı.	Rize <i>C. Yalçın</i>	Sakarya Söz hakkım mahfuzdur. <i>Y. Ulusoy</i>
Sakarya B. Akdağ İmzada bulunamadı.	Sivas R. Günay İmzada bulunamadı.	Urfa <i>K. Eroğan</i>	Bolu <i>K. İnal</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri hakkında Kanun

BİRİNCİ BÖLÜM

Kuruluş ve görevler

Görev :

MADDE 1. — İslâm Dininin itikat ve ibadetleri ile ilgili işleri Anayasa düzeni içinde yürütmek ve yönetmek üzere Başbakanlığa bağlı bir «Diyanet İşleri Başkanlığı» kurulmuştur.

Başbakan bu kuruluşun yönetimi ile ilgili yetki ve görevlerini bir Devlet Bakanına devredebilir.

Kuruluş :

MADDE 2. — Diyanet İşleri Başkanlığı, bir başkanın yönetimi altında bir başkan yardımcısı ile aşağıdaki birimlerden kurulur.

A) Merkez kuruluşu :

1. İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu,
2. Teftiş Kurulu,
3. Hukuk Müşavirliği,
4. Özlük İşleri Müdürlüğü,
5. Cami İşleri ve Levazım Müdürlüğü,
6. Derleme ve Yayın Müdürlüğü,
7. İdari İşler Müdürlüğü.

B) İller kuruluşu :

1. İl müftülükleri,
2. İlçe müftülükleri.

A) Merkez kuruluşu

Başkan :

MADDE 3. — Diyanet İşleri Başkanı, kuruluşun idari ve ilmi çalışmalarını bu kanunda belirtilen esaslar çerçevesinde düzenlemek, yürütmek, ve denetlemekle görevlidir.

Başkanın bulunmadığı hallerde, kendisine İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu Başkanı vekillik eder.

Başkan Yardımcısı :

MADDE 4. — Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı, Başkan tarafından verilen görevleri düzenler ve yürütür.

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve görevleri hakkında kanun tasarısı

BİRİNCİ BÖLÜM

Kuruluş ve Görevleri

Görev :

MADDE 1. — İslâm Dininin inançları, ibadet ve ahlak esasları ile ilgili işleri yürütmek, din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmek üzere; Başbakanlığa bağlı Diyanet İşleri Başkanlığı kurulmuştur.

Kuruluş :

MADDE 2. — Diyanet İşleri Başkanlığı bir Başkanın yönetimi altında, iki Başkan yardımcısı ile aşağıdaki birimlerden kurulur.

A.) Merkez Kuruluşu :

1. — Din İşleri Yüksek Kurulu
2. — Din ve Dini Eğitim ve Öğretim İşleri Dairesi

3. — Teftiş Kurulu

4. — Hukuk Müşavirliği

5. — Personel Dairesi

6. — Donatım Müdürlüğü

B.) İller Kuruluşları :

1. — İl Müftülükleri
2. — İlçe Müftülükleri

A) Merkez Kuruluşu

Başkan :

MADDE 3. — Diyanet İşleri Başkanı, kuruluşun bütün çalışmalarını düzenlemek, yürütmek ve denetlemekle görevlidir.

Başkanın bulunmadığı hallerde Başkanın göstereceği kimse, Başkanın göstermediği hallerde Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı, Diyanet İşleri Başkanına vekillik eder.

Başkan yardımcıları :

MADDE 4. — Diyanet İşleri Başkan yardımcıları, Başkan tarafından verilen görevleri düzenler ve yürütür.

Hükümetin teklifi

İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu :

MADDE 5. — İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu bir başkan ile dokuz üye ve beş müşavir üyeden kurulu olup, görevleri aşağıda gösterilmiştir.

- a) Din işleri ile ilgili konularda ilmi inceleme ve araştırmalar yapmak,
- b) Dinî eserlerin telif, tercüme ve inceleme işlerini yapmak ve Başkanlıktan yayınlanması veya tetkiki istenilen eserler hakkında mütalâasını bildirmek,
- c) Din ile ilgili soruların cevaplarını hazırlamak,
- ç) Hutbe ve vaızların esaslarını tesbit etmek ve örnek metinler hazırlamak,
- d) Yurt içinde ve dışındaki din ile ilgili yayınları izlemek,
- e) Kuruluş mensuplarının meslekî bilgilerini geliştirmek amacı ile Başkanlıkça düzenlenecek kursların programlarını tâyin etmek ve bu yolda yapılacak çalışmaların sonuçları ile ilgilenmek,
- f) Başkanlıkça havale edilen hususları tetkik etmek ve bunlar hakkındaki düşüncelerini bildirmek,

Kurulun çalışmalarını Kurul Başkanı yönetir.

Diyanet İşleri Başkanı, Kurulun çalışmalarına katıldığı hallerde Kurula Başkanlık eder.

İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulunun çalışma usul ve esasları, toplantı ve karar yeter sayıları yönetmelikte belirtilir.

Geçici Komisyonun değiştirisi

Din İşleri Yüksek Kurulu :

MADDE 5. — Din İşleri Yüksek Kurulu, Diyanet İşleri Başkanlığının en yüksek karar organı olup, bir başkan ile on üyeden teşekkül eder.

Kurulun görevleri şunlardır :

- a) Din İşleri ile ilgili konularda ilmi incelemeler ve araştırmalar yapmak,
- b) Dinî eserler telif ve tercüme etmek, Başkanlıkça yayınlanması istenen telif ve tercüme eserlerin yayımına karar vermek, Tetkiki istenen eserler hakkında mütelâa bildirmek,
- c) Din ile ilgili soruların cevaplarını hazırlamak,
- ç) Hutbe ve vaızların esaslarını tesbit etmek ve örnek metinler hazırlamak,
- d) Yurt içindeki ve yurt dışındaki din ile ilgili yayınları izlemek ve gereğine karar vermek,

e) Başkanlık tekilâtının çalışmaları için lüzumlu tüzük, yönetmelik ve programlar gibi metinleri hazırlamak; ilgili daireslerce hazırlanmış olanları kabul etmek,

f) Başkanlıkça havale edilen hususları tetkik etmek ve bunlar hakkında düşüncelerini bildirmek,

g) Din hususunda toplumu aydınlatmak amacı ile ilgili çalışmaların programlarını tesbit etmek,

ğ) Din Şûrasının toplanmasına karar vermek ve Şûraya sunulacak raporlarla, Başkanlık görüşünü hazırlamak,

Kurulun çalışmalarını Kurul Başkanı yürütür.

Diyanet İşleri Başkanı Kurulun çalışmalarına katıldığı hallerde kurula başkanlık eder.

Din İşleri Yüksek Kurulunun çalışma usul ve esasları, toplantı ve karar yetersayıları bir yönetmelik ile tesbit edilir.

Din ve Dinî Eğitim ve Öğretim İşleri Dairesi :

MADDE 6. — Din ve Dinî Eğitim ve Öğretim İşleri Dairesi bir başkanın yönetimi altında aşağıdaki müdürlüklerden kurulur.

- a) Dinî Eğitim ve Öğretim Müdürlüğü,
- b) Derleme ve Yayın Müdürlüğü.

Dinî Eğitim ve Öğretim Müdürlüğünün görevleri :

MADDE 7. — Dinî Eğitim ve Öğretim Müdürlüğünün görevleri şunlardır :

- a) Kuruluş mensuplarının eğitiminde;
  1. Kuruluşun çeşitli kademelerine yetkili elemanlar temin etmek amacı ile, yurt içindeki ve yurt dışındaki her dereceli okullara burs tahsis etmek ve bursiyerlerle ilgili işleri yürütmek.
  2. Kuruluş personelinin meslekî bilgilerini geliştirmek, görgülerini artırmak amacı ile lüzumlu kurs, seminer ve konferanslar hazırlamak ve bunların çalışmalarını yürütmek.
  3. Yurt içinde ve yurt dışında açılan dinî ve meslekî kurs, seminer, konferans ve kongrelere kuruluş personelinden lüzum görülenlerin devamını sağlamak ve yürütmek.
- b) Kuruluşa eleman yetiştiren her dereceli meslek okullarının eğitim programlarının hazırlanmasında ilgililerle işbirliği yapmak.
- c) Okullardaki din dersleri müfredat ve kitaplarının hazırlanmasında ilgililerle işbirliği yapmak,
- ç) İbadethanelerin içinde ve dışında, toplumu din konusunda aydınlatmak için gerekli işleri yapmak; bu maksatla kurs, seminer, konferanslar yönetmek, bu gaye için her türlü modern ve teknik araç ve imkânlardan faydalanmak,
- d) Müslüman vatandaşların millî ülkelere bağlılıklarını koruyucu, inanç ve inanç ayrılıklarının istismarını önleyici tedbirlerin alınmasını sağlamak.
- e) Yurt içinde ve yurt dışında din ile ilgili yayınları izlemek, dine karşı yayınlarla bilimsel mücadeleyi yürütmek.
- f) Kuran kurslarının yönetim, eğitim ve öğretim işlerini ilgili bakanlıkla işbirliği yaparak yürütmek.

Derleme ve Yayın Müdürlüğü :

MADDE 8. — Derleme ve Yayın Müdürlüğünün görevleri şunlardır :

Hükümetin teklifi

Teftiş Kurulu :

MADDE 6. — Teftiş Kurulu, müfettiş sıfat ve yetkilerini taşıyan bir başkanın yönetimi altında müfettiş ve müfettiş yardımcılardan kurulmuştur. Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluşunun bütün işlerini teftiş eder, denetler ve soruşturma yapar.

Müfettişlerin nitelikleri, yetki ve çalışma usulleri bir tüzükle düzenlenir.

Hukuk Müşavirliği :

MADDE 7. — Hukuk müşavirliğinin görevleri aşağıda gösterilmiştir :

a) Başkanlığı ilgilendiren sözleşme ve anlaşma tasarılarını incelemek,

b) Başkanlık kuruluşu ile gerçek ve tüzel kişiler arasındaki her türlü anlaşmazlıkları inceleyerek mütalâa bildirmek,

c) Memurların vazifelerinden doğan kanuni soruşturmalara ilişkin işleri yapmak,

ç) Başkanlıkça açılan veya Başkanlığın muhatabolduğu idari ve adli dâvalar için gerekli bilgileri hazırlamak ve Hazineyi ilgilendirmiyen dâvalarda Başkanlığı temsil etmek,

d) Başkanlıkça verilen diğer hukukî işler hakkında düşüncelerini bildirmek,

Geçici Komisyonun değiştirisi

a) Başkanlığın her çeşit yayım işlerini yürütmek,

b) Belge arşivinin kuruluş ve yönetimini sağlamak,

c) Merkezde ve kuruluşun diğer dallarında kütüphaneler kurmak, kurulmuşları yönetmek; din ile ilgili yayımları derlemek ve gereğinde bu konularda Millî Eğitim Bakanlığı kütüphaneler Genel Müdürlüğü ile işbirliği yapmak,

ç) İstanbul'daki uzmanlar kurulu vasıtasıyla mushafların doğru basılmasını sağlamak,

Teftiş Kurulu :

MADDE 9. — Teftiş Kurulu, müfettiş sıfat ve niteliklerini taşıyan bir başkanın yönetimi altında müfettiş ve müfettiş yardımcılardan kurulmuştur. Müfettişler, kuruluşun bütün işlerini Başkan adına teftiş ederler, hizmeti ve hizmetlileri denetlerler, soruşturma yaparlar.

Teftiş Kurulunun yetki ve çalışma usulleri bir tüzükle düzenlenir.

Hukuk Müşavirliği :

MADDE 10. — Tasarının 7 nci maddesi onuncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Personel Dairesi :

MADDE 11. — Personel Dairesi, bir başkanın yönetiminde aşağıdaki müdürlüklerden kurulmuştur :

1. Özlük İşleri Müdürlüğü,

Hükümetin teklifi

Özlük İşleri Müdürlüğü :

MADDE 8. — Özlük İşleri Müdürlüğü, Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluşu memur ve hizmetlilerinin özlük işlerini yürütür.

Cami hizmetleri ve Levazım İşleri Müdürlüğü:

MADDE 9. — Cami Hizmetleri ve Levazım İşleri Müdürlüğü,

a) Cami ve mescitler ile buralardaki eşya ve demirbaşların bakımı ve korunması ile ilgili her türlü işleri düzenlemek,

b) Başkanlık kuruluşlarının demirbaş, kırtasiye, basılı kâğıt, büro ve idari hizmetler levazımı ile sair ihtiyaçlarını karşılamak,

c) Ayniyat hesaplarını tutmak ve ayniyat Kesinhesaplarını düzenlemek, ile görevlidir.

Derleme ve Yayın Müdürlüğü :

MADDE 10. — Derleme ve Yayın Müdürlüğü, Başkanlığın her çeşit yayın işlerini yürütmek, din işleri ile ilgili yayınları derlemek, belge arşivinin kuruluş ve yönetimini ve basılacak mushafların doğru basılmasını sağlamakla görevlidir.

İdari İşler Müdürlüğü :

MADDE 11. — İdari İşler Müdürlüğü, Başkanlığın genel evrak işlerini düzenlemek ve iz-

Geçici Komisyonun değiştirisi

2. Meslek Teşekkülleri ile İlgilenme ve Moral Hizmetler Müdürlüğü,

3. Evrak ve İdari İşler Müdürlüğü.

Özlük İşleri Müdürlüğünün görevleri :

MADDE 12. — Özlük İşleri Müdürlüğü, Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluşu memur ve hizmetlilerinin özlük işlerini yürütür. Başkanlığa bağlı olmıyan fahri vâizlerle mülhak vakıflardaki ve köylerdeki din hizmetlilerinin sicilinin il müftülüklerince tutulmasını sağlar.

Meslek Teşekkülleri ile İlgilenme ve Moral Hizmetleri Müdürlüğünün görevleri :

MADDE 13. — Meslek teşekküllerinin dileklerini başkanlığa duyurur, başkanlıkla meslek teşekkülleri arasındaki irtibatı temin eder.

Meslek onurunun muhafazası ile ilgili faaliyetlerle din görevlilerinin hizmet verimini araştıracı moral işleri yürütür.

Evrak ve İdari İşler Müdürlüğünün görevleri :

MADDE 14. — Evrak ve İdari İşler Müdürlüğü, Başkanlığın genel evrak işlerini dü-

Hükümetin teklifi

lemek, ilgililere işlerinin durumu hakkında bilgi vermek ve bütün daire hizmetlerini yönetmek ve yürütmekle görevlidir.

B) İller Kuruluşu

İl Kuruluşu :

MADDE 12. — Diyanet İşleri Başkanlığının il kuruluşu; il ve ilçe müftülükleri ile vaiz, imam-hatip, müezzin ve diğer görevlilerden meydana gelir.

Geçici Komisyonun değişikliği

zenlemek, ilgililere işlerinin durumu hakkında bilgi vermek ve bütün daire hizmetlerini yönetmek ve yürütmekle görevlidir.

Donatım Müdürlüğünün görevleri :

MADDE 15. — Donatım Müdürlüğü;

a) Cami, mescit ve müftülüklerle din hizmetinde kullanılan bilûmum yerlerin ve buradaki eşya ve demirbaşların bakımı ve korunması ile ilgili her türlü işleri düzenlemek;

b) Din görevlilerinin vazife esnasında kullandıkları kıyafetleri düzenlemek ve camilerin tanzimini temin etmek;

c) Hizmetle ilgili dilek ve şikâyetleri karşılamak, özel ve tüzel kişilerce yaptırılması istenecek cami ve mescitlerin yer ve şekilleri hakkında iştisari bilgiler vermek ve yardımda bulunmak;

ç) Kuruluşun demirbaş, kırtasiye basılı kâğıt, büro ve idari hizmetler levazımı ile sair ihtiyaçlarını karşılamak;

d) Aynı ve nakdi bağışların kabulünü ve sarfını düzenlemek, bağışların özel bir fonda toplanmasını sağlamak, bağışların hiçbir suretle din hizmetinden başka yere sarf edilmemesini temin etmek, şartlı bağışlarda şarta riayeti sağlamak (Bu işler bir tüzükle düzenlenir.);

e) Mazbut ve mülhak vakıflarda bulunan cami ve mescitlerdeki tebarrükât eşyasının tesbiti; numaralanması, değerlendirilmesi, korunması, yerlerinin değiştirilmesi, satışı ve satıştan elde edilecek paraların benzeri hizmetlere tahsisi, cetvellerin yapılması, muhasebesi, denetlenmesi ve sair hususları Diyanet İşleri Başkanlığı ile Vakıflar Genel Müdürlüğünce hazırlanacak bir yönetmeliğe göre düzenlemek;

f) Ayniyat hesaplarını tutmak ve ayniyat kesinhesaplarını düzenlemek ile görevlidir.

B) İller Kuruluşları

İl kuruluşu :

MADDE 16. — Diyanet İşleri Başkanlığının il kuruluşu; il ve ilçe müftülükleri ile vaiz, imam-hatip, müezzin ve diğer görevlilerden meydana gelir.

Hükümetin teklifi

İl müftüsünün görevleri :

MADDE 13. — İl müftüleri, bölgelerindeki dinî-idarî işleri kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine göre yürütmek ve denetlemek; din ile ilgili çeşitli soruları cevaplandırmak, atanmaları ile aidolan memur ve hizmetlilerin sicillerini tutmakla görevlidirler.

İlçe müftüsünün görevleri :

MADDE 14. — İlçe müftüleri, bölgelerindeki dinî-idarî işleri kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine göre yürütmek ve denetlemek; din ile ilgili çeşitli soruları cevaplandırmak, atanmaları ilçeye aidolan memur ve hizmetlilerin sicillerini tutmakla görevlidirler.

Vâizlerin görevleri :

MADDE 15. — Vâizler, camilerde ve toplu ibadet yapılan yerlerde vâz'etmek suretiyle ödev görürler.

Vâizlerin görev alacakları mahalle veya bölgeler Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından tesbit olunur.

İmam-hatiplerin görevleri :

MADDE 16. — İl, ilçe, bucak ve köy imam-hatipleri, görevlerini yönetmelikte belirtilecek esaslara göre yaparlar.

Geçici Komisyonun değiştirisi

İl ve ilçe müftülüklerinin görevleri :

MADDE 17. — İl ve ilçe kuruluşlarının başında birer müftü bulunur. Bunlar bölgelerinde Diyanet İşleri Başkanlığını temsil ederler. İl müftüleri doğrudan doğruya Diyanet İşleri Başkanlığına, ilçe müftüleri ise il müftülüklerine bağlıdır. İl ve ilçe müftüleri bölgelerindeki din hizmetlerini, dinî müesseseleri yönetir ve din adamlarının görevlerini düzenleyip kontrol eder. Atanmaları kendilerine aidolan görevlilerin sicilini tutar.

MADDE 18. — Vâizler camilerde ve toplu ibadet yapılan yerlerde va'zetmek suretiyle ödev görürler.

Vâizler, sosyal hizmetlerin ifası için yapılan toplantılarda ve lüzum görüldüğünde yetkililerin müsadesi ile de va'z ederler.

Vâizlerin görev alacakları mahal veya bölgeler Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından tesbit edilir.

Vâizler, mintakaları dışında buldukları takdirde mahallin müftüsünün müsadesi ile halkı tenvir edebilirler.

Cami görevlileri :

MADDE 19. — Cami görevlileri, görevlerini yönetmelikte belirtilecek esaslara göre yaparlar.

İKİNCİ BÖLÜM

Özlük işleri

Aday tesbit kurulu :

MADDE 20. — Din İşleri Yüksek Kurulu üyeliğine atanacakların adaylığını tesbit etmekle görevli aday tesbit kurulu kurulmuştur

Aday tesbit kurulu Diyanet İşleri Başkanının Başkanlığında :

a) Din İşleri Yüksek Kurulu Başkan ve üyeleri;

b) Din ve Dinî Eğitim ve Öğretim İşleri Dairesi ve Personel Dairesi başkanları;

c) Millî Eğitim Bakanlığı, Din Eğitimi Genel Müdürü;

ç) Din eğitimi veren yüksek dereceli okullarla, aynı cins fakültelerin, her birinin kendi öğretim üyeleri arasından seçeceği, birer üye;

d) Her il çevresi müftü ve vaizlerinin il de toplanıp seçecekleri birer il temsilcisinin, merkezde toplanıp aralarından seçecekleri, 15 üye; ile kurulur.

(ç) ve (d) bendinde adı geçen aday tesbit kurulu üyeleri, 6 yıl için ve aynı sayıda yedekleri ile birlikte, seçilir.

Bu maddedeki seçimler gizli oy salt çoğunluk esasına göre yapılır.

Aday Tesbit Kurulu iki yılda bir (olağan), Din İşleri Yüksek Kurulunun açığı yarıya inince derhal (olağanüstü) toplanır.

Kurulun müracaatsız seçeceği adayların istememeleri halinde seçim o aday için hemen yenilenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Özlük işleri

Atanmalar :

MADDE 17. — Diyanet İşleri Başkanlığı görevlilerinin 18 nci maddede yazılı nitelikleri haiz olmaları şartıyla atanma usulleri aşağıda gösterilmiştir .

a) Diyanet İşleri Başkanı, Başbakan veya yetkili Devlet Bakanının teklifi üzerine Cumhurbaşkanının imza edeceği Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile,

b) Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı, İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu Başkan ve Üyeleri ile Müşavir Üyeleri, Teftiş Kurulu Başkanı, Müfettişler, Hukuk Müşaviri ve İl Müftüleri, Diyanet İşleri Başkanının inhası üzerine müsterek kararla,

c) Merkez kuruluşu müdürleri, müfettiş yardımcıları, ilçe müftüleri ve vaizler Diyanet İşleri Başkanının inhası üzerine Başbakan veya yetkili Devlet Bakanınca,

Atanmalar :

MADDE 21. — Diyanet İşleri Başkanı ile kuruluşun bütün görevlilerinin 22 nci maddede yazılı nitelikleri taşımaları halinde atanma usul ve şartları aşağıda gösterilmiştir :

a) Diyanet İşleri Başkanı, başbakanın teklifi üzerine, Cumhurbaşkanının imza edeceği, Bakanlar Kurulu kararı ile;

b) Din İşleri Yüksek Kurulu üyeleri, Aday Tesbit Kurulunun gizli oy ve salt çoğunlukla, açık yerin iki katı olarak, seçecekleri adaylar arasından, Diyanet İşleri Başkanının teklifi, Başbakanın inhası üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile;

c) Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı, Kurul üyelerinin kendi aralarından gizli oy ve salt çoğunlukla seçmeleri ve Başbakanın tasdi ki ile;

Hükümetin teklifi

ç) Merkez kuruluşunun diğer memur ve hizmetlileri Diyanet İşleri Başkanlığınca,

d) İl ve ilçe merkezleri ile belediye teşkilâtı olan yerlerin imam-hatipleri, il müftüsünün inhası üzerine valilikçe, köy imam-hatipleri köy derneğinin teklifi ve ilgili müftülüğün inhası üzerine bağlı buldukları vali ve kaymakamlıkça,

e) İl ve ilçe kuruluşunun diğer memur ve hizmetlileri ilgili müftülüğün inhası üzerine bağlı buldukları vali ve kaymakamlıkça, atanırlar.

Görevlilerde aranılacak nitelikler :

MADDE 18. — Diyanet İşleri görevlerine atanacaklarda aranılacak nitelikler şunlardır :

a) Diyanet İşleri Başkanı ile İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu Başkan ve üyelerinin yüksek öğrenim müesseselerinden mezun ve din konusunda bilgi, tecrübe ve ihtisas sahibi olmaları,

b) İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu müşavir üyelerinden üçünün üniversite ve yüksek öğrenim müesseseleri öğretim üyesi, ikisinin dinî konularda özel ve ihtisas sahibi olmaları,

c) Başkan Yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı, Müfettişler, Merkez Kuruluşu Müdürleri ile Müfettiş yardımcılarının yüksek öğrenim müesseseleri, Hukuk Müşavirinin Hukuk Fakültesi mezunu bulunmaları,

ç) Müftü ve vâizlerin dinî tedrisat yapan yüksek öğrenim müesseselerinden mezun olmaları, (İlçe müftülük ve vâizliklerine bu nitelikte istekli çıkmadığı takdirde imam-hatip okul-

Geçici Komisyonun değişikliği

ç) Diyanet İşleri Başkan yardımcıları, Din ve Dinî Eğitim ve Öğretim İşleri Dairesi Başkanı, Teftiş Kurulu Başkanı, Müfettişler, Hukuk Müşaviri, Personel Dairesi Başkanı, Donatım Müdürü, İl Müftüleri, Diyanet İşleri Başkanının inhası üzerine ortak kararname ile;

d) Merkez kuruluşunun müdürleri ile diğer memur ve hizmetlileri, müfettiş yardımcıları, ilçe müftüleri ve vâizler, Personel Dairesi Başkanının inhası üzerine Diyanet İşleri Başkanınca;

e) Kadrolu imam - hatipler ilgili müftünün inhası üzerine Diyanet İşleri Başkanlığınca;

f) Köy imam - hatipleri, köy derneğinin teklifi ve ilgili müftünün inhası üzerine valilikçe;

g) İl ve ilçe kuruluşunun diğer hizmetlileri, ilgili müftünün inhası üzerine Diyanet İşleri Başkanlığınca;

Yukarıdaki bendler dışında kalan memurlar, Başkanlıkça; atanırlar.

Nitelikler :

MADDE 22. — Diyanet İşleri Başkanı ile kuruluşun bütün görevlilerinde, (itikadı, ibadeti, tavır ve hareketinin İslâm törelerine uygunluğu çevresince bilinir olduğu,) ortak niteliğinin bulunması, ayrıca;

a) Diyanet İşleri Başkanı ile Din İşleri Yüksek Kurulu Başkan ve üyelerinin, Diyanet İşleri Başkan yardımcılarının birinin, Din ve Dinî Eğitim ve Öğretim İşleri Dairesi Başkanının;

Din öğrenimi veren yüksek dereceli okul veya fakültelerden en az birini bitirmiş olması, din görevlisi olarak meslekte veya dinî - meslekî kariyerde en az 10 yıl veya din eğitimi veren müesseselerde meslekî öğretim görevlisi olarak 15 yıl çalışmış olması Arapça bilmesi (Fazla olarak Batı dili bilmek tercih sebebidir.)

b) Teftiş Kurulu Başkan ve üyelerinin, müfettiş yardımcılarının, Personel Dairesi Başkanının; Din öğrenimi veren yüksek dereceli bir okul veya fakülteyi bitirmiş olması;

ları ikinci devre veya yeterli din bilgisi olan lise mezunları atanabilir.)

d) İl, ilçe ve belediye teşkilâtı olan yerlerin imam-hatiplerinin, imam-hatip okulları ikinci devre mezunu veya din bilgisi olan lise mezunu olmaları, (Bu nitelikte istekli çıkmadığı takdirde imam-hatip okulları birinci devre veya din bilgisi olan ortaokul mezunları atanabilirler.)

e) Köy imam-hatiplerinin din bilgisine sahip en az ilkokul mezunu olmaları.

Yukardaki ç, d, e, fıkralarına göre atanacaklardan din eğitimi veren resmî okul mezunu olmayanların bu hizmetlere yetecek seviyede din bilgi ve ihtisasına sahib olup olmadıklarının tesbitine Millî Eğitim Bakanlığına bağlı din eğitimi veren okullar yetkilidir.

Bu kanuna göre yapılacak atanma ve yükselmeleri için gereken seçme ve sınav usulleri Diyanet İşleri Başkanlığınca hazırlanan ve Devlet Personel Heyetinin tetkik ve Başbakan veya yetkili Devlet Bakanının tasdikinden geçen bir yönetmelikle tesbit olunur.

Disiplin kurulları :

MADDE 19. — Disiplin kurulları merkez, il ve ilçelerde kurulur.

Merkezde Disiplin Kurulu Diyanet İşleri Başkan Yardımcısının Başkanlığı altında, İnceleme Araştırma ve Danışma Kurulundan bir üye, Teftiş Kurulu Başkanı, Hukuk Müşaviri ve Özlük İşleri Müdüründen kuruludur. Bu kurulun raportörlüğünü Özlük İşleri Müdürü yapar.

Merkez Disiplin Kurulu, atanması Başkanlığa ait merkez memurları ile müftü ve vâizler hakkında karar verir. Ancak, merkez kuruluşu müdürleri ile müfettiş yardımcılarını hakkında Başbakanlık Disiplin Kurulunca, Diyanet İşleri Başkanı, Başkan Yardımcısı, İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu Başkan ve üyeleri, Teftiş Kurul Başkanı, Müfettişler, Hukuk Müşaviri ve Özlük İşleri Müdürü hakkında Danıştayca karar verilir.

İl ve ilçe disiplin kurulları, Memurin Kanununa göre kurulmuş disiplin kurullarıdır. Ancak, Diyanet İşleri görevlilerine ait işlerde o il

c) Hukuk Müşavirinin Hukuk Fakültesini bitirmiş olması;

ç) Merkez Kuruluşu müdürlerinin yüksek öğrenim yapmış olması;

d) Müftü ve vâizlerin din eğitim veren yüksek öğrenim müesseselerini bitirmiş olmaları (müftülük ve vâizliklere bu niteliklerde istekli çıkmadığı takdirde imam - hatip okullarının ikinci devresini bitirenler atanabilirler);

e) Kadrolu imam - hatiplerin, imam - hatip okulu ikinci devresini bitirmiş olmaları (Bu nitelikte istekli çıkmadığı takdirde imam - hatip okulları birinci devresini bitirenler atanabilirler.)

f) Köy imam - hatiplerinin din bilgisine sahip en az ilkokulu bitirmiş olmaları (Din bilgisinin belgesi olarak kurslardan alınmış belge gösterilemediği takdirde dinî bilginin derecesi imtihanla tesbit edilir.) lâzımdır.

Bu kanuna göre yapılacak atanma ve yükselmeleri temin için gereken seçme ve sınav usulleri Diyanet İşleri Başkanlığınca hazırlanacak ve Devlet personel heyetinin tetkikinden geçecek bir yönetmelikle tesbit edilir.

Disiplin kurulları :

MADDE 23. — Disiplin Kurulları, merkezde, il ve ilçelerde kurulur.

Merkez Disiplin Kurulu Diyanet İşleri Başkan yardımcılarında birinin başkanlığı altında, Din İşleri Yüksek Kurulundan bir üye, Teftiş Kurulu Başkanı, Hukuk Müşaviri ve Personel Dairesi Başkanından kurulur. Kurulun raportörlüğünü Personel Dairesi Başkanı yapar.

Merkez Disiplin Kurulu, atanması başkanlığa ait merkez memurları, ilçe müftüleri ile vâizler hakkında karar verir. Diyanet İşleri Başkan Yardımcıları, Din İşleri Yüksek Kurulu Başkan ve üyeleri, Din ve Dinî Eğitim ve Öğretim İşleri Dairesi Başkanı, Teftiş Kurulu Başkanı, Müfettişler, Hukuk Müşaviri, Personel Dairesi Başkanı, Donatım Müdürü ile il müftüleri hakkında Danıştayca karar verilir.

İl ve ilçe disiplin kurulları, Memurin Kanununa göre kurulmuş olan disiplin kurullarına - din görevlilerine ait işlere mahsus olmak

Hükümetin teklifi

veya ilçenin müftüsü bu kurullara üye olarak katılır.

Disiplin cezaları :

MADDE 20. — Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluşunda görevli müftü, vâiz, imam - hatip ve müezzinler hakkında 788 sayılı Memurin Kanununun disiplin cezaları hükümlerinden başka, hizmetin icabettirdiği ve işten çıkarmayı gerektiren haller şunlardır.

1. Meslek haysiyet ve şerefini kıracak veya dinî şiar ve ahlâka yakıştıyacak harekette bulunduğu tahkikatla anlaşılacak,

2. Vazifesini yaparken veya vazifesi dışında bizzat veya yayın vasıtalarıyla siyasi propaganda yaptığı tahkikatla sabit olmak.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Malî hükümler

İstisnai görevler :

MADDE 21. — Diyanet İşleri Başkanlığına, İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu Başkan ve üyeliklerine atanacaklar hakkında 3656 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi hükmü uygulanır. Şu kadar ki, Başbakanlık veya buna bağlı kuruluşlara mensubolanlar da bu görevlere atanabilirler.

İki üst derece verilmesi :

MADDE 22. — Yüksek öğrenim müesseselerinden mezun olanlar müftülük ve vâizliklere, 3656 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi hükümleri dâhilinde tahsil durumlarına göre ilk defa girebilecekleri barem derecesinin iki üst derecesi ile atanabilirler.

Bu takdirde müktesep hak dereceleri ile atandıkları derece arasındaki farkı tazminat olarak vermeye Başbakan veya ilgili Devlet Bakanını yetkilidir.

Geçici Komisyonun değiştirilmesi

üzere - o il veya ilçe müftüsünün katılması ile kurulur.

Disiplin cezaları :

MADDE 24. — Diyanet İşleri Başkanlığının disiplin kurullarınca işlem yapılabilecek görevlileri hakkında, 788 sayılı Memurin Kanununun disiplin cezalarına ait hükümlerinden başka, görülen hizmetin özelliğinden doğan diğer disiplin cezaları yönetmelikte belirtilir.

Siyasetle ilgilenme :

MADDE 25. — Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluşunun her derecesinde görev alan personel, Memurin Kanununun hizmetliler için yasak ettiği siyasi faaliyetten başka, dinî görevi içinde veya bu görevin dışında, her ne suretle olursa olsun, siyasi partilerden herhangi birini veya onların tutum ve davranışını açıkça övemez ve yeremez.

Bu gibi hareketleri tahkikatla sabit olanların, ilgili ve yetkili mercilerce işine son verilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Malî hükümler

İstisnai görevler :

MADDE 26. — Tasarımın 21 nci maddesi 26 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

İki üst derece verilmesi :

MADDE 27. — Yüksek öğrenim müesseselerinden mezun olanlar müftülük ve vâizliklere, 3656 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi hükümleri dâhilinde tahsil durumlarına göre ilk defa girebilecekleri barem derecesinin iki üst derecesi ile atanabilirler.

Bu takdirde müktesep hak dereceleri ile atandıkları derece arasındaki farkı tazminat olarak vermeye Başbakan yetkilidir.

Hükümetin teklifi

Ödenekler :

MADDE 23. — Diyanet İşleri Başkanına ayda 1 000, Başkan Yardımcısına, İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu Başkan ve üyelerine 500, il müftülerine 150 ve ilçe müftülerine 75 lira ödenek verilir.

Bu ödenegın verilmesinde 5027 sayılı Kanunun ilgili hükümleri uygulanır.

Yüksek öğretim üyelerinin ödenek ve özlük hakları :

MADDE 24. — Üniversite ve yüksek öğrenim müesseseleri öğretim üyelerinden, Üniversiteler Kanununun 62 nci maddesi hükümleri dâhilinde veya bağılı oldukları Bakanlığın muvafakati ile Diyanet İşleri Başkanlığı İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu müşavir üyeliklerinde görevlendirilenlere, üyelere muhassas en az kadro aylığının % 60 ı nisbetinde ödenek verilir ve her türlü özlük haklarının üniversite ve yüksek öğretim müesseseleri bütçelerinden ödenmesine devam olunur.

Bucak ve köy imam - hatiplerine tazminat verilmesi :

MADDE 25. — Diyanet İşleri Başkanlığınca açılmış ve açılacak tekâmül kurslarında başarısı tesbit olunan veya kadroya alınmamış bulunan bucak ve köy imam - hatiplerine Bakanlar Kurulunca tâyin olunacak esaslar dâhilinde ayda 75 lira tazminat verilebilir.

Bu tazminatın verilmesi, kendilerine bucak ve köylerden sağlanan diğer haklara engel teşkil etmez.

Mazbut vakıflara ait cami giderleri :

MADDE 26. — Mazbut vakıflar arasına alınmış ve alınacak cami ve mescitlerin aydınlatma, ısıtma ve bakım giderleri için her yıl Vakıflar Genel Müdürlüğü bütçesine konulacak ödenekler bir taraftan Hazinece irad ve diğer taraftan bu hizmetlere harcanmak üzere Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesinin ilgili tertiplerine Maliye Bakanlığınca ödenek kaydedilir.

Geçici Komisyonun değiştirisi

Ödenekler :

MADDE 28. — Diyanet İşleri Başkanına 1 000, Başkan yardımcılarıyla, Din İşleri Yüksek Kurulu Başkan ve üyelerine 600, Din ve Dinî Eğitim ve Öğretim İşleri Dairesi Başkanına 300, il müftülerine 250 ve ilçe müftülerine 150 lira ödenek verilir.

Bu ödenegın verilmesinde 5027 sayılı Kanunun ilgili hükümleri uygulanır.

Bucak ve köy imam - hatiplerinin kadroya alınması :

MADDE 29. — Kadroya alınmamış bulunan bucak ve köy imam - hatipleri, görevlerini yaptıkları yerin, nüfusu ve görevlilerin başarıları nazara alınarak Bakanlar Kurulunca tâyin olunacak esaslar dâhilinde, asgari kadro ile, Diyanet İşleri Başkanlığı kadrosuna alınırlar.

Mazbut vakıflara ait cami giderleri :

MADDE 30. — Tasarının 26 nci maddesi 30 ncu madde olarak kabul edilmiştir.

Döner sermaye :

MADDE 27. — Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesine «Dini Yayınlar Döner Sermayesi» adı ile konulmuş ve konulacak ödenekler ile bu maksat ile yapılan aynı ve nakdi bağış ve yardımlar, Diyanet İşleri Başkanlığınca yapılacak dini yayın işlerinde kullanılır.

Bu sermayenin işletilmesinden elde edilecek kârlar, sermaye üç milyon lirayı buluncaya kadar döner sermayeye eklenir. Sermaye bu miktarı bulduktan sonra artanı Hazineye yatırılır ve bütçe gelirlerine geçirilir. Bağış ve yardımlar üç milyon liralık tahdide bakılmaksızın döner sermayeye eklenir.

Döner sermayesinin bütün harcamaları ve işlemleri 1050 sayılı Muhasebe Umumiye ve 2490 sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale kanunları ile ek ve tadilleri hükümleri dışındadır.

Döner sermaye ile hazırlanacak eserlerin fiyatları ile indirim hadleri ve satış usulleri başkanlıkça belirtilir. Döner sermaye işlemleri ve hesap usulleri Maliye Bakanlığı ile Başbakanlık veya yetkili Devlet Bakanlığınca müştereken hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Bu sermaye ile yapılan işlerden doğan gelir ve giderler için her yıl sonunda düzenlenecek bilânçolar belgeleriyle birlikte Sayıştaya ve ayrıca bilânçonun bir nüshası Maliye Bakanlığına verilir.

Bu işlerde çalışacak memur ve hizmetlilerin kadroları Maliye Bakanlığı ile birlikte tesbit edilir.

Döner sermayenin hesap dönemi mali yıldır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli hükümler

Başka görevde çalıştırma :

MADDE 28. — Diyanet İşleri Başkanı, Başkanlığın merkez ve iller kuruluşunda çalışan ve bu kanunda bu görevler için aranılan niteliklere sahip olmıyan her hangi bir görevliyi, derecesi, aylık veya ücretiyle başka bir görevde çalıştırabilir.

Döner sermaye :

MADDE 31. — Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesine «Dini yayınlar döner sermayesi» adı ile konulmuş ve konulacak ödenekler ile bu maksat ile yapılan aynı ve nakdi bağış ve yardımlar, Diyanet İşleri Başkanlığınca yapılacak dini yayın işlerinde kullanılır.

Bu sermayenin işletilmesinden elde edilecek kârlar, sermaye üç milyon lirayı buluncaya kadar döner sermayeye eklenir. Sermaye bu miktarı bulduktan sonra artanı Hazineye yatırılır ve bütçe gelirlerine geçirilir. Bağış ve yardımlar üç milyon liralık tahdide bakılmaksızın döner sermayeye eklenir.

Döner sermayenin bütün harcamaları ve işlemleri 1050 sayılı Muhasebe Umumiye ve 2490 sayılı Artırma, Eksiltme ve İhale kanunları ile ek ve tadilleri hükümleri dışındadır.

Döner sermaye ile hazırlanacak eserlerin fiyatları ile indirim hadleri ve satış usulleri Başkanlıkça belirtilir. Döner sermaye işlemleri ve hesap usulleri Maliye Bakanlığı ile Başbakanlıkça müştereken hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Bu sermaye ile yapılan işlerden doğan gelir ve giderler için her yıl sonunda düzenlenecek bilânçolar belgeleriyle birlikte Sayıştaya ve ayrıca bilânçonun bir nüshası Maliye Bakanlığına verilir.

Bu işlerde çalışacak memur ve hizmetlilerin kadroları Maliye Bakanlığı ile birlikte tesbit edilir.

Döner sermayenin hesap dönemi mali yıldır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli hükümler

Başka görevde çalıştırma :

MADDE 32. — Tasarının 28 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Uzmanlardan faydalanma :

MADDE 29. — Diyanet İşleri Başkanlığı kendi kuruluşu dışındaki dinî kültür, tercübe ve ihtisasları ile tanınmış kimselerden, İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu çalışmalarında mütalâa almak, vâiz ve konferans verdirmek suretiyle faydalanabilir.

Bu şekilde görevlendirileceklere Bakanlar Kurulunca tesbit edilecek esaslara göre ücret verilir. Buldukları yer dışında geçici olarak görevlendirilenlere ayrıca 6245 sayılı Harcırah Kanununa göre yol masrafı ve yevmiye verilir.

Va'zedecekler :

MADDE 30. — Diyanet İşleri Başkanı, İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu Başkan ve üyeleri, müftü ve vâizler 29 ncu maddeye göre görevlendirilecekler ile yönetmelikte belirtilecek esaslara göre yetki verileceklerden başkası va'zedemez.

Cami ve mescit yapılması :

MADDE 31. — Gerçek ve tüzel kişiler tarafından şehir ve kasabalarda yeniden yapılacak cami ve mescitlerin yer ve şekilleri ile sair hususları Diyanet İşleri Başkanlığınca Yönetmelikte belirtilecek esaslara göre tesbit ve müsaade olunur.

Vekil imam - hatipler :

MADDE 32. — Açılacak aylıklı veya ücretli imam - hatipliklere bu kanunun 18 nci maddesinde yazılı nitelikte istekli bulunmadığı takdirde, ilkokul mezunu ve yeterli din bilgisi olanlar vekil olarak atanırlar. Bunlara 1108 sayılı Maaş Kanununun 8 nci maddesinin (c) bendine

Uzmanlardan faydalanma :

MADDE 33. — Diyanet İşleri Başkanlığı kendi kuruluşu dışındaki dinî kültür, tercüme ve ihtisasları ile tanınmış kimselerden, Din İşleri Yüksek Kurulu çalışmalarında mütalâa almak, vâiz ve konferans verdirmek suretiyle faydalanabilir.

Bu şekilde görevlendirileceklere Bakanlar Kurulunca tesbit edilecek esaslara göre ücret verilir. Buldukları yer dışında geçici olarak görevlendirilenlere ayrıca 6245 sayılı Harcırah Kanununa göre yol masrafı yevmiye verilir.

Va'zedecekler :

MADDE 34. — Diyanet İşleri Başkanı, Din İşleri Yüksek Kurulu Başkan ve üyeleri, müftü ve vâizler, 33 ncu maddeye göre görevlendirilecekler ile yönetmelikte belirtilecek esaslara göre yetki verileceklerden başkası va'zedemez.

Özel hizmetlilerin kadroya alınması :

MADDE 35. — Özel veya tüzel kişiler tarafından yaptırılan ve idare edilen cami ve mescit görevlilerini, Diyanet İşleri Başkanlığı lüzum gördüğü takdirde kadrosuna almak yetkisini haizdir.

Vekil İmam - hatipler :

MADDE 36. — Açık kalan aylıklı veya ücretli imam - hatipliklere bu kanunun 22 nci maddesinde yazılı nitelikte istekli bulunmadığı takdirde ilkokul mezunu ve yeterli din bilgisi olanlar vekil olarak atanırlar. Bunlara, memurlara uygulanan maaş kanununun hükümleriyle

göre maaş verilir ve haklarında 3656 sayılı Kanununun 21 nci maddesi hükmü uygulanmaz.

Teberrukât eşyası ve bağışlar :

MADDE 33. — Mazbut ve mülhak vakıflardan bulunan cami ve mescitlerdeki teberrukât eşyasının tesbiti, numaralanması, değerlendirilmesi, aynı ve nakdî bağışların alınması, kayıtların tutulması, paraların sarf şekli, eşyanın korunması, yerlerinin değiştirilmesi, kayıttan düşürülmesi, yok edilmesi, satışı ve satıştan elde edilecek paraların benzeri hizmetlere tahsisi, cetvellerin düzenlenmesi, muhasebesi, denetlenmesi ve sair hususları Diyanet İşleri Başkanlığı ile Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanacak bir yönetmelikte belirtilir.

Mülhak vakıflar görevlilerinin nitelikleri :

MADDE 34. — Ücretlerini Vakıflar Genel Müdürlüğünden alan mülhak vakıflara bağlı cami görevlilerinin atanmasında, vakfın şartlarından başka bu kanunda belirtilen nitelikler aranır.

Mazbut vakıflar arasına alınan camilerin görevlileri :

MADDE 35. — Vakıflar Genel Müdürlüğünce mazbut vakıflar arasına alınan mülhak vakıflara bağlı cami ve mescitlerdeki imam - hatip ve müezzinler, ertesi bütçe yılı başından itibaren Diyanet İşleri Başkanlığı maaşlı veya ücretli kadrolarına geçirilirler.

Aylıklı kadrolar :

MADDE 36. — Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile ek ve tadillerinden Diyanet İşleri Başkanlığına aid olup bu kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde yazılı kadrolar kaldırılmış ve yerine bu kanuna bağlı (2) sayılı cetvelde yazılı kadrolar eklenmiştir.

rine göre, maaş verilir. Ve haklarında 3656 sayılı Kanununun 21 nci maddesi hükmü uygulanmaz.

Mülhak vakıflar görevlilerinin nitelikleri :

MADDE 37. — Tasarının 34 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Mazbut vakıflar arasına alınan camilerin görevlileri :

MADDE 38. — Tasarının 35 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Aylıklı kadrolar :

MADDE 39. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile ek ve tadillerinden Diyanet İşleri Başkanlığına aid olup bu kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde yazılı kadrolar kaldırılmış ve yerine bu kanuna bağlı (2) sayılı cetvelde yazılı kadrolar eklenmiştir.

Hükümetin teklifi

Ücretli cami görevlileri kadroları :

MADDE 37. — Cami görevlilerinden ücretli olan imam - hatip ve müezzin - kayyımların kadroları her yıl Bütçe Kanununa bağlı ayrı bir cetvelde gösterilir.

Kaldırılan hükümler :

MADDE 38. — 3 Mart 1340 tarih ve 429 sayılı Kanunun Diyanet İşleri Başkanlığını ilgilendiren hükümleriyle 22 . 6 . 1935 tarih ve 2800 sayılı, 15 . 1 . 1937 tarih ve 3092 sayılı, 5 . 7 . 1939 tarih ve 3665 sayılı, 30.12.1940 tarih ve 3960 sayılı, 1 . 12 . 1941 tarih ve 4135 sayılı, 2 . 8 . 1944 tarih ve 4631 sayılı, 11 . 6 . 1947 tarih ve 5064 sayılı, 11 . 6 . 1947 tarih ve 5070 sayılı, 23 . 3 . 1950 tarih ve 5633 sayılı, 23 . 3 . 1950 tarih ve 5634 sayılı, 7 . 2 . 1951 tarih ve 5806 sayılı, 11 . 2 . 1955 tarih ve 6465 sayılı kanunlar yürürlükten kaldırılmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Geçici hükümler

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihte görevi başında olanların müktesep hakları saklı olup, bunlardan :

a) Unvanlarında bu kanunla bir değişiklik yapılmamış olanlar, müktesep derece aylıkları ile aynı göreve atanmış sayılırlar.

b) Unvanlarında değişiklik yapılmış veya hizmetleri kaldırılmış olanlar iki ay içerisinde müktesep derece aylıkları ile maaş derecelerine uygun görevlere, bu görevlere atanacaklarda aranılan niteliklere bakılmaksızın, bir defaya mahsus olmak üzere atanabilirler.

c) 3656 sayılı Kanunun geçici 4 ncü maddesine göre bütçe kanunlarına bağlı (D) cetvelinde yer alan aylıklı vâiz, İstanbul Cuma ve kürsü vâizleri bu kanuna bağlı iki sayılı cetveldeki vâizlik kadrolarına müktesep derece aylıkları ile alınırlar.

ç) Yukarıda a, b ve c fıkralarına göre atanmış sayılanlar ile yeniden atanacaklardan geçici görev, izin ve hastalık gibi kanuni sebeplerle görevi başında bulunamayanlar için işe başlama kaydı aranmaz.

Geçici Komisyonun değişikliği

Ücretli cami görevlileri kadroları :

MADDE 40. — Tasarının 37 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kaldırılan hükümler :

MADDE 41. — Tasarının 38 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Geçici hükümler

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihte görevi başında olanların müktesep hakları saklı olup, bunlardan :

a) Unvanlarında bu kanunla bir değişiklik yapılmamış olanlar, müktesep derece aylıkları ile aynı göreve atanmış sayılırlar.

b) Unvanlarında değişiklik yapılmış veya hizmetleri kaldırılmış olanlar iki ay içerisinde müktesep derece aylıkları ile maaş derecelerine uygun görevlere, bu görevlere atanacaklarda aranılan niteliklere bakılmaksızın, bir defaya mahsus olmak üzere atanabilirler.

c) 3656 sayılı Kanunun geçici 4 ncü maddesine göre bütçe kanunlarına bağlı (D) cetvelinde yer alan aylıklı vâiz bu kanuna bağlı iki sayılı cetveldeki vâizlik kadrolarına müktesep derece aylıkları ile alınırlar.

ç) Yukarıda a, b ve c fıkralarına göre atanmış sayılanlar ile yeniden atanacaklardan geçici görev, izin ve hastalık gibi kanuni sebeplerle görevi başında bulunamayanlar için işe başlama kaydı aranmaz.

GEÇİCİ MADDE 2. — 3656 sayılı Kanunun geçici 4 ncü maddesine göre bütçe kanunlarına bağlı (D) cetvelinde yer alan aylıklı dersîamların müktesep hakları saklıdır. Bu sınıfta münhal olduğunda, eski usul ve gelenek üzere teselsül ve terfileri yapılarak açık kalan kadrolar ertesi yıl bütçesine alınmaz.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihte Diyanet İşleri Başkanlığı iller kuruluşunda hayrat hademesi unvanı ile imam - hatip, hatip ve imam olarak görevli bulunanlardan :

a) Ortaokul ve daha yukarı öğrenim müesseselerinden mezun olanlarla, ilkokul mezunu olup tekâmül kurslarında başarı göstermiş olanlar tahsil durumlarına göre ilk defa memuriyete alınışta girebilecekleri barem derecelerindeki aylıklı imam - hatip kadrolarına alınırlar. Bu şekilde barem derecesine alınanların maaşlarının, ücretlerinden az olması halinde aradaki farkın aylık tertibinden ödenmesine - bu fark terfi suretiyle telâfi edilinceye kadar - devam olunur.

b) İlkokul mezunu olup, açılacak tekâmül kurslarında başarısı tesbit olunacaklar ile ilkokul mezunu olmıyanlardan beş yıl içinde ilkokul diploması alan ve açılmış ve açılacak tekâmül kurslarında başarısı tesbit olunanlar hakkında da (a) fıkrası hükmü uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görevli bulunan müftü, vâiz, imam - hatip, hatip ve imamlardan beş yıl içinde lise bitirme diploması alanlara 500 lira ikramiye verilir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Tasarının geçici 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, Diyanet İşleri Başkanlığı İller kuruluşlarında (Hayrat hademesi) unvanı ile (İmam - hatip, imam, müezzin ve hatip) olarak görevli bulunanlardan :

a) Ortaokulu, dengi okulları ve daha yukarı dereceli okulları bitirmiş olanlarla, ilkokul öğrenimli olup da tekâmül kurslarını başarı ile sonuçlandırmış olanlar, öğrenim durumlarına göre, ilk defa memuriyete girişte alabilecekleri barem dereceleri ile, aylıklı imam - hatip ve müezzin kadrolarına alınırlar. Bu gibilerin ücrette geçen hizmetlerinden üç yılı bir terfi süresi sayılarak intibakları yapılır. Ancak bu şekilde üç dereceden fazla terfi sağlanamaz.

b) İlkokulu bitirmiş olup da tekâmül kursu görmemiş olanların (a) bendine göre tâyin ve intibakları yapılır. Ancak bunların beş yıl içinde, açılacak kursları, başarı ile geçirmeleri şarttır.

c) İlk öğrenimini yapmamış olanların en geç beş yıl içinde bu öğrenimlerini tamamlamaları esastır.

ç) (b) ve (c) bendlerindeki şartları yerine getiremeyenler emekliye sevk edilir.

d) Bu kanun yürürlüğe girmeden önce iller kuruluşunda maaşlı kadroya dâhil edilenlerden, evvelce ücretli hizmeti olanların, ücrette geçen süreleri bu madde uyarınca terfilerine sayılır.

Emeklilik durumları için T. C. Emekli Sandığı Kanunu hükümleri saklıdır.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görevli bulunan müftü, vâiz, imam - hatip, imam ve müezzinlerden beş yıl içinde lise, öğretmen okulu ve lise dengi (din eğitimi yapan öğrenim müesseselerinden) bitirme diploması alanlara 1 000 lira ikramiye verilir.

Hükümetin teklifi

GEÇİCİ MADDE 5. — Bu kanunun yürürlüğe girmesi ile 5806 sayılı Kanunla kurulu «Dinî yayınlar döner sermayesi» nin mevcutları, alacak ve borçları bu kanunun 27 nci maddesi ile kurulan «Dinî yayınlar döner sermayesi» ne devrolunur.

GEÇİCİ MADDE 6. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren kanun ve yorumlardaki «Hayrat hademesi» tâbiri, «İmam - hatip, hatip, imam, müezzin - kayyım, müezzin, kayyım», «Cami görevlileri»; «Müşavere ve Dinî Eserler İnceleme Kurulu» da «İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu» olarak adlandırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 7. — Geçici 3 ncü madde gereğince aylıklı kadrolara geçirilen imam - hatip, hatip ve imamlardan açılan kadro sayısı kadar asgari ücret kadroları ve gerekli ödeneği ertesini yıl bütçesinden düşürülür.

ALTINCI BÖLÜM

Yürürlük ve yürütme hükümleri

Yürürlük

MADDE 39. — Bu kanun yayımını takibeden ayın onbeşinde yürürlüğe girer. Ancak, 36 ncı maddeye bağlı (2) sayılı cetveldeki kadrolardan ilişik (3) sayılı cetvelde gösterilenler 1.3.1965 ve (4) sayılı cetvelde gösterilenler de 1.3.1966 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Geçici Komisyonun değiştirisi

GEÇİCİ MADDE 5. — Bu kanunun yürürlüğe girmesi ile 5806 sayılı Kanunla kurulmuş olan (Dinî yayınlar döner sermayesi) nin mevcutları, alacak ve borçları bu kanunun 31 nci maddesi ile kurulan (Dinî yayınlar Döner Sermayesi) ne devrolunur.

GEÇİCİ MADDE 6. — Din İşleri Yüksek Kurulu için, bu kanunun 21 nci maddesi uyarınca, yapılacak ilk aday tesbit işlemi, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten en geç altı ay sonra yapılır. İlk aday tesbit kurulu mezkûr maddenin (b), (c) ve (ç) fıkralarında sayılanlarla (d) fıkrasında adı geçen (il temsilcileri) nden kurulur.

ALTINCI BÖLÜM

Yürürlük ve yürütme hükümleri

Yürürlük :

MADDE 42. — Bu kanun yayımını takibeden ayın 15 nde yürürlüğe girer.

Hükümetin teklifi

Yürütme

MADDE 40. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

20. 3. 1964

Başbakan <i>Ismet İnönü</i>	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı <i>K. Satır</i>
Devlet Bakanı <i>I. S. Omay</i>	Devlet Bakanı <i>M. Yolaç</i>
Devlet Bakanı <i>N. Yetkin</i>	Adalet Bakanı <i>S. Çumralı</i>
Millî Savunma Bakanı <i>I. Sancar</i>	İçişleri Bakanı <i>O. Östrak</i>
Dışişleri Bakanı <i>F. C. Erkin</i>	Maliye Bakanı <i>F. Melen</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>I. Öktem</i>	Bayındırlık Bakanı <i>A. H. Onat</i>
Ticaret Bakanı <i>F. İslimyeli</i>	Sağ. ve Sos. Y. Bakanı <i>K. Demir</i>
Güm. ve Tekel Bakanı <i>M. Yüceler</i>	Tarım Bakanı <i>T. Şahin</i>
Ulaştırma Bakanı <i>F. Alpiskender</i>	Çalışma Bakanı <i>B. Ecevit</i>
Sanayi Bakanı <i>M. Erten</i>	Enerji ve Tabii Kay. Bakanı <i>H. Oral</i>
Tur. ve Tanıtma Bakanı <i>A. İ. Göğüş</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>C. Uzer</i>
Köy İşleri Bakanı <i>L. Yurdoğlu</i>	

Geçici Komisyonun değişikliği

Yürütme :

MADDE 43. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Hükümetin teklifine bağlı cetveller

Kaldırılan kadrolar

[1] SAYILI CETVEL

D.	Görevin çeşidi	Aded	Maas	D.	Görevin çeşidi	Aded	Maas
MERKEZ				Yayın Müdürlüğü			
1	Başkan	1	2 000	7	Müdür	1	800
3	Başkan Yardımcısı	1	1 500	11	Memur	1	450
8	Başkanlık Bürosu Şefi	1	700	12	»	1	400
Müşavere ve Dinî Eserler İnceleme Kurulu				Yazı İşleri ve Evrak Müdürlüğü			
3	Üye	1	1 500	7	Müdür	1	800
4	»	4	1 250	9	Mümeyyiz	1	600
6	» Yardımcısı	1	950	11	Dosya Memuru	1	450
7	»	2	800	11	Evrak Memuru	1	450
5	Mütercim	1	1 100	13	Kâtip	1	350
6	»	1	950	5	Sivil Savunma Uzmanı	1	1 100
8	Kütüphane Memuru	1	700	Mushaflar inceleme Kurulu (İstanbul'da)			
9	Muvakkit	1	600	8	Başkan	1	700
10	Mümeyyiz	1	500	11	Üye	2	450
11	Memur	1	450	12	Başkâtip	1	400
12	Kâtip	2	400	İ L L E R			
Zatîşleri Sicil ve Levazım Müdürlüğü				53			
6	Müdür	1	950	5	Müftü (Ankara ve İstanbul)	2	1 100
8	Müdür Muavini	1	700	6	»	2	950
10	Sicil Mümeyyizi	1	500	7	»	4	800
11	Sicil Memuru	1	450	8	»	10	700
11	Memur	1	450	9	»	25	600
9	Muamelât Şefi	1	600	10	»	36	500
11	Tahakkuk Memuru	1	450	11	»	81	450
11	Tetkik Memuru	1	450	12	»	200	400
11	Dosya Memuru	1	450	13	»	274	350
13	Kâtip	1	350	12	Müftü Müsevvidi	7	400
11	Ambar ve Levazım Memuru	1	450	13	»	8	350
10	Ayniyat Muhasibi	1	500	14	»	20	300
12	Memur	1	400	13	Müftü Kâtibi	8	350
Hayrat Hademesi İşleri Müdürlüğü				14	»	20	300
6	Müdür	1	950	12	Tahakkuk Memuru	2	400
8	Müdür Muavini	1	700	14	Kâtip	1	300
10	Teveih İşleri Şefi	1	500	13	Hayrat Hademesi Kontrol Memuru	2	350
11	Memur	1	450				
12	»	2	400				
13	»	2	350				

D.	Görevin çeşidi	Aded	Maas	D.	Görevin çeşidi	Aded	Maas
8	Gezici Vâiz	4	700	10	Ayniyat Muhasibi ve Mutemet	1	500
9	» »	16	600	12	Tahakkuk Memuru	1	400
10	» »	4	500	14	Kâtip	1	300
11	Vâiz	1	450	12	Teberrükât Ambar Memuru	1	400
12	»	14	400	13	Hayrat Hademesi Kontrol Memuru	1	350
13	»	34	350	13	Kâtip (Hayrat Hademesi)	1	300
14	»	239	300				
12	İmam - Hatip	200	400				
13	» »	300	350				
14	» »	500	300				
	<i>Istanbul Müftülüğü Yazı İşleri ve Levazım Kalemî</i>						
9	Vâiz ve Hademei Hayrat Murakıbbı	2	600	10	Başmemur	1	500
10	Mümeyyiz	1	500	12	Tetkik ve Tasnif Memuru	1	400
				12	Muhafaza ve Muamele Memuru	1	400
						2 026	

[2] SAYILI ÖZETVEL

MERKEZ KURULU

Başkanlık

1	Başkan	1	2 000
3	» Yardımcısı	1	1 500
8	Şef	1	700
11	Memur	1	450

İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu

2	Başkan	1	1 750
2	Üye	4	1 750
3	»	5	1 500
3	» (Müşavir Üye)	5	1 500
6	Raportör	1	950
7	»	2	800
4	Mütercim (Batı dilleri)	1	1 250
4	» (Doğu dilleri)	1	1 250
8	Şef	1	700
9	Memur	1	600
10	»	1	500

Tetis Kurulu

3	Başkan	1	1 500
4	Başmüfettiş	1	1 250
5	Birinci Sınıf Müfettiş	2	1 100
6	İkinci » »	2	950

7	Üçüncü » »	3	800
10	Müfettiş Yardımcısı	4	500
8	Şef	1	700
9	Memur	1	600
10	»	1	500

Hukuk Müşavirliği

3	Hukuk Müşaviri	1	1 500
8	Şef	1	700
10	Memur	1	500

Özlük İşleri Müdürlüğü

5	Müdür	1	1 100
6	» Yardımcısı	3	950
8	Şef	5	700
9	Memur	3	600
10	»	5	500
11	»	6	450
12	»	8	400

Cami Hizmetleri ve Levazım Müdürlüğü

5	Müdür	1	1 100
7	» Yardımcısı	2	800
8	Şef	2	700
7	Ayniyat Saymanı	1	800

D.	Görevin çeşidi	Aded	Maaş
7	Teberrükât Eşyası Saymanı	1	800
10	Ambar Memuru	1	500
10	Mutemet ve Satınalma Memuru	1	500
9	Memur	2	600
10	»	2	500
11	»	3	450
12	»	3	400

Derleme ve Yayın Müdürlüğü

5	Müdür	1	1 100
6	» Yardımcısı	2	950
7	Mushaflar İnceleme Uzmanı (İhtisas yeri - İstanbul)	3	800
6	Şer'îye Sicilleri Arşivi Uz- manı (İhtisas yeri - İstan- bul'da)	1	950
7	» » »	2	800
6	Vakit Hesaplama Uzmanı (İhtisas yeri - İstanbul'da)	1	950
9	Memur (İstanbul'da)	1	600
10	» »	1	500
11	» »	1	450
7	Kitaplık Uzmanı (İhtisas yeri)	1	800
8	Yayın Uzmanı (İhtisas yeri)	1	700
8	Şef	2	700
10	Memur	2	500
11	»	1	450

İdari İşler Müdürlüğü

5	Müdür	1	1 100
7	Müdür Yardımcısı (Daire âmirliğini de yapar)	1	800
8	Şef	1	700
10	Memur	1	500
11	»	1	450
12	»	2	400
5	Tabip	1	1 100

Sivil Savunma Uzmanlığı

5	Sivil Savunma Uzmanı	1	1 100
---	----------------------	---	-------

125

D.	Görevin çeşidi	Aded	Maaş
----	----------------	------	------

İLLER KURULUŞU

3	Müftü (Ankara, İstanbul)	2	1 500
4	Müftü (İzmir, Konya, Bursa, Adana)	4	1 250
4	Müftü	6	1 250
5	Müftü (Kayseri, Erzurum, Diyarbakır)	3	1 100
5	Müftü	17	1 100
6	Müftü (Malatya, Samsun, Gaziantep)	3	950
6	Müftü	37	950
7	»	66	800
8	»	150	700
9	»	200	600
10	»	150	500
10	» (Yardımcısı)	50	500
4	Vâiz	2	1 250
5	»	5	1 100
6	»	10	950
7	»	15	800
8	»	25	700
9	»	50	600
10	»	75	500
11	»	80	450
12	»	100	400
13	»	100	350
8	Şef	8	700
9	»	10	600
10	»	20	500
11	»	30	450
11	Memur	30	450
12	»	80	400
13	»	190	350
14	»	200	300

İstanbul Müftülüğü Bürosu

7	İdare İşleri Âmiri	1	800
8	Şef	2	700
8	Ayniyat ve Teberrukât Say- manı	1	700
10	Cami Hizmetleri Kontrol Me- muru	4	500
10	Mutemet	1	500
10	Tahakkuk Memuru	1	500

D.	Görevin çeşidi	Aded	Maaş	D.	Görevin çeşidi	Aded	Maaş
10	Ambar Memuru	1	500	9	İmam - Hatip (İhtisas yeri)	40	600
10	Memur	3	500	7	»	25	800
11	»	4	450	8	»	50	700
				9	»	60	600
	<i>Cami görevlileri</i>			10	»	100	500
5	İmam - Hatip (İhtisas yeri)	5	1 100	11	»	150	450
6	İmam - Hatip (İhtisas yeri)	10	950	12	»	250	400
7	İmam - Hatip (İhtisas yeri)	15	800	13	»	750	350
8	»	30	700	14	»	2 500	300

39 ncu madde gereğince 1 . 3 . 1965 tarihinde yürürlüğe girecek (3) sayılı kadro cetveli

D.	Görevin çeşidi	Aded	Maaş	D.	Görevin çeşidi	Aded	Maaş
MERKEZ KURULUŞU				İLLER KURULUŞU			
<i>İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu</i>				10	Müftü (Yardımcı)	10	500
2	Üye	1	1 750	5	Vâiz	1	1 100
3	»	1	1 500	6	»	3	950
3	Üye (Müşavir Üye)	2	1 500	7	»	5	800
4	Mütercim (Doğu dilleri)	1	1 250	8	»	5	700
				9	»	5	600
	<i>Teftiş Kurulu</i>			8	Şef	3	700
4	Başmüfettiş	1	1 250	9	»	3	600
5	Birinci Sınıf Müfettiş	1	1 100	10	»	5	500
6	İkinci Sınıf Müfettiş	1	950	11	»	5	450
10	Müfettiş Yardımcısı	2	500	11	Memur	8	450
				12	»	25	400
	<i>Özlük İşleri Müdürlüğü</i>			13	»	70	350
8	Şef	1	700	14	»	98	300
10	Memur	1	500	5	İmam - Hatip (İhtisas yeri)	1	1 100
12	»	2	400	6	»	3	950
				7	»	5	800
	<i>Cami Hizmetleri ve Levazım İşleri Müdürlüğü</i>			8	»	10	700
7	Müdür Yardımcısı	1	800	9	»	10	600
9	Memur	1	600	7	»	10	800
10	»	1	500	8	»	15	700
				9	»	15	600
	<i>Derleme ve Yayın Müdürlüğü</i>			10	»	25	500
8	Şef	1	700	11	»	25	450
				13	»	125	350
				14	»	470	300
						978	

39 ncu madde gereğince 1 . 3 . 1966 tarihinde yürürlüğe girecek (4) sayılı kadro cetveli

D.	Görevin çeşidi	Aded	Maas	D.	Görevin çeşidi	Aded	Maas
MERKEZ KURULUŞU				İLLER KURULUŞU			
<i>İnceleme, Araştırma ve Danışma Kurulu</i>				10	Müftü (Yardımcısı)	10	500
2	Üye	1	1 750	4	Vâiz	2	1 250
3	»	1	1 500	5	»	1	1 100
3	» (Müşavir Üye)	1	1 500	6	»	3	950
<i>Teftiş Kurulu</i>				7	»	5	800
10	Mufettiş Yardımcısı	2	500	8	»	5	700
10	Memur	1	500	9	»	5	600
<i>Özlük İşleri Müdürlüğü</i>				8	Şef	3	700
6	Müdür Yardımcısı	1	950	9	»	3	600
8	Şef	1	700	10	»	5	500
12	Memur	2	400	11	»	10	450
<i>Cami Hizmetleri ve Levazım İşleri Müdürlüğü</i>				11	Memur	7	450
11	Memur	1	450	12	»	25	400
12	»	1	400	13	»	70	350
<i>Derleme ve Yayın Müdürlüğü</i>				14	»	98	300
6	Müdür Yardımcısı	1	950	5	İmam - Hatip (İhtisas yeri)	1	1 100
				6	» » » »	3	950
				7	» » » »	5	800
				8	» » » »	10	700
				9	» » » »	10	600
				7	» » » »	10	800
				8	» » » »	15	700
				9	» » » »	15	600
				10	» » » »	25	500
				11	» » » »	25	450
				13	» » » »	125	350
				14	» » » »	747	300
						1 256	

Geçici Komisyonun değiştirilmesine bağlı cetveller

*Diyanet İşleri Başkanlığı Teşkilât kanunu
tasarısına bağlı kadro cetvelleri*

(1 sayılı cetvel aynen kabul edilmiştir.)

[2] SAYILI CETVEL

D.	Görevin çeşidi	Aded	Maaş	D.	Görevin çeşidi	Aded	Maaş
MERKEZ KURULUŞU				7	Mushaflar İnceleme Kurulu Başkanı (Uzmanlık yeri - İstanbul'da)	1	950
1	Başkan	1	2 000	7	Mushaflar İnceleme Kurulu Üyesi (Uzmanlık yeri - İstanbul'da)	3	800
2	» Yardımcısı	2	1 750	6	Şer'îye Sicilleri Arşivi Uzmanı (Uzmanlık yeri - İstanbul'da)	1	950
7	Şef	1	800	7	» » »	2	800
10	Memur	1	500	10	Memur (İstanbul'da)	1	500
11	»	2	450	6	Vakit Hesaplama Uzmanı (Uzmanlık yeri - İstanbul'da)	1	950
<i>Din İşleri Yüksek Kurulu</i>				9	Memur (İstanbul'da)	1	600
1	Başkan	1	2 000	11	» »	1	450
2	Üye	5	1 750	7	Kitaplık Uzmanı (Uzmanlık yeri)	1	800
3	»	5	1 500	7	Yayın Uzmanı (Uzmanlık yeri)	1	800
6	Raportör	1	950	7	Şef	2	800
7	»	2	800	9	Memur	2	600
4	Mütercim (Almanca, Fransızca, İngilizce)	3	1 250	10	»	2	500
4	Mütercim (Doğu dilleri)	3	1 250	11	»	1	450
7	Şef	1	800	<i>Teftiş Kurulu</i>			
9	Memur	1	600	2	Başkan	1	1 750
10	»	2	500	3	Müfettiş	1	1 500
11	»	4	450	5	Birinci Sınıf Müfettiş	4	1 100
<i>Din ve Dinî Eğitim ve Öğretim İşleri Dairesi</i>				6	İkinci » »	5	950
2	Başkan	1	1 750	7	Üçüncü » »	6	800
<i>Dinî Eğitim ve Öğretim Müdürlüğü</i>				8	Müfettiş Yardımcısı	8	700
4	Müdür	1	1 250	9	Memur	2	600
6	» Yardımcısı	2	950	10	»	2	500
7	Şef	3	800	11	»	2	450
9	Memur	4	600	<i>Hukuk Müşavirliği</i>			
10	»	5	500	3	Hukuk Müşaviri	1	1 500
11	»	3	450	7	Şef	1	800
<i>Derleme ve Yayın Müdürlüğü</i>				9	Memur	2	600
4	Müdür	1	1 250	10	»	2	500
6	» Yardımcısı	2	950				

D.	Görevin çeşidi	Aded	Maas
<i>Personel Dairesi</i>			
2	Başkan	1	1 750
<i>Özlük İşleri Müdürlüğü</i>			
4	Müdür	1	1 250
6	» Yardımcısı	3	950
7	Şef	4	800
8	Memur	4	700
9	»	5	600
10	»	6	500
11	»	7	450
12	»	8	400
<i>Meslek Teşekkülleri ile İlgilenme ve Moral Hizmetleri Müdürlüğü</i>			
4	Müdür	1	1 250
7	Şef	1	800
9	Memur	1	600
10	»	2	500
11	»	3	450
12	»	3	400
<i>Evrak ve İdari İşler Müdürlüğü</i>			
4	Müdür	1	1 250
7	Şef	1	800
9	Memur	1	600
10	»	2	500
11	»	3	450
12	»	4	400
<i>Daire Tabipliği</i>			
4	Tabip	1	1 250
<i>Sivil Savunma Uzmanlığı</i>			
5	Sivil Savunma Uzmanı	1	1 100
<i>Donatım Müdürlüğü</i>			
4	Müdür	1	1 250
6	» Yardımcısı	2	950
7	Şef	2	800
7	Ayniyat Saymanı	1	800
7	Teberrukât Eşyası Saymanı	1	800
10	Ambar Memuru	2	500

D.	Görevin çeşidi	Aded	Maas
9	Satınalma Memuru ve Mute- met	2	600
10	Memur	4	500
11	»	5	450
12	»	5	400
		203	
İLLER			
3	Müftü (İhtisas yeri) (Anka- ra, İstanbul, İzmir)	3	1 500
4	Müftü (İhtisas yeri)	25	1 250
5	» » »	20	1 100
6	» » »	19	950
6	Müftü	50	950
7	»	50	800
8	»	150	700
9	»	200	600
10	»	120	500
10	» Yardımcısı (stajiyer)	67	500
4	Vâiz	4	1 250
5	»	6	1 100
6	»	15	950
7	»	40	800
8	»	35	700
9	»	60	600
10	»	75	500
11	»	180	450
12	»	200	400
13	»	100	350
7	Şef	8	800
8	»	10	700
9	»	20	600
10	»	30	500
9	Memur	67	600
10	»	51	500
11	»	150	450
12	»	200	400
13	»	100	350
14	»	100	300
<i>İstanbul Müftülüğü Bürosu</i>			
6	İdari İşler Âmiri	1	950
7	Şef	2	800
8	Ayniyat ve Teberrukât Say- manı	1	700

